Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Expositio in Cantica Canticorum

https://hdl.handle.net/1874/291140

Incipiunt cantica canticorum salomonis. Expositio domni [illegible] abbatis clareuallis.

CXXXV.

Osculetur me osculo oris sui. Desiderantis uox est sinagoge ad aduentum christi. Quasi diceret. Totiens in aduentum suum promittit per prophetas. ueniat iam et osculetur me osculo oris sui. id est per se ipsum michi loquatur. Quia meliora sunt ubera tua uino. Repente ad ipsum cuius desiderio fragrabat uerba conuertens subdit. Quia meliora sunt ubera tua uino. Per ubera christi dulcedo euangelii intelligitur. quia uelut lacte nutritur infancia credentium. Vinum autem. austeritatem legis significat. Sed ubera christi meliora sunt uino quia dulcedo euangelii melior est austeritate legis. In lege enim nulla reseruatur penitentia. sed precepto ut qui occidit. occidatur. Euangelium autem dicit. Nolo mortem peccatoris. sed ut conuertatur et uiuat. Fragrantia unguentis optimis. Vnguenta dona sunt spiritus sancti. uel etiam odores uirtutum. de quibus apostolus. Christi bonus odor sumus. Oleum effusum nomen tuum. Nomen tuum o christe effusum. est. Crisma grece unctio latine. inde christus. Nomen christi ab unctione uocatum est. Solet autem spiritus sanctus olei nomine appellari. iuxta quod salmista ait. Vnxit te deus deus tuus oleo id est spiritu sancto. Hoc oleum effusum est. quando hec gratia quam christus singulariter habuit. data est omnibus electis. Unde et a christo christiani dicti sunt participatione nominis christi. Sicut oleum dum in uase est. odorem non profert neque dolores sanat. effusum uero. utrumque agit. sic nomen christi dum in sinu patris inclusum tenebatur. postquam uero presentia sua nos uisitauit. non solum odorem. id est famam et opinionem optimam de se emisit. sed etiam dolores et peccata credentium ipse benignissime sanauit. Et bene non stillatum sed effusum oleum dicitur. quia habundantius hec

gr̄a omnib; data. ē. in xp̄m credentib;. Ideo adholescentule dilexe
runt te. Adholescentule. i. minores & fragiliores licet ad
huc tienis uideant̄ delectari. te tamen sup̄ om̄ia elegeř dili
gendum. & q̄d ipi roborati generent alios. Adholescentule di
cunt̄ anime electorum. quia in baptismo reliquerunt sordes
uet̄is hominis. & renouate sunt in xp̄o. Bene aut̄ femi
nino genere dicunt̄. quia anime sc̄oꝝ quo maioris fra
gilitatis s; consc̄ie sunt. eo ampli' xp̄m diligunt. Trahe
me p̄ te curremus simul. Hic. ē. ꝑ mutatio ꝑsone.
Nam hactenus locuta. ē. sinagoga. hic loq̄ xp̄o. ē. i. d. me
am infirmitatem. cognosco. et uideo n̄l me meis uirib;
bene posse agere. id tua gr̄a trahe me ad tui imitatōnē.
ł etiam cum celum ascenderis. trahe me post te. ut te
sequi merear. Sic incipit loqui eccl̄ia degentib;. Tra
he me post te. Quasi enim quedam uiolentia uidet̄
fieri cum corp' in pc̄o natum a pc̄o liberat̄. Introduxit
me rex in cellaria sua. Hic loquit̄ eccl̄ia de xp̄o
sponso suo ad animas fideles. introduxit me rex in cel
laria sua. Cellaria dei sunt etna beatitudo & sup̄
ne p̄rie gaudia. in qua iam introducta. ē. eccl̄ia ꝑ fidē
& spem. quandoq; inducet̄ per rem. Exultabim' et le
tabimur i te. O domini in quit tuus. exultabimus &
letabim' in te. i. i corpore bn̄ opabim' cum exultatione.
i anima quia cum leticia bona cogitabimus. Sed
quia scim' hoc non n̄ri ēē mīti. in te non i nobis exul
tabimus. Hoc est. q̄ ap̄s ait. Qui gl̄iat̄ i domino

In gloriam. Memores uberum tuorum super uinum. Id est memores gratie tue et misericordie tue qua saluati sumus. Ubera enim sunt ipsa gratia qua saluamur. Recordantes etiam quia tu austeritatem legis uberibus doctrine euangelice temperare dignatus es. Recti diligunt te. Illi inquit qui recti corde sunt diligunt te. id est illi qui nichil suis meritis tribuunt. sed omnia tue gratie deputant. Nullus enim te diligit nisi rectus et nullus rectus est nisi qui diligit. Nigra sum sed formosa filie ierusalem. Hortatur minores ne deficiant in persecutione. Sic rursus loquitur ecclesia ad sanctas animas. Nigra quia persecutiones patior sed formosa sum uirtutibus. Minores filie dicuntur propter fragilitatem quibus maior diligentia et custodia est adhibenda. Filie hierusalem id est o anime fideles. nigra sum id est deformis persecutionibus et erumpnis quas sustineo. sed formosa sum decore uirtutum. Quo modo autem nigra sit. et quomodo formosa. ostendit cum subdit. Sicut tabernacula cedar. sicut pelles salomonis.

Ita enim distinguitur. Nigra sum sicut tabernacula cedar. formosa sicut pelles salomonis. Cedar filius ismael et interpretatur tenebre. Sed a deo nequam ut a nullo in domum reciperetur. De quo origenes. Manus eius in omnes et omnium manus in eum. Ismahelite uero semper in tabernaculis habitant. et non habent domos. Dicit ergo ecclesia se nigram esse sicut tabernacula cedar propter persecutiones quas patiebatur a filiis tenebrarum

brecum. q̄d interpretat̄ᷣ cedar. Hinc psalmista ait. Habita
ui cum habitantib; cedar. i. conu̇sat̄ᷣ sum int̄ persecutores et pec
catores et in fidelitate nigros. Formosam u̇ se dic̄ sicut
pelles. i. tabnacula salomonis. qui pacific̄ interpretat̄ᷣ. qm̄
digna erit uisitatione et consolatōne sponsi sui x̄ inter angus
tias. Pelles in quib; habitabat salomon erant bene expila
te. rubicate. uariis picturis ornate; Ita scā uiri omī sup
fluitate expilat̄ l. et ornati multo uirtutum genere. Ut
sibi iungit salomonis. qm̄ iste pelles sc̄l sci. sicut illud
tabnaculum in quo militat uer̄ pacific̄. Et sicut tab
nacula ex pellib; mortuorum animalium fiunt. ita
ecclīa tabnaculum uidelicet dei ex his constituit̄ᷣ qui
seipos cum uitiis et concupiscentiis mortificant. Nolite
me cōsidare quia fusca sim. q̄ decolorauit me sol.
Anime fideles et deo deuote. nolite me considerare q̄d
sim fusca. i. quod tribulationib; afficiar. et psecutionib;
opprimar. quia decolorauit me sol. i. feruor psecutōnis
splendorem meum quodam m̄ obfuscauit. Ac si dicet
interiorem meam pulchritudinem cogitate et illam
attendite. non ea que foris pati uideor. Tale. ē. q̄d
et aps̄ dicit. Nolite deficere in tribulationib; meis
p uobis que. ē. gl̄a ur̄a. Non enim sunt condigne
passiones huius temporis ad futuram gl̄iam que
reuelabit̄ᷣ in nob̄. Sol autem in diuinis sc̄ptis multos
h̄t sensus. Aliquando significat ipsum dei et homi
num mediatorem. unde sc̄ptum. ē. Uob timentibus

nomen meum orietur sol iusticie .i. xpc. Significatur et eccliā sicut dominus dixit. iusti fulgebunt sic sol. Aliquā tertio tem persecutioni sicut h. et in evangelio ū dr̄ de semine qd cecidit sup petrosa. et orto sole exestuavit. Quod ipse do minus apte exponens. facta autem persecutione ppt̄ verbum scandalizantur. Filij matris mee pugnaverunt cont̄ me.
Unde cepit hec persecutio ostendit. cum subdit. filij matris mee pugnaverunt cont̄ me. Vox ē. primitive ecclie filij matris mee pugnaverunt cont̄ me. Mat̄ primitive ecclie. ē. sinagoga. cui p prophetam dr̄. Et vocabis civitas fidelis. et mater civitatum fidel' syon. Cui filij sunt iudei q pugnaverunt cont̄ ecclīam primitivam. quando excitaverunt iudei persecutionem cont̄ credentes. et omēs dispsi sūt p regiones samarie. Posuerunt me custodem in vineis.
Vinea una fuit primum ecclia ierosolimis. s; ob iudaicā persecutionem dispsis omnib; credentib; multe vinee facte sunt .i. multe ecclie constructe sunt p universum mundum. Dicit ḡ ecclia primitiva. Posuerunt me scilicet apli et doctores custodem .i. ut eēm custos eccliarum. Unde et bene q̄ nos legimus dispsi sunt. ut plures ecclie fierent p universum orbem. Habet dissemiatam sunt ad hoc enim dunt̄ dispsi sunt.
Vineam meam n̄ custodivi. Hoc ē qd dicit reppulistis. et indignos vos .i. e. v. ecce convertimur ad gentes. Id est vineam illam ecclīam que ierosolimis fuit non custodivi. Hoc autē nō ad notitiā n;

ad mentem est referendum. sed ad locum. Non custodiui sub
audis. ut esset ibi non cepit. Indica michi ubi pascas ubi cubes in meridie.
Vox ecclesie est ad sponsum suum christum. O sponse quem dili
git anima mea .i. quem tota mentis intentione diligo.
indica michi ubi pascas .i. ubi oues tuas pascere
facias. Ipse est pastor bonus. sicut ipse dicit in euangelio. Indica
michi ubi pascas et ubi cubes .i. ubi requiescas. et hoc in meridie
.i. in feruore persecutionis. et temptationis. Laborans enim
ecclesia persecutionibus obsecrat sponsum suum ut ei dicat in
quorum mentibus requiescat. Nam cubare sponso requi
escere est. sicut ipse dicit. Super quem requiescet spiritus meus.
nisi super humilem et quietum et trementem sermones
meos. Ne enim sancti estu temptationis arescant. ipse
in eorum cordibus cubat et requiescit. atque ab omni feruo
re temptationum et persecutionum protegit. Quare hoc.
Ne uagari incipiam per greges sodalium tuorum. Greges
sodalium appellat conuenticula hereticorum. qui soda
les christi sunt. quia et ipsi greges suos pascunt. sed christus
unum habet gregem. heretici autem non gregem sed greges pas
cunt. et est sensus. O sponse indica michi sanctos et electos
tuos in quorum mentibus requiescis. ne forte incurram
et offendam in hereticos putans te me posse ibi in
uenire. Hunc uersum male heretici distinguebant.
tanquam sponsam interrogaret ubi pascas ubi cubes. et ipse
responderet in meridie cubo in australi parte. Si igno
ras te o pulcherrima inter mulieres. egredere et abi post uestigia gregum.

Vox ecclesie

Nota contra hereticos

Vox christi ad ecclesiam
i. cum diceris non per pro[...] per [...] et per in[...] mendo.

Vox sponsi ad sponsam suam ecclesiam. Si ignoras te o pul
chra egredere & abi post uestigia gregum. Ac si diceret.
Tu queris te quasi a me derelictam. & persecutionum
terroribus denigratam. nec consideras quod pulchra sis
inter mulieres. i. non attendis uirtutum spiritalium pul
chritudinem qua preceteris decoraris. licet temptationibus
denigreris. Si ergo ignoras te. i. si hanc dignitatem et
formositatem tuam non recognoscis egredere de meo
consortio & abi post uestigia gregum. hoc est sequere &
imitare doctrinam errantium hereticorum. qui contem
pto uero pastore unius gregis. multos sibi greges coaceruant
unum. i. peccatores & erraneos auditores. & pasce edos tuos
iuxta tabernacula pastorum. Hoc est secundum dogmata hereticorum.
Vnus enim pastor est christus. qui unum habet gregem. i. uni
tatem catholice ecclesie. Pastores uero multi sunt heretici.
qui gregem deceptorum hominum sibi aggregant quos
diabolo pascunt. de quibus ait psalmista. Sicut
oues in inferno positi sunt. mors depascet eos. Oues
uocantur in hoc loco mali. non propter simplicitatem uel in
nocentiam. sed propter hebitudinem. quia nesciunt resistere
male doctrine. sed omnia que sibi imponuntur a malis doc
toribus sustinent non bona patientia. Equitatui meo in curribus
pharaonis assimilaui te. Equitatum suum ap
pel[illegible]lat exercitum filiorum israel. uidelicet sexcenta
milia qui egressi sunt de egypto & transierunt mare
rubrum. Equitatum autem suum illam multitudinem

dicit. quia sic auriga currui praestat. ita deus illi plebi praeerat. protegens illam et defendens. et ad terram repromissionis introducens. Huic suo equitatui assimilavit amicam suam quoniam sic ille populus per mare rubrum salvatus est pharaone demerso. ita ecclesia gentium per baptismum de diaboli servitute liberata est. et ad veram terram repromissionis et evangelicam libertatem introducta. Sicque erat ancilla vitiorum. facta est amica emundata et abluta per baptismum a sordibus peccatorum. Pulchre sunt gene tue sicut turturis. Turturis natura est ut si casu coniugem perdiderit alium ulterius non querat. Turturi ergo assimilatur ecclesia. quia ex quo christus praesentia corporali mundum deseruit et celos petiit. ecclesia in eius amore tenacissime perseverat. nec recepit illum ad ulterum amatorem. quia contempsit mundum et concupiscentias eius. et solius sponsi sui pulchritudinem mente contemplatur. Genas autem turturis genas ecclesie comparat. quia in genis maxime verecundia apparet. et per hoc pudor et verecundia ecclesie ostenditur. quo erubescit aliquod fedum et quod sponso suo displiceat perpetrare. et est sensus. Noli timere ne evageris per greges sodalium quia tanto te amoris mei pudore et tanta verecundia donavi. ut certus sum. non te me posse deserere ut ad alienos deflectere. Colla tua sicut monilia. Per collum ecclesie doctores sancti figurantur. Nam per collum cibi

turtur

pudor ex parte [illegible]

[illegible] de [illegible]

reficiendo corpora ministrantur. Sermones etiam quibus arcana mentium demonstrantur per colli fistulam egrediuntur. Sic doctores sancti et cibum nobilis salutaris doctrine ministrant. et secreta scripturarum manifestant. Hoc ergo collum ecclesie quasi monile est. quia caste doctrine gemmis et virtutum ornamentis sancti doctores decorantur. Monile enim ornamentum est virginum uel matronarum. Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento. Murenule iuxta litteram ornamentum sunt colli virginalis et puellaris. virgule uidelicet auri perplexe. intermixtis non nunquam pulchra varietate subtilissimis argenti filis. et hoc est quod dicit vermiculatas argento. id est in modum vermium ternorum quos lumbricos dicunt distinctas et inter se coniunctas. Murenule autem a similitudine piscis marini qui murena vocatur. Mistice murenule sunt perplexa scripturarum dogmata. et diuersis sanctorum patrum sententiis inter se coniuncta. Aurum quippe claritatem significat spiritualis sensus argentum uero nitorem eloquii designat. Murenulas ergo aureas sponsus sponse sue facit. cum Christus ecclesiam suam doctrinis sanctorum patrum sensu et eloquio fulgentibus instruit. atque ad illorum fidem et uirtutem imitandam accendit. Notandum uero quod pluraliter dicitur faciemus tibi. Quasi enim se Christus operibus doctorum coniungit. per quos ipse murenule incathenantur. ut illis ecclesia exornetur.

Cum esset rex in accubitu suo nardus mea dedit odorem suum.
Regem sponsum suum xpm dicit. qui per diuinitatem sua omnia regit. et etiam secundum humanitatem de regia stirpe dauidis natus est. Accubitus huius regis fuit incarnatio eius. Accumbere enim est. reclinari et discumbere. Et xpc tunc accubuit. quando pro nostra redempcione se usque ad suscipiendum naturam nostram inclinauit. Et tunc nardus dedit odorem suum. quia uirtus ecclesie magis enituit. Cum enim considerat per se deum hominem factum. amplius ad spiritualium uirtutum studium. et ad amorem sui conditoris accenditur. Nardus enim fraglantiam spiritualium uirtutum designat. Erant quidem ante incarnationem sancti dei. sed sic dictum est sanctitas magis tempore incarnationis xpi excreuit. et tunc quodammodo nardus ecclesie. id est. ordo uirtutum fortius dedit odorem suum. Iuxta litteram nardus herbam est aromatica crassa et fragili radice foliisque paruis densisque cuius cacumina in aristas se spargunt. Hoc unguento maria magdalene pedes domini et caput perunxisse in euangelio legitur. cum esset in domo symonis. Nardus est unguentum quod fit de humili herba. per quod significatur humilitas. et est calide nature per quod significatur caritas. et uocatur ipsa herba nardus.
Fasciculus mirre dilectus meus michi. Myrra species est aromatica nimie amaritudinis. qua mortuorum corpora condiuntur. Hoc loco passio xpi et sepultura designatur. Nam depositum corpus domini de cruce a nicho

ventio et ioseph myrra et aloe conditum est. et invo
lutum linteis cum aromatibus ac sepulture datum.
Dicat ergo ecclesia sponsa eius. Dilectus meus fasciculus myr
re mihi factus est quia propter me mortuus et sepultus ÷ Inter ubera
mea commorabitur. Nemo dubitat locum cordis inter ubera
esse. Dicto ergo Inter ubera mea commorabitur. id est. In cordis
mei memoria eternaliter habebitur. et numquam tantorum bene
ficiorum eius obliviscar. sed sive in prosperis sive in adversis
recordabor eius qui me dilexit et mortuus est pro me. Bo
trus cypri dilectus meus in vineis engaddi. Ciprus in
sula est. ubi vites nobiles esse feruntur. maximos botros
portantes. Engaddi locus est similiter fertilis habens ar
busculas liquorem balsami desudantes. Loquitur ergo
sponsa de resurrectione sponsi sui. botrus cypri dilectus
meus mihi. Ac si diceret. Sponsus meus qui mortis
amaritudinem pro me gustavit. et qui fasciculus myr
re mihi fuit in resurrectione sua factus est botrus cypri. quan
do me gaudio sue resurrectionis letificavit. Vinum
enim letificat cor hominis. et hoc in vineis engad
di. quia ex resurrectione sua quasi suavissimo
balsami odore universum mundum redolevit. et fra
grantiam sue fidei late dispersit. Engaddi autem
fons edi interpretatur. per quod significatur baptismi
sacramentum. in quo peccata omnia abluuntur. Hedi
namque peccatores significant. Baptismus ergo fons hedi
est. quia peccatores suscipit. sed emundatos et munda

ubera

cypri

engaddi

engaddi

culatos ab omnibus peccatis reddit. Ecce tu pulchra es amica mea. ecce tu pulchra. Vox sponsi christi ad sponsam suam ecclesiam. Ecce tu pulchra es amica mea ecce tu pulchra es. bis eam repetit esse pulchram propter perfectionem operis et munditiam cogitationis. Ecce tu pulchra es. hoc est in bonis operibus perfecta es. sancte et iuste et pie uiuendo secundum apostolum. Ecce tu pulchra es. mundam et simplicem habens cordis intentionem. quia non propter terrena commoda uel mundi gloriam. sed ut solis oculis dei placeas bona operaris. Oculi tui columbarum. Columba simplicissima auis est. et per hoc simplicitas atque innocentia ecclesie figuratur. Quasi enim oculos columbarum habet. qui ab omni fictione et simulatione se immunem custodit. uel etiam oculos habet columbarum. quia scientiam diuinarum scripturarum casto et simplici intuitu intelligit. spiritales et diuinos sensus in ea requirens. Nam quando spiritus sanctus in specie columbe apparuit. recte doctrina celestis in oculis columbe intelligitur. Ecce tu pulcher es dilecte mi et decorus. Postquam sponsam suam de pulchritudine operis et cordis laudauit. reddit uicem sponsa. et dicit respondens. Ecce tu pulcher es dilecte mi. et decorus. Ac si dicat. Tu quidem me pulchram in opere et cogitatione esse dicis. sed ego omnem hanc pulchritudinem a te me accepisse habere et cognosco. Tu enim es pulcher et decorus

Tu es fons totius boni et quicquid ego boni habeo. tua gratia habeo. Pulcher autem et decorus dicitur. quia et divinitatis perpetuitate. et etiam suscepte humanitatis dignitate mirabilis est. Lectus noster floridus. Ecclesie lectus est qualiscumque tranquillitas ut requies presentis vite. Nam quasi in bello est ecclesia quando pro Christo diversa tolerat certamina. Quasi vero in lecto requiescit. cum aliquantula pace sibi concessa fruitur. Sed hic lectulus floridus est. hoc est varietate virtutum quasi vernantibus floribus distincta est requies ecclesie. Tunc enim liberius contemplationi divine insistit. tunc ieiunia et vigilias. et cetera bonorum operum exercitia liberius exequitur. Tigna domorum nostrarum cedrina laquearia nostra cypressina. Domus ecclesie sunt fidelium conventicula per orbem totum dispersa. Tigna vero et laquearia sunt ipse persone fidelium ex quibus ecclesia constat. Sed attendendum quod tigna ad munimentum domus sunt. laquearia ad ornatum. Ideo per tigna designantur doctores. quorum doctrina fulcitur et sustentatur ecclesia. per laquearia vero simplicitate gaudentes qui suis virtutibus exornant ecclesiam. non autem doctrina muniunt. Et hoc attendendum quod laquearia tignis affixa sunt. sic et vita fidelium in ecclesia ex doctoribus pendet. quia illorum doctrina instruuntur et roborantur. Sunt autem tigna cedrina et laquearia cipressina esse dicuntur. Nam utreque arbores imputribilis nature sunt et odo

nota

lectus

tigna . laquearia

cedrina . cipressina

designantes. qui in inaccessibili desiderio flagrant amo
re conditoris sui. et contemptis transitoriis ad eterna festinant.
Cedrus etiam odore suo serpentes fugat. sic doctores demo
nes uel hereticos fraglantia uere doctrine sue repellunt. Ego
flos campi et lilium conuallium. Postquam sponsa qualem
dominum ipsa et sponsus eius habent ostendit ipse quoque sponsus
de se qualis sit ostendit dicens. Ego flos campi et lilium
conuallium. Ego inquit sum flos campi et lilium con
uallium. quia odorem mee uirtutis plenitudine totius
mundi diffundo. Ego sum flos campi decus mundi.
Sicut enim campus adornatur et uernat floribus ita totus
mundus Christi fide et noticia decoratur. Sum etiam lilium
conuallium. quia in illis mentibus meam percipere gratiam
tribuo que nullam in se spem habentes. in se humili de
uotione submittunt. Conualles enim mentes signi
ficant humiles. quarum lilium Christus est quia pulchri
tudo humilium mentium ipse est qui dixit. Discite a me
quia mitis sum et humilis corde. Potest et hoc quod dicit ego
flos campi ad incarnationem referri. Campus enim non
aratur non scinditur. non ullo uomere persulcatur. Dicit ergo. Ego
sum flos campi. hoc est filius uirginis. Non ergo horti
sed campi se florem appellat. quia uirginee carnis fructus
est. secundum uaticinium ysaie. Egredietur uirga de radice
iesse et flos de radice eius ascendet. Lilium conuallium
est Christus. hoc est filius humilium parentum. Conualles enim
humiles et pauperes eius parentes significant. Veniens

enim dei filius in mundum. non solum homo fieri voluit. sed etiam pauper pro nobis. nec divites sed pauperes elegit habere parentes. ut particeps factus paupertatis nostre divitiarum et glorie sue nos participes faceret. Sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias. Videns sponsam suam ad requiem festinare et labores refugere. ac per eorum tedium temporis presentis ad eternam beatitudinem tendere. monet tali comparatione. ut noverit se pressuras et labores huius seculi ubique pervenire debere. Sicut inquit lilium est inter spinas. sic amica mea inter filias. Spine que pungunt et lacerant. significant quosque perversos vel extra ecclesiam vel intra ecclesiam. et est sensus. Sic tibi vivendum est. et sic parata debes esse contra omnia adversa. sicut lilium inter spinas est. et tamen florere et gratum odorem ex se emittere non cessat. Sicut lilium inter spinas. sic inquit amica mea inter filias. quia non solum ab his qui extra ecclesiam sunt mala pateris. verum etiam ab illis qui regenerati per baptismum filiationem dei mruisse videntur. Et nota quod se superius sponsus lilium appellavit convallium. nunc sponsam suam dicit quasi lilium inter spinas. quia ipse qui vere est lilium. per gratiam fecit ecclesiam suam esse lilium. candidam videlicet virtutibus et ab omni vitiorum labe inmunem. Sicut malum inter ligna silvarum. sic dilectus meus inter filios. Hunc sponsa laudata a sponso vicem reddit. et dicit qualis quoque ipse sit. Sicut malum inquit inter ligna silvarum. sic dilectus meus

[margin:] sic · spine · nota · sponsa laudat eum sponsum

magister

inter filios. Sicut malum pulchritudine sui pomorum et gra-
tum odorem inter agresta ligna silvarum ita mediator dei
et hominum homo Christus inter speciali refulget gratia inter filios
i. inter electos. Ipse enim per naturam dei filius est. reliqui electi
per gratiam potestate accepta ab unico filio dei. sunt filii dei.
Unde iohannes dicit. Vidimus gloriam eius gloriam quasi uni-
geniti a patre plenum gratie. Non qualemcumque sed quasi
unigeniti a patre. Sub umbra illius quem desideraveram sedi.
Sub eius protectione confido. et ab eo inter adversa gubena-
ri spero. Umbra enim id est protectio est divinitatis. qua elec-
tos tuetur et defendit. Fructus eius dulcis gutturi meo.
Hoc est divinitatis contemplatio qua me satiari con-
fido. Hec est enim sanctorum expectatio. hoc premium
et hec satietas. visio conditoris sui. Desiderat ergo
umbram sponsi sui ecclesia. quia protectionem illius exoptat
inter presentis vite adversa. Fructus illius dulcis gutturi meo
est. quia expectat perfrui specie visionis illius. et satia-
ri dulcedine claritatis eius. Introduxit me rex in cellam
vinariam. ordinavit in me caritatem. Cella vinaria
ecclesia est. in qua est vinum evangelice doctrine. In
hanc ergo cellam amica sponsi introducitur quia ex omnibus
gentibus in unam ecclesiam fideles adunantur. Ordina-
vit inquit in me caritatem. Inter omnes virtutes cari-
tas primatum tenet. quia ipsa sub sistit ecclesia. Cari-
tas ergo in ecclesia ordinatur quia non temere non con-
fuse. sed ordinate tenenda est dei et proximi dilectio.

caritas

nota

Deus enim diligendus est super omnia toto corde et tota
anima. omnibus uiribus omni mente. Proximus deinde
diligendus sicut se unusquisque diligit. Nam constitui
dere uult caritatem. qui proximi caritatem dei dilectio
ni supponit. De quibus dominus in euangelio. Qui amat
inquit patrem aut matrem plusquam me non est me dignus.
Vel etiam ordinauit in me. Karitatem .i. ipse prior
me dilexit. deinde qualiter diligere eum debemus docuit.
Vnde et ipse dicit. Non uos me elegistis. sed elegi uos. Nam
quod in euangelio dicit. ipse enim pater amat uos. quia
uos me amastis. non ita putandum tamquam amor
discipulorum precesserit amorem diuinum. sed ita po
tius quod deus prius discipulos amauit. illi uero subsequenter
respondentes diuino amori dilectione se dignos fece
runt. Et iohannes dicit. Diligamus dominum. quoniam ipse
prior dilexit nos. Fulcite me floribus stipate me malis.
quia amore langueo. Postquam ecclesia sancta uel anima a deo
dilecta in se caritatem ordinari dixit. qualiter uelit re
quiescere uel in quo lecto cum dilecto sponso suo pau
sare. ostendit subdens. Fulcite me floribus stipate me
malis. Alloquitur animas iam perfectas diuino amo
ri inherentes. Per flores initia sancte conuersationis intelli
guntur. Per mala uero perfectio bonorum operum. et est sensus.
O anime sancte que iam dilectioni conditoris uestri in
heretis fulcite me bonorum operum exemplis. et qualiter
in exordio uirtutum uel in prouectu. uel in perfectione bo

norum operum inertius ostendit: quia amore langueo.

[margin: Langueo] Tunc anima amore dei languet: quando ei dilectioni nichil preponit. immo quasi ad secli opera languida et inbecillis efficitur. nichilque eam delectat nisi meditatio celestium et [speculatio] contemplatio conditoris sui. Leva eius sub capite meo et dextera illius amplexabitur me. Cum inquit intra lectulo requieverit. leva eius id est sponsi erit sub capite meo. Per levam presentis temporis prosperitas uel etiam dona intelliguntur que sanctis in presenti conferuntur. per dexteram vero celestis patrie beatitudo accipitur. Leva dei sunt prophetie vel sancti spiritus. scripturarum divinarum intellectus. et cetera talia dona ac carismata. quibus sancta ecclesia in presenti consolatur. Caput principale mentis accipitur. Leva ergo sponsi sub capite sponse est: quia hec omnia dona ad hoc percipit ecclesia: ut per hec discat suspirare ad eterna. Dextera vero sponsi eam amplexatur. quia tota intentio ecclesie uel anime fidelis hec est: ut ad eternam beatitudinem quandoque perveniat. et spe sui conditoris gaudeat. Et bene prius leva sub capite. postea dextera sponsi eam amplectitur: quia nemo ad amplexus eterne beatitudinis potest pervenire: nisi hic ministeriorum celestium et donorum studuerit esse particeps. Adiuro vos filie ierusalem per capreas cervosque camporum ne suscitetis neque evigilare faciatis dilectam donec ipsa velit. [margin: vox sponsi] Vox sponsi adiurantis filias ierusalem id est animas eius desiderius intentas. et visionem pacis requirentes. ne ita quiescentem sponsam suam suscitent et inquietent. Ad

iuro uos filie ierlm p capreas ceruosq; camporum ne
suscitetis neq; euigilare faciatis dilectam donec ipa
uelit. hoc est animam diuine contemplationi deditam
orationib; uel lectionib; diuinis occupatam inquietare
et ad exteriora opa suscitare uelitis. donec ipa uelit. hoc
est donec expleto contemplationis tempore ad monente
corporis fragilitate ipa uelit suscitari a somno interne
quietis. et ad temporalia agenda pcedere. Videamus
aut p quid adiuret filias ierlm. p capreas ceruosq;
camporum. Capree et cerui munda animalia sunt spe capree
tib; et uenenis inimica. Significant uirtutes scorum
que munditia spitali refulgent. et uenena fraudis
diabolice non solum in cauent. uerum etiam insec
tant. et ad nichilum redigunt. Et e sens. Adiuro
uos filias ierlm p uirtutes uras quas diuina uob gra
collatas gaudetis ~~gaudetis~~ ut animam contemplatio
ni mee intentam non inquietetis. donec contemplati
onis hora finita. ipa aliud agere uelit. Vox dilecti mei. vox ecce
Vox ecclie constat. Vox dilecti mei sub audis hec est.
Letabunda enim ecclia quod tantum diligatur a sponso.
ut etiam p illa filias ierlm adiuret ut non eam re
quiescentem inquietent. dic. Hec e uox dilecti
mei pro me loquentis. quem dilectum uidere desi
derans. sz non ualens. annectit Ecce iste uenit saliens
in montib; transiliens colles. Montes et colles intelligunt
pfecti quiq; s. ce conuersationis sublimitate terrenis
subleuati. et quasi camporum planitiem melioris

uite meritis excedentes. De his montibus ysaias dicit. Erit
mons domus domini preparatus in uertice montium. et ele
uabitur super colles. Loquitur sponsa de dilecto suo. Ecce
iste uenit saliens in montibus transiliens colles. Hoc
est etiam secundum humanitatem omnem sanctorum
excellentiam. omnem contemplationis uite puritatem
excedens. Hec stare in montibus sed transilire dicitur. quia
et si ad horam paruam inspirationem cor sanctorum
uisitat. subito tamen recedit. ut eo amplius in sui dilec
tionem accendat. Potest etiam hoc ad incarnationem
christi referri. qui ueniens quosdam saltus dedit. quia de
celo uenit in uterum uirginis. de utero uirginis in pre
sepe. de presepi ad baptismum. de baptismo ad crucem.
de cruce ad sepulchrum. de sepulchro ad celum. Hinc
et psalmista. Exultauit ut gigas ad currendam uiam.
a summo celo egressio eius. Similis est dilectus meus capree hi
nuloque ceruorum. Capree et cerui quamuis in sua natura
multa habeant que allegoricis sensibus conueniant.
hoc habent tamen singulare quod non in planioribus im
morantur. sed in arduis et excelsis locis. et quasi saltum in
cedere. Hoc est quosdam saltus dare solent. Recte ergo
his assimilatur christus propter subtilem contemplationem.
et quia nullo intellectu diuinitatis eius maiestas
comprehendi potest. Non autem ceruis sed capreis assi
milatur. minoribus uidelicet animantibus propter humili
tatem incarnationis sue. quia non solum homo
fieri. uerum etiam humilis homo fieri dignatus est.
Hinnulo autem ceruorum similis dicitur. quia secundum humili

Psalmus

de utero ad mundum
de mundo ad celum

humilitate

tatem de certis. hoc est de patriarchis duxit originem.
Unde et paulus dicit. Memor esto dominum ihesum resur-
rexisse a mortuis ex semine david secundum euangelium
meum. ut etiam per suam uarietatem uirtutum et innocen-
tiam hinnulo ceruorum comparatur. En ipse stat post parietem nostrum.
respiciens per fenestras prospiciens per cancellos. Paries mortalita-
tis nostre conditio appellatur. que quodammodo inter nos et
deum. quasi crassus quidam paries constituta. non permittit nos
eius contemplatione frui. Namque primus homo ita conditus
est ut uisione et alloquio frueretur. Sed postquam peccauit. ap-
positus est quidam paries ipsa uidelicet mortalitas qua pre-
grauamur. Nam et apostolus dicit. Corpus quod corrumpitur ag-
grauat animam et deprimit terrena inhabitatio sensum
multa cogitantem. Sponsum ergo suum quem supra capre-
is uel hinnulis ceruorum comparauerat. nunc dicit post suum
parietem stare. quia christo aliquando uicinus fit. cum
se quantum humana mens capit contemplari permittit.
aliquando uero elongatur et quasi caprea uel ceruus quibusdam
saltibus effugit. Quia ergo paries appositus erat inter nos et ipsum
nec uidere eum poteramus. dignatus est in ipso pariete fa-
cere fenestras uel cancellos per quos utcumque sentiri et
prospici possit. Unde et sequitur. Respiciens per fenestras
prospiciens per cancellos. Quasi enim fenestre uel cancelli
in pariete fiunt. cum ipse sua gratia se contemplari permittit
licet in speculo et enigmate. Potest et hoc quod dicit
ipse stat post parietem nostrum stetit. quia carnem nostram s-

oppositt. in qua diuinitas eius latuit. Quod uero sequitur
respiciens per fenestras prospiciens per cancellos. hoc ad diui
nitatem eius refertur. Ille enim qui per fenestras uel per cancel
los intuetur. cuncta que foris aguntur uidet. et ipse minime
uidetur. Ita deus cum omnia uideat et omnia scrutetur ipse tamen
inuestigari et comprehendi non potest. En dilectus meus loquitur.
Ad predicandum ortatur me dicens. Surge propera amica mea colu
ba mea formosa mea et ueni. Vox sponsi ad publice opera
tionis studia prouocantis. Surge amica mea per fidem et
dilectionem columba per innocentiam et simplicitatem. formo
sa mea per uirtutum pulcritudinem. festina et ueni. Ac si di
ceret. Surge de stratu tuo illo mihi dulcissimo. Hoc est
de quiete in qua michi soli placere in psalmis ymnis.
et orationibus desideras. festina et ueni. id est festina ad utili
tatem proximorum. ut illos quoque per predicationis officium
et bonorum operum exempla tui imitatores facias et ad sa
lutem perducas. Et notandum quod supra filias hierusalem ad
iurabat ne excitarent neque euigilare facerent dilectam.
Hic uero ipse eam suscitat. et surgere ad laborem ortatur.
quia omnia tempus habent. et omni rei est tempus sub celo.
Tempus contemplationis tempus etiam actionis. Alio enim
tempore debent sancti insistere. et mentem suam celesti q
uiete oblectari. Alio uero tempore per karitatem debent proxi
morum curam gerere et eis bonorum operum exempla
prebere. ac diuine contemplationis doctrinam impendere.
Iam enim hiemps transit ymber abiit et recessit.

Hiems et ymbres nomine asperitas infidelitatis exprimitur
que totum mundum tenebat usque ad adventum Christi. Dicit
ergo sponsus. Surge amica mea et veni. quia hiemps transiit
sole iusticie apparente. et imber infidelitatis recessit. ac sere
nitas vere fidei in mundo resplenduit. Tale est quod apos
tolus ait. Nox precessit dies autem appropinquavit. Flores
apparuerunt in terra nostra tempus putationis advenit.
Finita hieme et ymbre flores in terra apparuerunt. decor
videlicet virtutum et pudicicie. et transeunte infidelitatis
asperitate. verna fidei successit temperies. Tempus putationis
venit hoc est purgationis sanctorum. Putatio enim vinearum
sanctorum significat purgationem que in Christo atque per Christum est.
de qua ipse. Ego sum vitis vos palmites. Omnem pal
mitem in me non facientem fructum tollet eum pater
meus. et qui fert fructum purgabit eum ut plus af
ferat fructum. Vox turturis audita est in terra nostra.
Hoc est vox predicantium apostolorum. Turtur enim avis
castissima et que in excelsis semper arboribus edificare et
morari solet apostolos et ceteros doctores significat. qui pos
sunt dicere. Nostra conversatio in celis. Quod etiam gemi
tum pro cantu habet. sanctorum significat ploratum. quique suos
ad fletum et lamentum ortantur dicentes. Miseri es
tote et lugete. ut luctus vester in gaudium convertatur. et gau
dium convertatur in merorem. Vox turturis audita est in terra
nostra. Vox predicantium apostolorum in terra. Hoc est in ecclesia.
De qua psalmista. Domini est terra et plenitudo eius. Ficus

grossus

protulit grossos suos. Ficus sinagoga est. Grossi autem dicuntur primitiui et inmaturi fructus non habiles ad edendum. qui ad pulsum uenti facile caduntur. Voce autem turturis insonante ficus protulit grossos suos. quia apostolis predicantibus emiserunt multi de sinagoga iudeorum qui et in christum crediderunt. et tamen legem carnaliter uellent obseruare. magisque auctoritate legis delectarentur. quam dulcedine euangelii. uolentes circumcisionem et sabbatum et alia legis precepta iuxta litteram obseruare. De quibus apostolus dicit. Emulantur uos non bene sed uolunt uos circumcidi. ut in carne uestra glorientur. Vinee florentes dederunt odorem. Postquam uox turturis audita est in terra nostra ficus protulit grossos suos. uinee florentes odorem suum dederunt quia multitudo ecclesiarum per latitudinem orbis diffusa est que flores uirtutum et odorem bone opinionis late de se spargerent. Surge amica mea sponsa mea et ueni columba mea in foraminibus petre in cauerna macerie. Vocat in tantum sponsus amicam suam. et dicit. Surge amica mea sponsa mea et ueni. Noli inquit sponsa mea per fidem quam mihi et dilectionem facta amicam ocioso tempore lentescere. sed surge et ueni et exempla uirtutum foris proximis prebe. columba mea in foraminibus petre. Si petra est christus iuxta quod apostolus ait. petra autem erat christus. foramina petre sunt uulnera que pro nostra salute in cruce eum suscepto fixure uidelicet clauorum lancea perfossura. In his ergo foraminibus columba id est ecclesia moratur. quia totam spem salutis sue in passione sui redemptoris constituit. ibi ab insidiis malignorum

spiritum qui arrapuit accipitis secura delitescit ibi nidificat. i. fetus bonorum operum congerit. In cauernis macerie ex siccis lapidibus ad munimenta uinearum solent fieri pro repellendas uulpes uel ceteras nociuas bestiolas. Per maceriam que celestium significat custodia uirtutum. angelicum uidelicet presidium. sicut ysaias de domini uinea ait. Et maceriam circumdedit et circumfodit eam. In cauerna que macerie moratur. que presidio angelorum undique circundatur. et a temptationibus diaboli custoditur. Ostende michi faciem tuam sonet uox tua in auribus meis. quia uox tua dulcis et facies tua decora. Tu inquit dilecta mea que in lecto contemplationis dulcissime quiescis. ueni et ostende michi faciem tuam. i. a secreto quietis egredere ad publicam actionem et pulcritudinem bonorum operum tuorum aliis ad exemplum demonstra. Ostende michi dicit. quia cum deo faciem suam ostendit ecclesia cum proximis ad utilitatem et profectum uirtutum opera quantam intrinsecus habeat pulcritudinem demonstrat. Hoc est quod dominus dicit in euangelio. Videant opera uestra bona et glorificent patrem uestrum qui in celis est. Sonet uox tua in auribus meis. Vox uidelicet predicationis uel diuine laudis. que alios faciat proficere. In auribus enim dei uox ecclesie sonat. cum per predicationem ex multorum conuersione dilectatur. Bene autem dicit faciem tuam et uox tua non alienam. Illam uidelicet faciem michi ostende quam in baptismo tibi dedi. quando mundaui te ab omni peccato. Vox tua dicit in auribus meis sonet. ut tua ex sincera dilectionis

mee intentione procedat. ut non xpc aliud preter eos. ad ipsum me.
Capite nobis uulpes paruulas que demoliuntur uineas nam uinea nostra floruit.
Vox sponsi precipientis sponse sue et filiis eius ierusalem scilicet uidelicet doctoribus ut animabus fidelibus. Capite inquit nobis uulpes paruulas. Vulpes est dolosum animal et fraudulentum in cauernis et speluncis habitans. nec recto sed tortuoso incedens itinere. Id est hereticos et scismaticos qui demoliuntur uineas. Hoc est ecclesiam dei plebem uidelicet fidelium lacerare et decipere non cessant. Precipit ergo ut paruulas uulpes capiant. id est ut hereticam prauitatem in ipso initio debellare et destruere non cessent ne robusta facta fortiter ecclesiam impugnent. Nam uinea nostra floruit. id est ecclesia per uniuersum mundum late flores uirtutum emisit. Et nota cum supra uineas pluraliter dixerit. modo dicit singulariter uinea nostra floruit. quia et si multis et climatibus una est electa ecclesia. Dilectus meus mihi et ego illi qui pascitur inter lilia donec aspiret dies et inclinentur umbre. Vox sponse. Dilectus meus mihi subaudis sociatur uinculo caritatis et ego illi coniungar et sociar uicissim [illegible] me mutue dilectionis. Vel dilectus meus sibi subaudis dedit uerba exortationis et diuine promissionis. et ego illi sub audis ostendam faciem meam. Vel etiam dilectus meus mihi dignetur coniungi glutino caritatis. et illi coniungar uinculo digne obedientie obtemperans preceptis illius. Qui pascitur inter lilia hoc est delectatur et iocundatur inter candidas et odoriferas uirtutes sanctorum. Et hic notandum quod supra dixit lilium.

uulpes

scismatici

nota

hic uero pluraliter lilia. quia multe sunt uirtutes sanctorum
una tamen est fides & una caritas. qua precipue deus
delectatur. Siue etiam pascitur inter lilia. hoc est suauissi
me delectatur inter uirgineos choros. Candor enim liliorum
recte munditie uirginali comparatur. Donec aspiret dies.
hoc est transeant nubila presentis uite. & appareat dies.
hoc est ueniat claritas sempiterne beatitudinis. & est
sensus. Dilectus meus michi prestat auxilium. & ego illi
dignam obedientiam prebeo. qui uirtutibus delectatur
sanctorum. quousque transcursa nocte presentis uite in qua
per speculum et enigmate cernitur appareat dies superne
claritatis. ut facie ad faciem uideatur. Reuertere similis esto
dilecte mi capree aut hinnulo ceruorum super montes bethel.
Vox ecclesie sponsi sui speciem desiderantis. O dilecte
mi qui me de lecto quietis surgere precipis. & ut tibi
faciem meam ostendam ortaris reuertere. Hoc est
claritatem diuine maiestatis tue me speculari per
mitte. & hoc quod michi perfecte promittis in alia uita
beatitudinem uidelicet. in hac adhuc peregrinatione
me saltem in figura & enigmate hic promitte. Similis
esto capree aut hinnulo ceruorum super montes bethel.
Iam dictum est supra. quod capree campos despiciunt.
& ad alta montium enituntur. Christus ergo capreis comparatur.
quia secundum carnem resurgens. ad montana celorum
alta petiuit. Hinnulus uero ceruorum uocatur. Hoc est
filius antiquorum patrum. Cerui enim sunt patres

iii

Hinnulus

arche et zphe. de quibus xpc carnis dux originem. Fer
tur hinnulus hanc habere naturam. ut feruente sole um
brosa et opaca (.i. obscura) requirat. in quibus ab estu ptegatur. Sic
et xpc. in eorum mentibus requiescit qui rore spc sci ab
estibus carnalium uoluptatum temperantur. Ac si diceret.
O dilecte reuertere. hoc est sepius tua uisione illus
trando letifica. qui per carnem quam assumpsisti iam
celorum sublimia penetrasti. Montes autem be
thel mentes significant scorum a terrenis per sup
na desideria eleuatas. Nam bethel interpretatur
domus consurgens. uel domus uigilarum uel uigil as.
mentes scorum significans que ad desideranda su
pna consurgunt. et ad ea percipienda inuigilant. Qui
dam codices habent sup montes bethel. Bethel inter
pretatur domus dei. apte mentes scorum designans.
que domus dei sunt. habentes in se dnm inhabitatorem
qui dicit per prophetam. Inhabitabo in illis et inambula
bo. Sup has ergo mentes dilectus similis est capree uel hin
nulo ceruorum. quia illas sua uisione designatur

Cap. iii.

que domus dei esse student. In lectulo meo per noctes que
siui quem diligit anima mea. quesiui illum et non inueni. Vox ecclesie degen
tibus congregate. In lectulo inquit meo hoc est in tene
bris infidelitatis et ignorantie cum posita essem.
et cum adhuc in carnalibus desideriis requiescerem
quesiui quem diligit anima mea. Multi enim
philosophorum dnm ignorantes. summo tamen

studio requirebant per creaturam creatorem volentes co
gnoscere. sicut plato qui in timeo multa de anima dis
putavit. et sicut aristotiles. socrates. ceterique qui omne
uite sue tempus in studiis exquirende veritatis impen
debant. Quesivi illum. et non inveni. Non enim
per mundanam sapientiam deum cognoscere potuit. Surgam
et circuibo civitatem per vicos et plateas querens quem diligit anima
mea. Quesivi illum et non inveni. Exurgam inquit de stra
tu corporis et carnalis delectationis et circuibo civitatem
huius mundi. maria ac terras peragrando. per vicos et pla
teas queram quem diligit anima mea. hoc est per lata
itinera gradientes huius seculi et suis voluptatibus
deditos aspiciam. si forte in illis dilecti mei vestigia
inveniam. Hoc cum causa exempli de multis dici
posset. precipue in illo eunucho impletum est qui a finibus
terre venit dominum celi adorare ierosolimis. quem philippus
invenit. eique christum in prophetia ysaie ostendit. Hoc
quoque in cornelio impletum est. qui adhuc paganus
et ignorans deum elemosinas faciebat et orationibus
vacabat. quem petrus cum domo sua baptizavit.
Iterat adhuc difficultatem inventionis et dicit. Que
sivi illum et non inveni. Invenerunt me vigiles qui custodiunt civitatem.
Vigiles sunt sancti apostoli et ceteri doctores ecclesie qui civita
tem. id est sanctam ecclesiam custodiunt. et ab insidiis spirituali
um hostium defendunt. Quos interrogat. Num quem diligit
anima mea. Quasi vigiles ecclesia interrogat. cum eorum

ministerium magnum

predicationem intenta aure et corde percipit. Paululum
cum pertransissem eos inveni quem diligit anima mea.
Pertransire vigiles est eorum dicta et doctrinam diligenter
perscrutari. Solemus namque dicere transcurri librum
legens. vel pertransivi. Cum inquit pertransissem eos. in
veni quem diligit anima mea. Et cum sollicita me
ditatione dicta vel scripta sanctorum requirimus. statim
dilectum invenimus. quia dominum in eorum dogmatibus rep
perimus. Potest et sic intelligi. Cum pertransissem eos in
veni quem diligit anima mea. Hoc est cum intel
lexissem christi omnem sublimitatem et gratiam supa
re. tunc inveni quem diligit anima mea. Hoc est
tunc vere intellexi. quantum ipse a ceterorum meritis
sanctorum distet. Tenui eum nec dimittam donec introducam illum
in domum matris mee et in cubiculum genitricis mee.
Hoc est ardentissima fide et devotione illi inhesi.
nec dimittam eum sed in eius fide et amore perseuera
bo. donec introducam eum in domum matris mee. id est
donec illum sinagoge que est mater mea spiritualiter predicem.
et eam quoque ad eius fidem perducam. Hoc fiet in die
iudicii. quando ut apostolus ait cum plenitudo gentium
intraverit. tunc omnis israel saluus fiet. Tantum ergo
sibi de karitate sponsi sui sancta promittit ecclesia. ut etiam
se credat sinagogam posse convertere. Quod autem
dicit donec introducam eum non est putandum quod
tunc relictura sit illum cum in cubiculum matris

introduxerit. sed donec per sempiternum ponitur .i. semper illi in
herebo. semper in eius fide et devotione perseverabo. Tale
est in psalmo. Ita oculi nostri ad dominum deum nostrum donec
misereatur nostri. Numquid postquam misertus fuerit nostri
non erunt oculi nostri ad eum? utique erunt. Adiuro
vos filie ierusalem per capreas cervosque camporum ne suscitetis
neque evigilare faciatis dilectam donec ipsa velit.
Bis repetitus iste versiculus. Nam iam supra positus est. Sed
supra ad ecclesiam primitivam de iudeis collectam pertinet.
Hic vero ad ecclesiam de gentibus congregatam. et amoris
vinculo christo artius copulatam. Una enim eademque
cura est deo de sanctis qui vel in circumcisione vel etiam tempore
baptismatis choruscante gratia evangelii illi placuerunt.
Quia vero iste versiculus supra expositus est. iam hoc viden-
dum est quare nunc velut dormientem indicat ecclesia.
unde adiurat filias ierusalem ne illam excitent. cum pau-
lo supra non dormientem vel quiescentem. sed studio labo-
riosissime inquisitionis instantem que sponsum require-
bat introducit. Sic ergo requirebat sponsum quomodo
requiescebat. Sed dulcissimus et suavissimus somnus
est christum querere. Dormit ergo ecclesia. et sponsum suum
querit. Dormit videlicet a desideriis terrenis. et ab
actibus seculi. Vigilat autem et requirit sponsum. quia
eius contemplationi inheret. eum solum desiderat.
ad illum pervenire contendit. Adiurat ergo sponsus
filias ierusalem. animas videlicet superne patrie desideriis

in hiantes. ne illam excitetis ab hoc somno suauissime quietis et contemplationis donec ipsa uelit. Somnus autem in isto amor appellatur. quia sicut dormiens a uisibilibus oculos claudit et inuisibilia contemplatur. ita is qui diuine contemplationi insistit quasi alienus est et dormit exterioribus. sola spiritalia et celestia uidet. Nec mirum si amor somnus uocatur. cum in sequentibus mors amor appellatur. Fortis est ut mors dilectio. Cum autem dicit donec ipsa uelit. ostendit ecclesiam degentibus uoluntarie se preparaturam ad labores et persecutiones pro christo perferendas. Que est ista que ascendit per desertum sicut uirgula fumi ex aromatibus mirre et thuris et uniuerse pulueris pigmentarii. Vox filiarum ierusalem. i. sanctorum primitiue ecclesie admirantium pulchritudinem ecclesie degentibus collecte. Que est inquit ista que. i. qualis quanta inquiunt laude et admiratione digna que non circumcisione mundata nec adhuc baptismo sanctificata iam currit ad dominum. Ascendit inquit per desertum. Hoc dicit ad imitationem prisce plebis iudaice. que liberata de egyptia seruitute per desertum mare rubro transito uenit ad terram repromissionis. Sic et ecclesia per desertum nationum ascendebat iam de egypto. hoc est de confusione idolatrie liberata pharaone. i. diabolo sub magistro suo celesti manna pasceretur. et ueram terram repromissionis ingrederetur. Ascendit inquit ad montes uirtutum. et etiam ad ipsum celum uirtutibus subleuata que in psalmo dicit. Leuaui oculos meos

admontes. Et alibi ad te leuaui oculos meos qui ha-
bitas in celis. Montes ipsi sunt patriarche, prophete. apostoli et
ceteri sancti dei. qui merito uirtutum montes appellantur.
Primo enim ad montes. id est ad sanctos subleuat oculos ecclesia
et anima fidelis. quia illorum doctrinam actusque desi-
derat. illorum exemplo et intercessione muniri gaudet. per
ea proficiens ad ipsum quoque qui fecit montes audet
cordis aspectum erigere et dicere. Ad te leuaui oculos
meos qui habitas in celis. Hoc est gratanter requiescis
in sanctis. Sicut inquit uirgula fumi ex aromatibus mirre
et thuris. Fumus ex igne nascitur. et mox altiora aeris
petit. donec aspectibus intuentium subtrahatur. Fumus
ergo designat sanctum desiderium. igne diuini amoris profu-
sum. Nec absolute fumo comparatur sed uirgule fumi.
quia sancta ecclesia uel anima dominum amans gracilis et delica-
ta disciplinis spiritus sancti extenuata non habens grossitu-
dinem carnalium desideriorum. Sicut uirgula fumi. id est
non ui dissparso fumo comparatur propter unitatem ecclesie.
qui spiritualiter in christo unum est. Unde et ecce fumus ille osten-
ditur. tamen per cum subditur. Mirre et thuris et uniuersi
pulueris pigmentarii. Mirra condiuntur mortuorum
corpora. thus uero adoletur in sacrificio dei. Ideoque per mirram
carnis mortificatio designatur. per thus mundicia orationum
exprimitur. Virgule ergo fumi mirre et thuris ecclesia assimi-
latur. quia sancti mortificatione carnis sue et orationibus
mundo ac simplici corde profusis deo placere student.

et unius inquit pulvis pigmentarii .i. congerie omnium virtutum. Non autem integra fuisse aromata. sed in pulverem redacta fuisse dicuntur. quia sanctorum actiones magna discretione considerande sunt. et tamquam cribro subtilissime considerationis eventilande. ne quid forte insit durum aut inconveniens existat. ne saltem per ipsas virtutes mille formis ad vitia subripiat. qui callidus etiam per bona consuevit nocere. En lectulum salomonis. lx. fortes ambiunt ex fortissimis israel. omnes tenentes gladios et ad bella doctissimi. uniuscuiusque ensis

Quo hec dilecta et super femur suum propter timores nocturnos. mirabilis ascendit. ostenditur cum sub infertur. En lectulum salomonis. lx. fortes ambiunt ex fortissimis israel. Lectus salomonis quam vis superna illius celestis beatitudinis requies accipi possit in qua deus cum suis sanctis requiescit. probabilius tamen presens accipitur ecclesia in qua sancti dei sopitis tumultibus vitiorum. amplexibus salomonis .i. veri pacifici delectantur. Unde et psalmista de christo dicit. Factus est in pace locus eius. et habitatio eius in syon. Lectum ergo salomonis .i. ecclesiam christi. ambiunt lx. fortes ex fortissimis israel. Per lx. fortes ordo doctorum intelligitur qui predicando ecclesiam muniunt et contemplando ad illam supernam beatitudinem pervenire desiderant. Sexagenarius

numerus ex senario et denario constat. Sexies deni uel decies seni .lx. fiunt. Senarius uero perfectionem significat operis. quia sex diebus perfecit deus opera sua. Denarius uero remunerationem et premium quod in fine electis dabitur. Unde et hi qui in uinea uenerint denarium leguntur accepisse. Lx. ergo fortes significant id est doctores sanctos doctores fortes id est animo constantes. Additur uero ex fortissimis israel. Omnes in christum credentes et christum diligentes. israel id est uir uidens deum appellantur. fortissimi uero israel sunt. qui ecclesiam tueri predicando et ab incursibus demonum uel ab impugnatione hereticorum defendere nouerunt. Hi ergo ambiunt lectulum salomonis. quia illis commissa est ecclesia. et ab illis uigilanti cura est custodienda. Omnes tenentes gladios et ad bella doctissimi. Tenent enim gladium spiritualem uerbi dei. De quo apostolus. et galeam inquit salutis assumite. et gladium spiritus quod est uerbum dei. Ad bella uero doctissimi sunt. quia necesse est ut spiritualis prelii arte instructi sint qui aduersus principatus et potestates. aduersus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritualia nequitie in celestibus bella gerunt. Uersutissimus enim ille est ille hostis et tanta subtilitate spiritualis nature. qui etiam temporis longe uite doctissimus. contra quem bella sancti susceperunt. Uniuscuiusque ensis super femur suum. Per femur propagatio sobolis ac

captū. Sup femur g ensem hnt. quia timore dei oms
comprimit et cohercent mot carnalis voluptatis. et hoc
propt timores nocturnos .i. ppt occultas insidias ma
ligni hostis. qui i nocte huius sclī maxime qui i ecclia
pminent insidiat. ut illi deceptis. lectulum salomo
nis .i. scorum requiem fedare possit. Et notandum qđ
supi tenere gladios dnr. hic u sup femur enses
hre. Gladios enim tenent ut adusarus resistant.
hereticos et oms sane fidi contra dicentes confodiant.
Sup femu u enses hnt. ut summet curam gerant ut
fluct carnalium voluptatum reprimant. ne alus
pdicantes ipi repbi efficiant iuxta qđ apls. Ne
forte cum alus pdicaurim. ipe repbz efficiar. Ferculū
fec sibi rex salomō de lignis libani. Quod supi plec
tum salomonis. hoc nunc deligna pferculum. sca
videlicet ecclia. inqua velut i lecto requiescunt sci
di. et velut i lecto discumbunt ad epulas eterne
satietatis. De lignis libani fecit salomon ferculum.
Libanus mons est fenicis. cui arbores p certitate et pul
critudine et durabilitate ceteris pminent. Idcoqz signifi
cant scos. virtutum spe fulgentes. et ad etna festi
nantes. Libanus enim candidatio ut dealbatio int
ptatur. ligna g libani sunt sci candidati et de albati
i baptismo exornati omni virtutum pulcritudine.
Columpnas eius fecit argenteas. Per columpnas. doc

tores eiusdem ecclesie. qui eam verbo et exemplo sustinent
ac roborant. Unde in actibus apostolorum dicitur. Iacobus et Io
hannes. et cephas qui videbantur columpne esse. He sunt
columpne argentee. quia nitore celestis eloquii ful
gent. Eloquia enim domini eloquia casta. argentum
igne examinatum. Et reclinatorium aureum ascensum purpureum.
Reclinatorium aureum requies eterna accipitur. que iustis
in ecclesia repromittitur. ad quam tamen ascensus est purpureus.
Purpureus ascensus est passio christi. quia purpura colorem
sanguinis imitatur. Ascensu ergo purpureo ad reclinatorium
pervenitur. quia illi ad eternarum epularum discubitum et
ad superne quietis requiem veniunt. qui in presenti pas
sionem redemptoris sui digne venerari et imitari sa i. studet
tagunt. Media caritate constravit propter filias ierusalem.
Media caritate constravit. quia omnibus fidelibus
christus suam caritatem commendavit patiendo pro nobis
et requiem nobis preparando. iuxta quod apostolus dicit. Commen
dat autem deus caritatem suam in nobis quia cum adhuc
peccatores essemus pro nobis filium suum in mortem tradidit.
Aliter. Per columpnas argenteas apostoli et apostolici viri desi
gnantur. per reclinatorium aureum doctorum ordo. qui cum
ineffabilia eterne vite repromittunt. utique nos suaviter
requiescere faciunt. Et hoc reclinatorium vero aureum
dicitur fuisse. quia ineffabile est illud premium quod sancti
expectant. In rebus enim caducis nichil auro preciosius. nota
Per ascensum purpureum ordo designatur martyrum

qui passionem christi imitati, pro illo suum sanguinem fuderunt.
Sed quid nos faciemus dicit beatus gregorius. qui nulli
martirii sumus. Non inter doctores. non inter martires locum
nos habere uidemus. Sequitur. Media caritate constrauit.
Habeamus ergo caritatem. qua media huius ferculi cuncta
strata sunt. que et recto latum mandatum uocatur. quia
omnibus sui obseruatoribus eternam salutem parat. Hanc
efficaciter teneamus. quia hac saluabimur. et hoc propter filias
hierusalem. Hoc est propter animas simplices et nullius uirtutis
conscias. que quanto maioris fragilitatis sibi sunt
conscie. tanto amplius saluatorem et redemptorem
suum diligere satagunt. Egredimini et uidete filie syon
regem salomonem in diademate quo coronauit eum mater
sua in die desponsionis illius et in die letitie cordis eius.
Vox ecclesie inuitantis animas fidelium ad intuen-
dum christum qui mirabilis et speciosus est sponsus suus. Filie namque
syon ecclesie sunt que et filie hierusalem. Sancte uidelicet anime
superne illius ciuitatis ciues. que et superna cum an-
gelis pace fruuntur. et per contemplationem gloriam domini
speculantur. Egredimini inquit o filie syon. Hoc est
exite a turbulenta huius seculi conuersatione. ut mente
expedita eum quem diligitis contemplari possitis.
Et uidete inquit regem salomonem. Hoc est uerum
pacificum christum in diademate quo coronauit eum
mater sua. Ac si diceret. Considerate christum pro uobis carne
indutum. quia carnem de carne uirginis matris sue

assumpsit. Diadema namq; uocat carnem (de v[ir]g[in]e maria)
q[ua]m xp[istu]s assumpsit p[ro] nob[is]. in qua mortuus destruxit im
p[er]ium mortis. in qua etiam resurgens resurgendi nob[is]
spem contulit. De hoc diademate ap[osto]l[u]s dicit. Vidim[us]
xp[istu]m p[ro]p[ter] passionem gl[or]ia & honore coronatum. Mat[er] u[er]o
sua eum coronasse d[icitu]r. quia uirgo maria illi de sua
carne carnis materiem p[re]buit. In die sponsionis eius.
Hoc [est] in tempore incarnationis. quando s[ibi] iunxit
ecc[les]iam non habentem maculam aut rugam. ut q[ua]n
d[eu]s homini coniunct[us] e[st]. & in die leticie cordis eius.
Leticia enim & gaudium xp[ist]o salus [est] & redemp
tio gen[er]is humani iuxta q[uo]d in eu[an]g[e]lio multos ad fi
dem suam cernens confluere. in illa hora inquit
euangl[ist]a exultauit in sp[irit]u & dixit. Confiteor t[ibi] pat[er]
celi & t[er]re qui abscondisti hec a sapientib[us] & pruden
tib[us] & reuelasti ea paruulis. & in euang[e]lica parabola
inuenta oue conuocauit amicos dicens. Congra
tulamini m[ichi]. Potest hoc & simplicit[er] totum ad pas
sione[m] x[risti] referri iuxta litt[er]am. Preuidens enim salomon
i[n] sp[irit]u passionem x[risti]. longe ante p[re]monebat filias sy
on. i. plebem isr[ae]liticam. Egredimini inquiens & ui
dete regem salomonem. i. xp[istu]m in diademate. i. in spi
nea corona qua coronauit eum m[ate]r sua synagoga.
in die sponsionis ei[us] quando uidelicet s[ibi] coniunxit
ecc[les]iam. & i[n] die leticie cordis ei[us]. quo gaudebat

per suam passionem redemit mundum diaboli potestate. Egre-
dimini. hoc est exite a tenebris infidelitatis. et uidete hoc
est mente intelligite. quia ille qui ut homo patitur uerus est
deus. et etiam egredimini extra portam ciuitatis uestre. ut cap. iiii.
eum in golgotha monte crucifixum uideatis. Quam pulc-
golgotha
ra es amica mea quam pulchra es. Bis repetit quam pul-
chra es amica mea quam pulchra es. in opere uidelicet
et predicatione. In opere. quia nil fedum nec oculis meis
indignum agis. In predicatione. quia ad considerandum
incarnationis mee misterium. etiam sodales tuas fi-
lias ierusalem inuitare non cessas. Oculi tui columbarum
absque eo quod intrinsecus latet. Per oculos intelligitur acumen
sensuum spiritualium quibus diuina et sempiterna con-
templatur ecclesia. Columbas autem specie columbe
apparuit. Sequitur autem absque eo quod intrinsecus la-
tet. id est absque superne retributione illius quam intrinsecus senti-
re perceptura es. quia et si in presenti per fidem contempla-
ris. latet tamen intrinsecus. nec in presenti uideri potest sed
in futuro seculo expectatur. Capilli tui sicut grex caprarum
que ascenderunt de monte galaad. Per capillos ecclesie subti-
les cogitationes accipiuntur. quibus plerumque tempora-
lia disponuntur. Comparantur uero gregibus caprarum
quia hec animalia munda sunt et in rupibus siue in
resupinata
excelsis resupinata pascuntur. quia cogitationes sanctorum
et si corporali necessitate in temporalibus sunt. tamen ab eterna
intentione non discedunt. et in ipsa etiam cura quam

necessitati corporee impenduntur. quasi celum super inueniuntur. Possumus etiam per oculos doctores ecclesie intelligere et predicatores. qui in corpore cum capite Christo est summum locum tenent. et celestia ac spiritualia ceteris membris uident. Per capillos uero innumerabilem multitudinem simplicium fidelium inferiori ordine constitutorum. qui et si minus uident spiritualia. sua tamen multitudine et numerositate magnum decus prestant ecclesie. Ut bene gregibus caprarum comparantur. Capra pecoribus cernitur. per quam significantur plebes fidelium actionibus seculi dedite. que sine peccato agi non possunt. Bene autem sequitur que ascenderunt de monte galaath. Galaad aceruus testimonii interpretatur iuxta litteram quidem ideo quia cum iacob recederet de mesopotamia. persecutus est eum laban. et die tertia repperit eum. Ibique in testimonium mutui federis. aceruum lapidum erexerunt. Mistice aceruus testimonii Christus est. in quo multitudo consistit omnium sanctorum. qui sunt lapides uiui adherentes illi uero lapidi. de quo petrus dicit. Ad quem accedentes lapidem uiuum et ipsi tamquam lapides uiui simul edificamini. Greges uero caprarum de monte galaath ascenderunt. quia sanctorum multitudines ad celsa uirtutum conscendunt. et Christi doctrinam ac precepta omnibus sequi satagunt. *Dentes tui sicut greges tonsarum que ascenderunt de lauacro. omnes gemellis fetibus. et sterilis non est in eis.*

Si per capillos ecclesie innumerabilis multitudo simplicium fidelium intelligitur. per dentes ecclesie doctores figurantur.

Dentibus enim cibos commolimus. Et sancti doctores bene dentibus conformantur. quia spirituales cibos quos simplices capere nequeunt. ipsi quodammodo in exponendo comminuunt. Dens ecclesie precipuus erat petrus. cui dictum est in visione. Surge. occide. et manduca. Ac si diceret. Eos quos ad fidem convertis. occide ab eo quod sunt. ut desinant esse peccatores. et manduca hoc est traiice in corpus ecclesie. Bene autem hi dentes. ovibus tonsis et lavacro lotis comparantur. Solent enim oves post tonsionem currenti aqua ablui. ne in loco sudor corporis adhereat et scabiem generet. Tonse ergo oves sunt sancti doctores et magistri ecclesie. et qui lavacro baptismi abluti sunt. et vellera .i. facultates et substantias suas pro christo amiserunt. Omnibus quidem fidelibus convenit quod dicitur que ascenderunt de lavacro. Nullus enim sine lavacro baptismi fidelis esse potest. Non autem omnibus tonsio convenit quia non omnes ita sunt perfecti. ut sua pro christo valeant amittere. sed illis specialiter hoc congruit. qui secundum verbum domini vendunt omnia sua et dant pauperibus. et nudi atque expediti sequuntur christum. Tales enim sunt dentes sancte ecclesie .i. predicatores et magistri eius. Oves per innocentiam abluti baptismo. voluntaria paupertate et rerum sponsione gaudentes. Sequitur. Omnes gemellis fetibus et sterilis non est in eis. quia gemina caritate .i. dilectione dei et proximi pollent. et hanc observari docent. vel etiam quia per fidem et operationem predicant et sterilis non est in eis. Nullus videlicet alienus

ē a bonis opib⁹. Sic uitta coccinea labia tua / 7 eloquium tuum dulce.
P labia ecclie. id ē sci p̄dicatores accipiunt᷑. qui a p̄dẽtes
figant᷑. Cocc' autem. sanguinis uł ignis h̄t speciem. Labia cocc'
g̃ ecclie. i. sci p̄dicatores uitte coccinee compant᷑. quia pas
sionem x̄i assidue p̄dicant. qui pro nr̄a redemptione san
guinem suum fudit. Siue uitte coccinee assimilant᷑. q̄
p̄dicant 7 ardent dilectione. Diligunt eni eos quib; uer
bum impendūt. 7 eciā a quib; malum patiunt᷑. Ad
hoc 7 ptinet quod sp̄s sc̄s in linguis igneis apparuit. q̄
loquentes 7 ardentes fec aplos. ardentes dilectione.
loquentes p̄dicatione. 7 bene uitta coccinea dr̄. Uitta uitta
enim capillos ligat 7 constringit. 7 sci doctores sua p̄
dicatione ad unitatem fidei 7 dilectionis multitudinem
fidelium nectunt. 7 in unum decorem redigunt. Poss̄t
etiam p capillos subtiles cogitationes mentis accipi.
Uitta enim coccinea c̄nes ligam᷑. quando cogitatiões
nr̄as disciplina timoris dī constringimus 7 coherceu᷑.
Et eloquium tuum dulce. Dulce est eloquium ecclie.
cum sci doctores uł passionem sui redemptoris ad me
moriam reducunt. 7 p̄dicant quantum ds̄ hoiem
dilexit. uł cum celestia p̄mia auditorib; ānuntiant.
Sic fragm̄ mali punici ita gene tue absq; eo q̄d intus latet. ut supra eod' capitulo
P genas. supi⁹ diximus ecclīam figurari. Nam cū
uerecundiam h̄t. rubor sanguinis in genis effundit᷑.
Malū autē punicum rubicund h̄t corticem. uł Malū punicum .i. ...
us ẽ multitudine granorū plenū est. unde

melum punicum l. malum granatum

et malum granatum vocatur. Per fragmen quoque mali pu-
nici memoria eiusdem passionis dominice accipitur
que et in cocco supra figuratur. Solent enim res diuisis
exprimi figuris. Genas quoque ecclesie fragmini comparauit quia
sancti doctores venerabiliter agunt memoriam passionis
redemptoris sui. Nec erubescunt crucem eius. immo
gloriantur. dicentes cum apostolo. Michi autem absit
gloriari nisi in cruce domini nostri ihesu christi. Et alibi idem apostolus ad
discipulum suum scribens. Noli erubescere crucem christi.
neque me vinctum eius. Non autem non integro malo pu-
nico sed fragmini comparantur. Malum enim punicum
cum frangitur exterius. cum non rubor. intus candor appa-
ret. Sic et sancti predicatores cum passionem christi annun-
tiant quasi rubor exterius. cum non quanta vtilitas
nostre redemptionis inde peruenerit. et quod homo per
passionem christi non solum a peccatis iustificatur. sed et di-
uinum consortium meruerit demonstrant. quasi
candidum est quod intus latebat. Possunt etiam
per genas ecclesie martires figurari. qui rubicundi sunt
effusione sanguinis sui velut malum punicum.
Sed fracto malo punico. candor intus apparet. quia
post mortem miracula choruscant. Sicut turris dauid col-
lum tuum que edificata est cum propugnaculis. Collum sancte ecclesie
predicatores et doctores eius sunt. Idem enim
designantur per col- lum. qui supra per oculos. ut predictum est.
sancti videlicet et dictum est predicatores. qui ne-

luti collum acceptos ubi dei cibos mittendo corpori
transmittunt. et uocem diuine predicationis auditoribus
proferunt. Ut etiam sancti doctores per collum signantur. quia
sicut collum caput et cetera membra corporis coniungit.
ita sancti doctores quasi mediatores sunt inter xpistum et reli
quos quos instruunt fideles. et quasi xpistum corpori suo.
i. ecclesie coniungunt. Hoc autem collum turri dauid
comparatur. Dauid qui interpretatur manu fortis. et uisu de
siderabilis. significat xpistum. Et tota quidem ecclesia ciuitas
dauid. i. magni regis xpisti est qui est manu fortis. quoniam di
abolum deuicit. iuxta quod psalmista dicit. Dominus
fortis et potens. dominus potens in prelio. Est et uisu desid
abilis. quia et apostolus dicit in eum desiderant angeli prospi
cere. Turris autem huius ciuitatis illi sunt. qui uel scientia uel
operis perfectione ceteris preminent. que edificata est cum pro
pugnaculis. Propugnacula sunt scripturarum diuinarum
sacramenta. de quibus uelut iacula procedunt. quibus ad
uersarie repelluntur potestates. Mille clipei dependent ex
ea. omnis armatura fortium. Mille clipei intelliguntur in
numera diuine defensionis presidia. quibus sancta ecclesia ual
latur et defenditur. Omnis armatura fortium. i. instruc
tio uel sancte operationis. uel diuine predicationis. Et bene collum
ecclesie hoc est predicatores doctores turri dauid comparantur.
quia semper quasi in bello sunt. pro defensione sancte dei ecclesie
pugnantes. Duo ubera tua sicut duo hinnuli. capree gemelli. qui pascuntur
in liliis donec aspiret dies. et inclinentur umbre. Duo ubera ecclesie eos

dem significant sanctos doctores. Hec mirum quod una ea
demque res diversis figuratur modis. Sancti enim doctores oculi
sunt. quia vite vias quas ingredi debeant subiectis
demonstrant. Dentes sunt. quia cibos divinarum scrip
turarum molunt et comminuunt. ut mandi possit.
Collum sunt. quia caput et membra. hoc est christum et
ecclesiam coniungunt. Ipsi ergo doctores sunt et ubera
ecclesie. quia parvulos et simplices fideles lacte verbi dei
nutriunt. iuxta quod paulus simplicioribus loquens dicit.
Non potui vobis loqui tamquam spiritualibus sed tamquam
carnalibus tamquam parvulis lac vobis potum dedi non
escam. Et verum non absolute ubera sed cum additamento
dicit duo ubera. cum femina neque plus neque minus habeat
quam duo ubera. quia et nimirum sancti doctores parvu
los ex utroque populo iudaico videlicet et gentili lacte
verbi dei nutriunt. Nam ut paulus dicit de se ipso. Qui
operatus est petro in apostolatum circumcisionis. operatus est
ubera et mihi inter gentes. Et apte hec duo ubera sicut duo hinnu
li capree gemelli esse dicuntur. quia videlicet facti sunt et
filii salvatoris nostri christi. qui supra per capreas designatus
est. Hec enim animalia et acutissime vident. et
nimia velocitate altiora conscendunt. Sic et sancti
doctores que agenda sunt et ipsi vident. et aliis
monstrant. et despectis terrenis ad superna nituntur.
nc Qui pascuntur in liliis. hoc est delectantur purissimis
et nitidissimis sensibus scripturarum. donec aspiret

dies et inclinentur umbre. Hoc est donec dies illa eter-
na veniat. quam desiderabat psalmista dicens. Melior
est dies una in atriis tuis super milia. Et inclinentur um-
bre, id est hoc est transeant merores et perturbationes istius
seculi. Donec aspiret dies, id est oriatur. Apparebit enim dies, id est
orietur, quando ille verus sol iusticie, id est Christus apparebit. et
tunc inclinabuntur umbre. Hoc est omnia nubila me-
roris et tenebre presentis seculi pertransibunt. Sed et si ipsam
litteram velimus aspicere. pulchre expressit ortum diei
et occasum noctis. Nam cum nox nichil est aliud nox
nisi umbra terre. que sole subtus terras descendente consurgit.
sole autem iterum super terras ascendente inclinantur umbre
id est cadit nox. Pascitur ergo inter lilia donec aspiret dies
et inclinentur umbre. quia sanctorum doctorum in presen-
ti tantum vita necessaria est predicatio et doctrina. Nam
in illa vita postquam eterna dies apparuerit et finita
fuerit nox presentis seculi. non necesse erit doceri aliquem.
quia omnes revelata facie gloriam domini contempla-
buntur. Unde et dominus per prophetam dicit. Non docebit vir
fratrem suum dicens. cognosce dominum. omnes enim cog-
noscent me a minimo usque ad maximum. Vadam
ad montem myrre et ad collem thuris. In myrra carnis
mortificatio vel passionum pro Christo tolerantia. in
thure vero sanctorum devotio accipitur. Mons ergo myrre
et collis thuris. mentes sanctorum sunt excelse per con-
templationem. Promittit ergo se sponsus ad montem

murre venturum & ad collem thuris. quia illas mentes
sua visitatione dignatur. que membra sua cum vitiis et
concupiscentiis mortificant. que etiam se ipsas per
sanctarum orationum studia deo gratum sacrificium faciunt.
Tota pulchra es amica mea. et macula non est in te.
Vox sponsi ad amicam et sponsam suam. Tota pulchra
es. Omni inquit ex parte nullam recipiens maculam
aut rugam. Nam cum soli doctores ut perfecti quique
pulchri sunt ante oculos dei qui summa scientia & contemp
latione preminent. sed etiam simplices quique fideles
qui recta fide & bonis operibus exornantur. pulchri in oculis
sponsi habentur. Nam & psalmista dicit. Benedixit
omnibus qui timent dominum. pusillis cum maioribus.
Non dicit tota pulchra es. non pars tui. Hoc ideo
dicitur. non quod aliquis in presenti vita sine peccato
esse possit. cum scriptum sit. nemo est super terram sine
peccato. nec infans unius diei. sed ideo quia fides perfecta et
celeste desiderium omnem abstergit maculam levioris
peccati. Non enim de gravibus nunc dictum est. que qui
committunt. iam sponsa christi non sunt. nec ullam
habent particulam huius sancte pulchritudinis. Hinc est
quod iohannes dicit. Qui natus est ex deo non peccat. sed peccatum
ad mortem. non quod levi peccato quis careat. sine
quo vita ista agi non potest. Tota est pulchra ecclesia
in quantum se castam et immunem ab omni peccato
custodit. si quando autem levi peccato fuscatur. ita plenitu

dine et recta fide ac celesti desiderio. in ea p̄sca pulcritudo
repit̄. Veni de libano sponsa mea ueni de libano ueni.
Libanus mons est fenicis. interpretatur autem ex hebreo dealbatio.
uel candidatio. ex greco autem thus interpretatur. V̄n̄ et sup̄ ubi
loquitur. uadam ad montem mirre. et ad collem thuris.
collis h(oc) est libani. Vocat igitur sponsus sponsam suam
candidatam baptismate. dealbatam nitore omnium
uirtutum. fraglantem studio scārum orationum. Vo
cat eam ut ueniat. i. ut in uirtutibus proficiat. Non
enim solum uocat d(eu)s animam quando eam uin
clis corporis exutam ad celestia p(re)mia ducit. s(ed) etiam
cum p(re)uiam inspirationem ut in uirtutibus profici
at excitat. Quot enim in uirtutibus sc̄i proficiunt. q(ua)si tot
passibus ad xp̄m tendunt. Ter tio dicit ueni. q(uia) uult
eam p(er)fectam esse in cogitatione. locutione. et opere.
Vel uocat eam primo. ut ad se ueniat per fidem. uocat
sc̄do. ut dignam celestium p(re)miorum retributionem
iam libata corpore accipiat. uocat t(er)tio. ut in die g(e)n(er)al(is)
resurrectionis iam resumpto corpore duplici stola
ornata p(er)petuo gaudeat. Coronabis de capite amana
de uertice sanir et hermon. de cubilibus leonum. de montibus pardorum.
Amana ipsum dicunt esse montem cilicie. amanum
qui et taurus appellatur. Sanir u(er)o et hermon montes
sunt iudee. in quibus leones et pardi feruntur habitare. P(er)
hos autem montes s(ecu)li potestates. reges uidelicet
et principes intelliguntur. qui uelud montes in s(u)bli(mi)a

extollunt. et malignis spiritibus quasi leonibus et pardis cubi-
lia prebent. Maligni enim spiritus leones uocantur propter superbiam.
pardi propter ferocitatem. uel etiam propter mille artes nocendi. quia
pardus uarium animal est. De his quoque montibus coronatur ecclesia
quando principes seculi ad fidem christi conuertuntur. et non solum
propter suas uirtutes. sed etiam propter talium conuersionem et sa-
lutem remuneratur ecclesia. Potest et hoc in presenti accipi.
Iam coronatur ecclesia. de uertice horum montium. quando sub
ipsis principibus catholice fidei ecclesia que antea premebatur.
coronatur et glorificatur in christo. sicut factum est tempore constantini. quia
de illo conuerso mirabiliter glorificata est ecclesia. Coronatur
et de cubilibus leonum et montibus pardorum. quando
superbos quoque et feros ac dolosos conuertit. et per illorum
quoque conuersione eterna premia recipit. Vulnerasti cor meum
soror mea sponsa uulnerasti cor meum ... Sponsam
et sororem suam sanctam dicit ecclesiam. que et sponsa est.
quia propter eam scilicet christus incarnatus desponditur. eamque emun-
datam a sordibus peccatorum. dote spiritus sancti sibi coniunxit. So-
ror uero est. quia propter eam incarnatus. frater ei fieri dignatus
est. sicut resurgens a mortuis dixit mulieribus. Ite nun-
tiate fratribus meis. Quantum quoque dicit uulneratum se cor habere.
magnitudinem exprimit. quo sanctam suam diligit ecclesiam.
Affirmat autem hoc iterans et inculcans. uulnerasti
cor meum. et tali iteratione. quantum ecclesiam suam
diligat ostendat. Quia autem reuulneratum sit. sub
iungendo demonstrat. In uno oculorum tuorum et in uno crine colli
tui.

Per oculos ecclesie superius spirituales sensus. uel doctores sanctos ac-
cipiendos esse diximus. Per multitudines subiectarum
plebium. quibus sancta decoratur ecclesia. et est sensus. Cum
tota sis pulchra o ecclesia. et cum te ob multa diligam.
precipue tam nitor spiritualium sensuum et doctorum
tuorum sanctitas me delectat. Simplicitas tamen
subiectarum plebium que pie et fideliter uerbis suorum
doctorum obtemperant. Hic autem cum pluraliter dixit
super oculos et capillos. hic singulariter dicit in uno oculo
et in uno crine. ut per hoc unitas sanctorum doctorum expri-
matur unitas etiam celestis doctrine. quam subiectis im-
pendunt. Unus enim dominus ut apostolus dicit. una fides.
unum baptisma. nec non una deuotio subiectorum
fidelium. Potest et hoc quod dicit uulnerasti cor meum
de passione christi accipi. uulnerasti cor meum. id est tuo
amore fecisti ut ego in cruce uulnerarer. Notandum
uero quod dicit in uno crine colli tui. Per collum enim doctores
diximus significari. et crinis ecclesie collo adheret. quia
subiecte plebes sanctis doctoribus nituntur. et eorum sane
doctrine inherent. ac secundum illorum precepta uiuere sata-
gunt. Quam pulchre sunt mamme tue soror mea sponsa.
Per mammas superius eosdem doctores diximus signari.
qui et per oculos designantur. Nam sancti doctores mamme
sunt. cum lacte id est simplici doctrina. humiles quosque
nutriunt. Oculi sunt. cum summa quoque celestia pre-
dicant. Aliter. Quam pulchre sunt mamme tue soror

mea sponsa .i. quam pulchri sunt doctores tui. qui sermo-
nitorum ac eloquentia preminent ac pondere sensuum preciosa
est. **Pulchriora sunt ubera tua uino.**
Hic uersiculus iam superius expositus est. ubi dicitur. meliora sunt ubera
tua uino. Et hic notandum quod ecclesia superius ubera sponsi sui
laudauit dicens meliora sunt ubera tua uino. Nunc uero
uicissim sponsus sponse sue ubera extollit. ut per hoc unitas Christi
ac ecclesie commendetur. Christus enim est caput. ecclesia corpus eius.
Precellit enim nimium predicationis euangelice. omnem le-
galem scientiam. **Quia odor unguentorum tuorum super omnia aromata.**
Unguenta ecclesie sunt doctrine celestis cinnata uel etiam
fama uirtutum que de ecclesia fraglat. Aromata uero
intelliguntur legales obseruationes. Super aromata est
ergo odor unguentorum ecclesie. quia fama euangelice per-
fectionis transcendit omnem laudem legalis obseruationis.
Fauus distillans labia tua sponsa. Fauus mel est
in cera. Mel autem in cera est spiritualis intelligentia in littera. — fauus
Labia ergo ecclesie fauus distillans uocantur. quia sancti
doctores qui per labia designantur. spiritualia documenta
proferunt instruendis fidelibus. Nec solum fauus.
sed etiam distillans uocantur labia ecclesie. Distillat
enim fauus. cum mellis copia exuberans. iam non — fauus
potest cereis capsulis contineri. Recte diuina scriptura
fauus distillans uocatur. quia multipliciter intelligitur.
ac uariis sensibus exponitur. nunc iuxta litteram. nunc iuxta
allegoriam. nunc iuxta moralem intelligentiam.

nun cuyxta anagogen. Mel et lac sub lingua tua.
Lac paruulis conuenit. Unde per lac designatur simplex doc
trina qua initia credentium imbuuntur. Mel uero quod de
rore celi confici creditur. celestem et spiritalem doctrinam sig
cat. que perfectis et instructis conuenit. Sub lingua
igitur ecclesie mel et lac est. quia aliquando celestia misteria
perfectis. aliquando rudibus plana et simplicia annunti
at. Et odor uestimentorum tuorum sicut odor thuris.
Vestimenta ecclesie sunt bonorum operum ornamenta.
iuxta quod iohannes in apocalipsi dicit. Bissinum enim
iustificationes sunt sanctorum. Et iob dicit. Iusticia indutus
sum. et induit me sicut ornamento et diademate iu
dicio meo. Thure autem dicunt super sanctarum orationum
munditiam designari. Vestimenta igitur ecclesie thuri
comparantur. quia omnia opera ecclesie quasi orationes
sunt. In cunctis enim que agit semper dominum deprecatur. et
tali modo implet illud quod dominus dicit. Oportet
enim semper orare. Hoc autem aliter impleri potest. nisi tota uita
nostra et conuersatio talis sit. ut in conspectu dei oratio depu
tetur. Thus arbos est arabie. cortice et folio similis lauro.
succum amigdale modo emittens. qui bis in anno
colligitur. autumno et uere. Sed autumnali collectione
preparantur arbores incisis corticibus flagrantissimo estatis
feruore. ac sic prosiliente spuma pingui. que concreta
densatur. uel loci natura poscit tegete palma excipi
entur quod in arbore hesit. ferro depectitur. Unde corticeum

uidet̃ ẽẽ pissimum | h ⁊ candidum th̃ ẽẽ scđa uindemia uere eadem hieme corticib; incisis. rubrũ h gũt. ũ comp andium poti credit̃ | ⁊ nouelle arboris candidi ẽẽ. & ueris odorati. | Quod exeo rotunde gutte pependit. masculum uocam̃. | Guttam eo cũ dicam. manna ñ nuncupamus.

Ort̃ conclus̃ soror mea sponsa | ort̃ cõclus̃ | fons signat̃. |

Sororem ⁊ sponsam suam ecclam dic̃ qm̃ exancilla sororem s̃ ẽẽ constituit. ⁊ dote spc̃ scĩ pignoratam spon sam s̃ efficit. | Hec g̃ eccla ort̃ ẽ. quia spũalium uirtu tum g̃mina pfert. que i sequentib; aromatum uo cabulo designant̃. | Conclus̃ ũ ẽ. ort̃ iste. quia scã ecc̃ redemptoris ⁊ domini sui adiutorio munita ẽ. ⁊ psidio angelicarum uirtutum uallata nulli malignoꝝ spũũ patet insidiis. | Hec ipa eccla. ẽ fons signat̃. Fons idõ quia celestis doctrine fluentis manat. quib; oms in xp̃m credentes apctis abluit. ⁊ ũitatis scia potat. | Signat̃ ũ ẽ fons iste. quia s̃mo fidi euglice ũitatis signaclo munit̃ ẽ. ita ut neq; heretici. neq; maligni spc̃ fidem catholicam uiolare aut corrũpere ualeant. | Hic ort̃ ut fons. i. eccla. pmum ĩ paruo iudee locello plantat̃ ut ex orto ẽ. | Deinde pu̇mũsũ mundũ disseminata pdicatione areolas suas ut riuulos emisit. Vñ sequit̃. Emissiones tue paradys malorũ punicorũ | ẽ pomorũ fructib;. Emissiones eccle ut dictum ẽ. incrementa sunt fidi. ⁊ disseminatio pdicationis. que emissiones paradis̃ sunt. | Para

dis grece. ort latine. quia illa primitiua ecclia que
in iudea quasi ort fuit. per ea postmodum mundum
multos ort. i. ecclias emisit. Mala autem punica
que rubicundum hnt corticem. eos significant qui
non solum generali baptismo sctificati sunt. uerum
etiam pro xpo sanguine in passione baptizati martires
uidelicet. Fructus u pomorum. opa significant uirtutum.
siue eos qui ipas uirtutes ope exercent. Emissiones g
ecclie paradisus malorum punicorum fuerunt. quia
primum locum in ecclia post aplos martyres obtinuerunt.
qui pptam dni passionem ipo patiendo imitari studu
erunt. Vel aliter omnis fidelium multitudo paradisus
malorum punicorum possit accipi. qui mala punica sunt.
qr passionem sui redemptoris semper in memoria retinent.
Vt sic malum punicum intra unum corticem multitudi
nem hnt granorum. ita in ecclia multitudo fidelium intra fidem
dominice passionis continetur. Hinc apls dicit. Quicumque
baptizati estis in xpo ihu. in morte ipius baptizati estis.
consepulti cum ipo per baptismum. et cetera. Cypri cum
nardo. nardus et croc fistula et cinamomum cum uniuersis lignis libani.

In hoc orto concluso. i. in ecclia nascuntur cypri cum nardo.
nardus simul et croc cum uniuersis lignis libani. Cypr.
arbor est aromatica. semen simile coriandri hns. i. al
bum et sublucidum. quia oleo coctum et exinde exprimitur
quod cypros uocatur. unde regium unguentum paratur. Le
gitur in exodo. quia manna erat quasi semen coriandri

album. Cypros quoque et manna unam habent significationem. Significant enim celestem gratiam, tamquam manna de celestibus venientem. Cypros quoque martires ecclesie nascentis, cum fidelis quosque docentes gratiam celestem omnibus proferre, et per illam salutem sperare. Nemo enim suis viribus, sed sola gratia salvari potest. Nardus typus est dominice passionis, unde et Maria nardo pistico capud et pedes domini unxit. Nardus quoque martires ecclesie et cum sanctorum quorumque memoriam venerantes eisque gratias agunt quod in tantum eos dilexerat, ut pro eorum salute et liberatione mortem susciperet. Nardus et croc. Sicut enim aurum inter omnia metalla preciosius est, ita karitas inter omnes virtutes principatum tenet, dicente apostolo: Nunc autem manent fides, spes, caritas, tria hec; maior autem horum est karitas. Cum nardo quoque croc in orto ecclesie nascuntur, cum membra Christi, hoc est fideles quique caritatem dei et proximi efficaciter tenere student. Croc autem fervidas febres refrigerare. Sic vera caritas ardorem concupiscentie secularis refrigerat et dilectionem dei et proximi in mentem accendit. Fistula brevis est arbuscula, que et casia vocatur, cortice purpureo, significat sanctos in ecclesia humilitate et patientia precipuos, pauperes videlicet spiritu, quorum est regnum celorum. Purpureus autem cortex significat similitudinem passionis Christi, quam illi qui intra humilitate fundati [vel student] eo semper retinere et imitari satagunt. Cinnamomum et ipsa brevis est arbuscula, sed mire virtutis et odo

ris. ideoque perfectum designat humilitatis. que et per
fistulam designatur. Fistula et cinamomum in
ecclesia sunt. cum sancti dei humilitatem et patientiam
et in corde veraciter retinent. et foris aliis ostendunt.
Quod autem fistula rubicundum habet corticem. cina-
momum vel cinereum habet colorem. significat quia
sancti dei quanto plus memores sunt passionis rede-
ptoris sui. tanto in oculis suis viliores et despectiores
fiunt. dicentes cum abraham. Loquar ad dominum
meum. quamvis sim pulvis et cinis. Et cum iob.
Ideo me reprehendo. et ago penitentiam in favilla
et cinere. Cum universis lignis libani. Ligna liba-
ni pulchritudine et proceritate. ac robore preminent. ideoque
significant doctores. et perfectos quosque in ecclesia. de
quibus superius domus ecclesie legitur edificata dicente ea-
dem ecclesia. Ligna domorum nostrarum cedrina laquea-
ria cypressina. quia videlicet sancti doctores predicatio-
ne sua et exemplis ecclesiam muniunt. Cum fistula
et cinamomo universa ligna libani in orto ecclesie
memorantur. quia sicut humiles et patientes sunt
perfecti quique doctores eandem habent fidem in ecclesia. et
tandem beatitudinem expectant. Mirra et aloe cum omnibus
primis unguentis. Mirra arbor est cuius stacte vir-
tutis. ut quicquid eo tactum fuerit ab omni putre-
dine et vermibus servetur illesum. Aloe arbor est sua-
vissimi odoris. adeo ut inter thimiamata altaribus

fistula et cinamomum
ligna libani
mirra
aloe

et doleat. Est n. lignum amarissimum resistentem putredini corporibus. Hinc est in passione domini nichodemum detulisse dicitur murre et aloes quasi libras centum. Per has ergo arbores designatur carnis continentia et castimonia. Nam putredo solet luxuriam designare iuxta quod propheta de quibusdam dixit. Conputruerunt iumenta in stercore suo. In ortu ecclesie sunt murra et aloes. id est mentes caste. et omnis corruptionis inmunes audientes ab apostolo. Pacem sectamini cum omnibus et castimoniam sine qua nemo videbit dominum. Cum omnibus primis unguentis. Prima unguenta quod melius quam caritas intelliguntur. de qua apostolus dicit. Ad huc excellentiorem viam vobis demonstro. Ac deinde. Si linguis loquar hominum loquar et angelorum caritatem autem non habeam. et cetera. Post murram ergo et aloe bene prima unguenta ponuntur. quia post carnis continentiam succedit illa caritas qua deus super omnia diligitur. Neque enim illi qui mundi dilectione tenentur. id est qui voluptatibus et illecebris ad huc delectantur. huius karitatis participes esse possunt. Fons ortorum puteus aquarum viventium que fluunt impetu de libano.

Fons ortorum ipsa est primitiva ecclesia. que unitatis scientia ortos. id est ecclesias per universum mundum disseminatas irrigat. Ipsa est et puteus aquarum viventium. quia scientia unitatis que est in ecclesia in quibusdam quasi puteus in latet. et ad liquidum percipi non potest. Nam inter fontem et puteum hoc distat quod fons et inimo et in superficie dicitur. puteus vero semper est inimo. Ecclesia ergo et fons est et puteus quia misteria dei in quibusdam velut fons

facile capiuntur. in quibusdam cum difficultate tamquam
aqua e puteo extrahuntur. Aque autem viventes ipsam in
fra septimanam vocantur. quia in se celestem habent virtutem.
Ad contrarium cisterne vocantur .i. collectiones aquarum. dogma
ta hereticorum. de quibus dominus per prophetam. Me dereli
querunt fontem aque vive et foderunt sibi cisternas dis
sipatas que continere non valent aquas. Hec fluentes
aque fluunt impetu de libano. hoc est manant de ecclesia
que dealbata est et candidata baptismate et bonis ope
ribus que libanus interpretatur. De hoc libano hoc est de ecclesia fluunt
hoc est emanant aque doctrinarum celestium. et hoc
cum impetu .i. cum quadam virtute qua omnia he
reticorum figmenta destruuntur et subvertuntur. Hinc et psal
mista Fluminis impetus letificat civitatem dei. hoc est verbo
divinorum eloquiorum *Surge aquilo et veni auster perfla
ortum meum et fluant aromata illius.* Innumerabiles ecclesie
virtutibus sub nomine aromatum sciens dominus qui est
sponsus et redemptor ecclesie ipsam ecclesiam persecutionibus esse
multiplicandam. subsequenter ipsam quomodo iubet venire
persecutionem. non precipiendo sed permittendo. Surge inquit
aquilo et veni [damaged] auster. Per aquilonem et austrum
flatus persecutionum et p̄ttationum intelliguntur contra
ecclesiam sevientes. Aquilo quidem frigidus similiter ventus
est. Auster calidus. et ideo per aquilonem terrores et mine desi
gnantur. per austrum blandimentorum decipule. quibus
duobus modis probatur ecclesia. terroribus videlicet et blandimentis.

Quod autem dicitur surge aquilo et veni auster. non imperat
malis. nec cogit eos ad mala facienda sed permittit et facul
tatem dat ut possint sevire contra ecclesiam. quatinus per illorum
maliciam ecclesia probetur. et illi gravius puniantur. Non enim
dominus imperat hominum bona quedam facere. sed et ipsam
persecutionem in sua potestate habet. ut non tam seviant quantum
volunt. Unde scriptum est. Qui facit ventis pondus. quia vi
delicet flatibus persecutionum modum imponit. quedam.
iuxta quod apostolus dicit. faciet cum temptatione proventum.
ut possitis sustinere. Perfla inquit ortum meum. hoc est
ecclesiam meam et fluant aromata illius. hoc est fraglan
tia virtutum. et odor bonorum operum ex illa procedat.
Quo enim ecclesia acrius contunditur. eo maiorem virtutum

Cap. v.

odorem ex se emittit. Veniat dilectus meus in ortum suum et co
medat fructum pomorum suorum. Audiens ecclesia persecutionem vo
cari. tamquam se preparans contra adversa dicit. Veniat dilectus
meus in ortum suum hoc est veniat christus sponsus meus quem
toto corde diligo ad ecclesiam suam. et comedat fructus
pomorum suorum delectetur atque pascatur bonis operibus
fidelium suorum. Nam cibus domini bona nostra opera
sunt. sicut ipse fidem samarita norum vel genti
um intuens. dixit. Ego cibum habeo manduca
re quem vos nescitis. Veni in ortum meum soror mea sponsa.
Desideranti ecclesie ut ad se veniat. sponsus respondit
ipse se hoc fecisse. Ego iam veni o soror mea
sponsa. Ego iam veni in ortum meum iam visitavi

ecclesiam meam. sed et cotidie uisito. et uirtutum illius po
mis pascor atque odore fruor. Uenio ad eam. ut erran
tes corrigam infirmantes roborem. dubios confirmem. et
perfectos quosque premiis celestibus donem. Messui myrram
meam cum aromatibus meis. Myrram designauit illi qui
martyrio uitam finierunt. ut etiam carnem suam cum
uitiis et concupiscentiis crucifixerunt. Aromata uero
opera sunt sanctarum uirtutum. bone opinionis odoribus
fragrantia. Metit ergo dominus myrram cum aromatibus
suis. quando sanctos martyres. ut reliquos electos
bonis operibus insignes ab hac uita falce mortis precidit
atque ad immortalitatem bonorum operum perductos in hor
rea superne quietis recondit. Comedi fauum cum melle meo
bibi uinum meum cum lacte meo. Fauum et uinum sanctos predica
tores figurauit. per mel uero et lac. bonos auditores. Fauus
enim sunt predicatores. qui archana et intima scriptu
rarum mysteria quasi mella de fauis producunt. et predican
do aliis manifestant. Mel uero sunt boni auditores.
qui dulcedinem uerbi dei attente percipere. eaque delecta
biliter pasci student. Uinum sunt ipsi predicatores qui
et fauus. qui et fortia queque sacramenta scripturarum
annuntiant. Lac uero sunt infirmi quique auditores. quibus
apta mysteria quasi lac conueniunt. Cum ergo horum omnium
uita diuersis modis et studiis agatur. horum tamen omnium bona
intentione redemptor pascitur et delectatur. et sic quasi fa
uum. cum melle comedit et uinum cum lacte bibit.

Possumus etiam ad mortem electorum referre. quod dominus come
dit cum ad eternam per mortem uocat quietem. et corpori suo
hoc est societati electorum in illa iam celesti felicitate letan
tium iungit. Ac si hoc accipimus. intelligere debemus eos acci
pe quorum anime iam celesti gloria letantur. Ii tamen non eos qui
iam corpore et anima in illa beatitudine gaudent. quales
sunt illi qui cum domino surrexerunt. Comedite amici. bibite et
inebriamini carissimi. Non solum dominus perfectu sanctorum
gaudet. uerum etiam nos ortatur. ut illorum uirtutibus et
gaudeamus et illos imitemur. Comedite inquiens amici hoc est
fideles mei. quia amici mei estis faciendo que iubeo. karissimi
mei estis. perfecta me amini. karitate diligendo. Comedi
te ergo inquit et bibite. id est sanctorum bonis actibus gaudete et
illos uobis ad imitandum proponite. Notandum uero quod (nota)
(ebrietas) dicit bibite et inebriamini. Ebrietas aliquando pro satietate
ponitur in scripturis. sicut de fratribus ioseph dictum est. Biberunt
et inebriati sunt coram eo. et psalmista. Visitasti terram
et inebriasti eam. id est satiasti et replesti. Hortatur ergo nos ut
non solum comedamus et bibamus. uerum etiam satiemur. quia
sunt quidam qui comedunt et non saturantur. quia ui
delicet delectabiliter predicationem diuinam audiunt.
sed negligenter obliuiscuntur. nec ad effectum boni operis
quod audierunt perducunt. Comedunt autem et
saturantur. qui uerba uite que audiunt intimis sensibus
recondunt. et opere ad implere satagunt (id est studeant). De quibus
psalmista dicit. Edent pauperes et saturabuntur. Si uero

ut supra dictum est de morte sanctorum. Hic amici et karissimi
angelici spiritus intelliguntur. quos iubet dominus congratula-
ri electis suis. cum ab hac vita ad eterne beatitudinis
requiem transferuntur. iuxta quod in evangelii parabola legitur.
Congratulamini michi. quia inveni ovem meam que
perierat. Ego dormio et cor meum vigilat.
Vox ecclesie. Ego dormio. quia aliquantula pace largien-
te sponso meo requiesco. nec tales patior pressuras. quales
primitiva ecclesia. et ideo cor meum vigilat. quia securius
concessa michi pace amore sponsi mei inhereo. et ad illum
oculos cordis intendo. Sed quia hoc tempus non est requiei sed
potius laboris et certaminis. rursus ecclesiam suam ad labores
excitat. et ad predicationis certamen hortatur. Vox dilecti
mei pulsantis. Pulsat dilectus. cum christus fideles suos
ad perfectum virtutum hortatur. Sive pulsat. cum eos ut
proximos predicando lucrentur admonet. Est et tertia pulsatio.
qua pulsat dominus electos suos. cum per egritudinis
molestias esse mortem vicinam designat. De qua pulsa-
tione in evangelio dicitur. ut cum venerit et pulsaverit. confestim
aperiant ei. Sed hoc loco pulsare dicitur. hoc est ecclesiam ad opus
predicationis instigare. Aperi michi soror mea amica mea columba
mea inmaculata mea. Soror mea quia coheres regni
mei facta. amica mea. quia de iugo servitutis liberata. ar-
chana veritatis mee cognovisti. columba mea. quia spiritus
mei dote sanctificata. inmaculata mea. quia effusione mei
sanguinis ab omni peccatorum macula purgata es. Aperi michi.

hoc est de quiete et ocio dilecte contemplationis gradere
ad opus predicationis. Quia caput meum plenum est rore. et cin-
cinni mei guttis noctium. Caput christi ut apostolus dicit deus est. Cin-
cinni vero sunt intime sanctorum cogitationes. que non laxe et
dissolute fluunt. sed vinculo amoris christi colligantur. Ros vero
et gutte noctium. hoc loco tenebrosas et infidelitate mentes
frigidas significant. Caput ergo sponsi plenum est rore. cum
seculares quique a dei caritate torpescunt. et iuxta quod dominus
dicit. abundante iniquitate refrigescet caritas. et cum
tales sanctos dei celestia meditantes persequuntur et oderunt.
quasi cincinni sponsi pleni sunt guttis noctium. Cum ergo
tales multiplicantur et aggrauant ecclesiam. tunc sponsus
admonet sponsam suam ut surgat et operi predicationis
insistat. Expoliaui me tunica mea quomodo induar illa?

Prouocata ecclesia a sponso suo ad officium predicationis res-
pondet. Expoliaui me tunica mea quomodo induar
illa? Exui me inquit curis et occupationibus istius seculi.
in quibus officium predicationis aut vix aut nullatenus
agitur. et quomodo fieri potest. ut iterum ad ea que deserui re-
uertar. Nam qui se ad officium predicationis aptat susci-
piendum. debet quoque subditis prouidere. que sine mag-
magna sollicitudine agi non possunt. Quod autem
tunica sollicitudines et curas seculi significet dominus osten-
dit. dicens in euangelio. et qui in tecto est. non descendat
tollere tunicam suam. Quod est aperte dicere. Qui in
sublimi contemplationis arce consistit. non descendat

ut iam occupationib; scti impliceť. Timet g̃ ecclia uł
anima quequn̄ a actiua exui. et in contemplatione
sui conditoris requiescens. iam reindui. & scłarib; ne
gociis occupari. Laui pedes meos quomodo inquinabo illos. pedes
Laui pedes meos. hȇ actiones quib; nō numquam puluerē
tangere. hȇ terrena agere cōsueueram dignis peniten
tie fletib; ablui. adeo ut nich nc in diuina me libeat
cogitare. quomodo inquinabo illos. i. qua rōne ṕ fi. ut iam ad
cogitanda caduca et terrena redeam. q nunc ex occupato
et libo corde diuino fruor contuitu. Dilectus meus misit manu
manum suam per foramen et uenter meus contremuit ad tactum eius.
Dilectus manum p foramen mittit et uentrem tangit. cum
intra conditor inspiratione nos uisitat. et ad pfectum itinerum
accendit. seu etiam cum nos ad memoriam operum suorum
reuocat. ut cogitemus qr cum ds esset p nob hō fi dignatus
ē ut terrena nra suscipiens celestes nos faceret. & mo
riendo p nob uitam eternam nob donaret. Ad cuius to
uentris intremuit. qr cum talia cogitare incipimus cordis
nri archana se concutiunt dum stupe incipimus quanta
dignatione hec conditor p nob age dignatus ē. Nam
qd uent cor significet ostendit ppha dicens. Ventrem
meum doleo. uentrē meum doleo. Ad quid esset ostendit
subdens. Sensus cordis mei dissipati sunt. Surrexi ut aperirem
dilecto meo. Aperimus dilecto. nō solum cum ad uentum
eius p caritatem suscipimus. uerum etiam cum aliis
pdicamus. et eos qui p maliciam pecc clauserant nra

predicatione conuersos faciunt ut ipsi quoque ianuam cordis
christo aperiant. Bene autem primo dicit surrexi. deinde ut aperirem.
Qui enim predicando aliorum corda christo uult aperire prius
debet surgere. id est ad studia bonorum operum erigi. et opere
implere quod predicat. ne forte aliis predicans. ipse reprobus
efficiatur. Hinc quod lucas de domino dicit. Que cepit ihesus facere
et docere. Prius dicit facere postea docere. Manus mee distillauerunt
mirram. digiti mei pleni mirra probatissima. Per manus quibus operamur
ipsa operatio designatur. per digitos uero discretio operationis.
quia in nullo membro tante sunt distinctiones articulorum
quante in digitis. Manus ecclesie mirra stillant. cum pre
dicatores eius continentie et mortificationi carnis sue
operam dant. dicentes cum apostolo. Castigo corpus meum et
in seruitutem redigo. siue cum christo mori parati sunt. sicut iohannes
dicit. Si christus pro nobis animam suam posuit. et nos debemus
pro fratribus animas ponere. Digiti uero sunt pleni mirra
probatissima. cum ipsum opus mortificationis subtiliter
discernunt utrum pro intuitu superne mercedis fiat an pro lau
dibus seculi. Qui enim pro humanis fauoribus ieiunat. uel
abstinentie sue siue continentie operibus insistit. in manibus
quidem mirram habet sed in digitis non habet. quia non discernit quare
hoc faciat. De quibus dominus dicit. Receperunt mercedem suam.
Sunt manus sponse distillantes mirram. cum operi sancte ecclesie
castimonie. uel sancte continentie se ipsos aptant. Pessulum
ostii mei aperui dilecto meo. at ille declinauerat atque transierat.
Pessulum ostii aperit cum ecclesia uel fidelis queque anima

cor adueniente conditore pandit. At ille declinauerat
atque transierat. Plerumque enim cum spiritualia quaeque tractare
uolumus quanto subtilius intendimus tanto altius reiubatur.
Unde salomon dicit. Dixi sapiens efficiar et ipsa longius recel
sit a me. Psalmista quoque accedet homo ad cor altum et exal
tabitur deus. Quanto enim quisque ad contemplationem
diuinam purificatione carnis cor sustollit tanto altius quod querebat
esse inuenit. Dicit ergo Ille declinauerat atque transierat quia
nemo eum in presenti uita sicuti est comprehendere potest. Anima
mea liquefacta est ut dilectus locutus est.
Quanto namque inquit uicinius aduentum sponsi mei per
sensi ad tactum secrete inspirationis tanto magis quod ante
in me erat frigidum incaluit ita ut nichil michi iam
libeat nisi in lacrimis resolui. Loquitur enim sponsus cum in
terna sui inspiratione quando sanctam animam inspirat eique celeste
desiderium suggerit et ita eo loquente liquefit quia quanto
magis celestibus afflatur desideriis eo amplius terrenis emo
ritur et quasi insensibilis mundo efficitur solumque celesti desiderio
uiuit. Hoc est quod etiam per prophetam dicitur. Quis cecus nisi seruus
meus? Quis surdus nisi ad quem nuntios meos misi? Quesiui
et non inueni illum. Ingeminat tamen causam doloris sui
quesiui illum et non inueni. Vocaui et non respondit michi.
Omnibus quidem se pie querentibus semper adest dominus. Se
inuocantibus res pendet id est ad salutem exaudit. Sed ple
rumque fidelem animam se desiderantem et ad se peruenire
cupientem non exaudit ad hoc ut ita se ei inplenti

ostendat se in futurum ostensurum promittit. ut etiam non respondet. i. non audit ad hoc ut ad libitum suum sanctus quisque vinculis corporis exuatur. et liberis amplexibus sponsi sui demulceatur. Nam quam apostolus dicebat. cupio dissolvi et esse cum christo. quid aliud querebat nisi herere sponso suo. et vocabat illum desiderio mentis sed tamen non respondebat illi. quia non statim de corpore cum liberabat sed adhuc laboribus exerceri. et utilitatibus ecclesie insudare permittebat. Invenerunt me custodes qui circueunt civitatem percusserunt me et vulneraverunt tulerunt pallium meum custodes murorum.

Vigiles qui custodiunt civitatem sancti sunt doctores qui civitatem dei i. ecclesiam circueunt pervigilem ei curam agentes. quo illam et ab adversariis tueantur. et verbo suo vel exemplo ad celestia desideranda accendant. Invenerunt ergo sponsam dilectum querentem cum sancti doctores aliam celestibus desideriis inveniant. ut presentes verbo. ut absentes scriptis suis instruunt et informant percusserunt inquit me et vulneraverunt. Verbum dei gladius est dicente apostolo. Vivus est sermo dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti. pertingens usque ad divisionem anime et spiritus. Hoc gladio sponsa percutitur et vulneratur. quando predicationis sermo de deo loquitur. et auditoris mentem velut quodam spiculo compunctionis et amoris transfodit. Tulerunt pallium meum mihi dixit. Hoc autem pallium quod super tunicam intelligitur. unde dicit spoliavi me tunica mea. tegimen videlicet secularium desideriorum. Quod custos aufert. quia quicquid de amore presentis seculi in mentem alicuius remansit. totum

conci doctores auferuntur et iam solum in sponsum xpm diligere faciunt. Hi tales possunt dicere cum apostolo. Michi mundus crucifixus est et ego mundo. Custodes murorum. ille Muri ciuitatis sunt doctores ecclesie. Custodes autem murorum illi sunt. qui etiam eos instruunt. qui alios quoque predicare possunt. qualis erat paulus. qui timotheum. titum muros utique huius ciuitatis instruebat et custodiebat. hoc est exortabatur ad perfectionem boni operis. Adiuro uos filie ierusalem si inueneritis dilectum meum ut annuncietis ei quia amore langueo. Filie ierusalem sunt anime fideles. que ut adhuc in ipsa sunt peregrinantur. licet et christo fruantur. Filie hierusalem. id est filie illius superne ciuitatis in qua est summa pax. et felicitas diuine contemplationis. Sed hoc loco filias ierusalem animas debemus accipere deum desiderantes. sed adhuc in hac peregrinatione uersantes. Adiurat ergo sponsa filias ierusalem. ut annuncient sponso quia amore langueat. cum anima fidelis fideles alios deum desiderantes per se deprecatur. ut suum desiderium christo insinuent. eique nuncient suo illam amore teneri. Bene autem se amore languere dicit. Quanto enim superna desiderare ceperit. tanto magis erga ea que mundi sunt infirmatur. et elanguescit. Nec mirum si tales languere dicuntur. dum apostolus eos mortuos dicat. mortui inquiens estis et uita uestra abscondita est cum christo in deo. Ita ergo ad iuramentum sponse respondent filie ierusalem. Qualis est dilectus tuus ex dilecto o pulcherrima mulierum. qualis est dilectus tuus ex dilecto. quia sic adiurasti nos. Hoc tunc fit quando quis fidelem fratrem fideliter alloquitur. et inuicem se celestium desideriorum uerba suggerunt.

quibus se ad supernorum . amorem accendat . Indica
inquit mihi iam desideranti . iam ad visionem conditoris
ris mei pervenire cupienti qualis est dilectus tuus . hoc est qualiter
christus amari debeat . Iam dudum inquit illum timere cepi . sed
iam karitate timorem expellente opto audire verba quibus
ad amorem illius accendar . Tu ergo quae illum iam amore quaeris
eiusque amore langues dic mihi qualis est dilectus tuus ex dilec
nota to . Dilectus ex dilecto filius est ex patre sicut est deus de deo lumen
de lumine . ut etiam dilectus ex dilecto christus ex ea parte qua dili
gendus est . non ex ea qua timendus . Iam timere minus perfectorum
est quos timor a peccatis revocat . Amare vero iam perfectorum est .
Indigat ergo qualis dilectus ex dilecto . i . qualiter christus amari debe
at . ut qualiter scit ergo illos . qui illum tam amare noverint .
Dilectus meus candidus et rubicundus electus ex milibus .
Vox respondentis ecclesie . Dilectus meus candidus et rubi
cundus . Candidus virginitate . rubicundus passione . Can
didus quia sine peccato . nam sine peccato est conversatus . peccatum enim
non fecit nec dolus inventus est in ore eius . Rubicundus .
quia lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo . Electus ex
generis massa refulsit . quia per illum christus positus deus salvari humanam
milibus . Singularis enim gratia homo christus in omni humani generis
et ipse mediator est dei et hominum homo christus ihesus . De quo psal
nota mista . Non est qui faciat bonum non est usque ad unum
et salomon . Virum de mille unum repperi . i . christum . et
ipse in psalmo . Singularis sum ego donec transeam .
Electus ergo est ex milibus quia ex omni multitudine sanctorum
solus dignus fuit audire . Hic est filius meus di

lect9 in quo m̄ bñ complacuit. Caput ei9 aurū optimū.
Caput sponsi d̄s ē. iuxta q̄d ap̄ls dicit. Cap̄ x̄i d̄s ē. Qd
auro optimo compat̄. quia sic aurū omībȝ metallis
p̄ciosi9 ē ita omīp̄s d̄s oībȝ a se f̄cis bonis p̄cellit ac
sup eminet. Vn̄ dn̄s. Nemo bon9 ň sol9 d̄s. Cap̄ g̃ no^a
sponsi aurū optimū ē. q2 d̄s d̄i bonitas ineffabilis
ē omniū rerum bonitatem t̄nscendens. q2 nl̄ bonum
ň participatō illi9 boni summi. Come ei9 sicut elate
palmarum nigre q̄si coruus. Come ei9 sponsi sunt
multitudines fidelium. p fidem ac dilectōnem d̄o ad
herentes. Que elatis palmarum compant̄. Dicam9 elate palmarum no^a
iuxta litt'am de elatis palmarū. Elate palmarū sunt
rami p̄ductiores ac excellentiores. uirdum autē si co
loris ē̄spantes. ac semp ad excelsa tendentes. ac nunq̄
uirore suum amittentes. Tales g̃ dic̄ comas sponsi
id ē eccl'ia. ē̄pas videlicȝ & ... Nō nulli dicit elate
elatas palmarum spēm ei9 arboris aromatice. q̄m
latini abietē siue apta spatā uocant. Nam grece abies
elata dr̄. Est autē hec species apta conficiendis un
guentis. Abietē u° h̄ nō magnam illam arborem q̄ no^a
ē nauigiis ut̄ domibȝ apta. s; ut dixim9 speciem aro
matice arboris debemus accipe. Hec iuxta litt'am
de elatis palmarum. Come g̃ sponsi elatis palmaꝝ
compant̄. quia fidelium multitudines ac uirore
fidei gaudent. ac ad et'na p̄mia desideranda extollunt̄
atq; dulcedinē supne suauitatis degustant. Nam

quanto magis per spem uiuunt. tanto amplius in oculis suis peccatores et contemptibiles sibi esse uidentur. Unde sequitur. Nigre quasi coruus. Come enim sponsi nigre sunt quasi coruus. quia fidelium multitudines sue fragilitatis conscie sunt. et nil se boni ex se habere nouerunt. Vel etiam elate palmarum sunt in spe et uictoria. nigre uero quasi coruus. quia despecti et contemptibiles sunt plerisque huius seculi. Elate palmarum scilicet sunt. quia per gratiam dei ad celestis uictorie palmam tendunt. nigre quasi coruus. quia per se infirmos se et peccatores esse cognoscunt. Possunt etiam come sponsi angelice uirtutes accipi. que domino specialiter inherent sicut come capiti. eumque eminus contemplantur. Que bene elatis palmarum comparantur. quia numquam a statu sue rectitudinis inclinantur. sed in dignitate officii sui inmaculate permanent. Que quanto magis claritatem sui creatoris contemplantur. eo quod uile sit omne creatum in eius comparatione conspiciunt. et ideo nigre quasi coruus esse dicuntur. *Oculi eius sicut columbe super riuos aquarum que lacte sunt lote et resident iuxta fluenta plenissima.*

Oculi sponsi dona sunt spiritus sancti. quod ostendit iohannes in apocalipsi dicens. Vidi agnum tamquam occisum habentem cornua septem et oculos septem qui sunt septem spiritus dei missi in omnem terram. Qui uero et bene columbis super riuulos aquarum comparantur. quia spiritus sanctus puris et sinceris mentibus delectatur. Non enim super stagna uel paludes sed super riuulos aquarum columbe resident.

q2 in eum ē ipse scs castas et mundas mentes sibi habitacu
lum facit. Que lacte sunt lote. Lactis noīe gra dī intel
ligitur. que p spm scm ecclie tribuitur. et qua uelut lacte purifi
cata ecclia nutritur. Possumus et p oculos sponsi doctores accipe
qui columbis comparantur ppt innocentiam et simplicita
tem. He colūbe sup riuulos resident aquarum. quia
sci doctores fluentis diuinarum imorantur scripturarum.
Columbe enim ad hoc sup riuulos aquarum resident. ut
aduentum accipitris alonge pspiciant et pcaueant.
Sic et sci doctores aqua baptismatis purificati nitore ca
stitatis et scimonie dealbati sunt. Resident iuxta
fluenta plenissima. h est iuxta scripturarum exuba
rantem sciam. Si quid u putamus distare inter riuulos et
fluenta plenissima. dicendum paruulos ueteris
testamenti scripturas designari. p fluenta plenissima co
piosam sci euangelii doctrinam accipi. Iste g columbe
et sup riuos aquarum sunt. et iuxta fluenta plenissi
ma resident. quia sci doctores assidue tam ueteris testa
menti qm noui misteria pscrutantur. Gene illius sicut are
ole aromatum consite a pigmentariis.
Gene sponsi modestia xpi pietas uel seueritas. siue hilari
tas uultus illius accipitur. Nam in genis uiri leticia uel molestia
seueritas quoque et pietas dephenditur. Ideoq3 in genis
sponsi iste hilaritas uultus redemptoris nri accipitur. Gene
enim illius erant cum exultaret in spu ut euangelium
dicit. uel cum fleret sup mortuum lazarum. uel cum do

leret sup p̃tiuam hierlm̃ (et) p̃lura. id ẽ ĩ h̃ gen̄. gen̄

bene q̃ sponsi areol' aromatum compantur. Sic eñi ar-

cole aromatum optime composite (et) ordinate aspectũ

intuentiũ delectant eisq; odores suꝰ g̃tam p̃piant (et)

inscent. ita x̃ mansuetudo (et) absentes fama et

p̃sentes reipsa delectabat. (et) ad sui dilectionem

puocabat. He areole apigmentariis consite sunt. Pig

mentarii sunt p̃phe (et) ap̃li quorum alii hec oĩa

futura. alteri iam f̃ca descripserunt. labia eius lilia distil

lantia murrã p̃mã. P labia sponsi. u̾ba dñi nr̃i ih̃u x̃

accipiunt. Que liliis compantur. quia candorem eum

p̃mia annuntiauerunt. Distillant murram p̃mã.

q̃ p carnis mortificationem ad h̃ p̃ueniendum

docent. Vt etiam liliis labia dñi compantur. quia

castitatis (et) munditie opa docent. Distillant

murram p̃mam. quia quecumq; adu̾sa patienter

p̃ferenda insinuant. labia dñi labia erant ei

docens ĩ monte dicebat. Bĩ pauperes sp̃u. bĩ mi

tes. bĩ misericordes. bĩ mũdo corde. Distillabat

murram p̃mam. cum p̃ hec subiungeret. bĩ qui

p̃secutionem patiunt̾ p̃pt̾ iustitiam. Manus illi tornã

tiles auree plene iacinctis. In manibꝫ sponsi opatio

saluatoris accipit̾. Sicut eñi quis torno facile

opat̾. nec regula ulla indiget. sic opatio redempto

ris facil' erat. Quicquid eñi uolebat ilico p̃ficiebat.

q̃ dixit (et) f̃ca sunt. (et) de quo euangelista dixit.

erat qui in potestate habens sermonem. Aureae autem erant.
quia operatio illius diuinitatis peragebatur potentia.
Nam in auro diuinitas figuratur. quia sicut aurum
ceteris metallis antecellit et preciosius est. ita diuinitas
omnibus suis operibus ineffabili modo precellit. Plene
iacinctis. Iacinctus lapis est aerei coloris. Quid ergo in Iacinctus
iacinctis nisi spes et desiderium celeste accipitur. Et ma-
nus domini plene sunt iacinctis. quia omnis eius operatio ad
spem et desiderium supernorum excitat. Iacinctus etiam
est flos aromatica. coloris purpurei. bonique odoris.
Manus domini plene sunt iacinctis. quia in cruce clauis per-
foratae et rubore sui sanguinis quasi colore purpureo respersae sunt.
Sed superior expositio de iacinto lapide melius huic conuenit.
quoniam talia translationes lapis habentur. Dicit enim manus eius
tornatiles plene tharsis. Lapis est quem nos calcedonium tharsis calcedonius
dicimus. Venter eius eburneus distinctus saphiris.
In uentre humani corporis. nihil uentre fragilius. nihil tenerius.
Ideoque per uentrem fragilitas assumptae humanitatis in ebur
christo accipitur. Ebur autem est os elefanti. quod animal di-
citur esse castissimum. et natura frigidissimum. unde ergo ad
coitionem quae calidae naturae est uehementer appetit. Venter ergo sponsi
sui eburneus est. quia assumpta humanitas redem-
ptoris. nulla corruptionis labe aduritur. Peccatum enim
non fecit. nec dolus inuentus est in ore illius. Fragilitatem quidem car-
nis assumpsit. sed tamen totius peccati immunis fuit sicut serpens Serpens eneus
eneus a moyse in deserto exaltatur. figuram quidem

sapientie habitu. & malitia ueneni caruit. Distinctus saphiris. Saphirus lapis ē. celi sereni habens colorem. Vnde in uisione dn̄i dr̄. Et sub pedib' ei' q̄si op' lapidis saphiri. & q̄si celū cū serenum ē. P saphiros g̃ opa diuine maiestatis itelligunt'. q̄ in carne pficiebat. Venť g̃ sponsi distinct' erat saphiris. q2 humanitas x̄pi celestib; uirtutib; refulgebat. Non plen' dr̄. eē saphiris s; distinctus. ita uidelic; ut in saphiros appareret eboris candor. q2 sic dn̄s opabat' ea q̄ diuinitatis erāt. ut nō omittet pficeret ea que erāt humanitatis. Distincta est eni opatio i x̄po diuinitatis & humanitatis. Nam q̄d esuriebat. q̄ flebat. q̄d lassabat'. quod ad ultimū cruci cifigi & mori potat. humanitatis opa erant. Quod u̇ mortuos suscitabat. q̄ omnib; infirmantib; succurrebat. q̄d seipm̄ amortuis resuscitabat. euidentissima erant diuinitatis opa. Crura illi' columpne marmoree q̄ fundate sunt sr̄ bases aureas. Crura sponsi itinera sunt saluatoris. quib; homo fieri & ad nos uenire dignat' ē. Que recte columpnis marmoreis compant'. uł marmore forti. uł columpna recti. & crura sponsi columpne marmoree sunt. quia omnia itinera dn̄i & fortia & recta sunt. De fortitudine dic̄ psalmista. Exultauit ut gigas ad currendam uiam suam. a summo celo egressio ei'. De rectitudine alibi. Iust' dn̄s & iustitias dilexit. equitatem uidit uult' ei'. & uniuse uie dn̄i mīe & ūitas. Hec crura sup bases au

115

reas fundata sunt. quia quae per christum uel in christo agenda erant
diuinitatis consilio ante mundi constitutionem preordi
nata ac prefinita sunt. Aurum enim quod ut sepe dictum est splendi
dius ac preciosius ceteris metallis. diuini consilii sincerissi
mum secretum significat. De basibus quoque aureis columpne
marmoree procedunt. quia ab initio seculi preordinata est
incarnatio natiuitatis. passio ac resurrectio saluatoris
ceteraque misteria quibus genus humanum redimeret. Unde et
propheta dominum laudans dicebat. Domine deus meus honorifi
cabo te. Laudes dicam nomini tuo qui facis mirabiles res.
consilium tuum antiquum uerum fiat. Species eius ut libani
electus ut cedri. Libanus fenicis est mons tamen uidetur contra
septentrionem. et est excelsior ceteris montibus. Arbores etiam
illius montis et proceritate et specie ac robore ceterarum
siluarum ligna precellunt. Sicut inquit libanus ceteris mon
tibus uidetur ita precelsior est omnibus electis. quia speciosus forma
prefiliis hominum. et sicut cedrus pulcrior et procerior est ceteris
arboribus. ita ille gratia et dignitate omnes ab initio seculi pre
cellit sanctos. Guttur illius suauissimum. et totus desiderabilis.
Supra per labia sponsi uerba eius intellecta sunt. Nunc per
guttur ipsorum uerborum interior dulcedo significatur. qua
intellectus noster saciatur. et ad quam prouocabat psalmista dicens.
Gustate et uidete quoniam suauis est dominus. et multi quidem
uerba intelligere facile possunt. sed pauci sunt. qui ad
dulcedinem illorum ualeant penetrare. hoc est qui pre
cepta dei ex amore et desidio studeant adimplere. et

Libanus

cedrus

totus desiderabilis. ac si diceret. Quid per singula membra eius descri
bendo immoror. Totus est desiderabilis sponsus meus. Totus igitur
per partes suos. Totus quoque desiderabilis est. quia angelos et electos quosque
ad suum desiderium accendit. iuxta quod apostolus dicit. In quem de
siderant angeli prospicere. et quo intentius aspiciunt. maiore desiderio ad
se aspiciendum desiderium provocat intuentis. Talis est dilectus
meus et iste est amicus meus filie ierusalem. Dilectus per fidem et ka
ritatem illi inheret. amicus est quia me de vinculo pecca
ti redemptam amicam suam. et secretorum suorum consciam fa
cere dignatus est. Quem quanto quisque plus diligit. tanto
amicitie eius dignior efficitur. Quo abiit dilectus tuus o pul
cherrima mulierum quo declinavit dilectus tuus et queremus eum tecum.
Vox filiarum ierusalem id est ecclesiarum. sive animarum sanctarum.
Nam sponsa christi est ecclesia. filie vero ierusalem ipsa ecclesia est. que
ex singulis fidelium animabus constat. Aiunt ergo. Quo abi
it dilectus tuus et queremus eum tecum. Adiuraverat eum
super ipsa sponsa filias ierusalem. ut nuntiarent sponso
quia amore eius langueret. Interrogaverant eedem filie ierusalem
qualis esset sponsus. et illa consequenter formam sponsi
sui exposuerat. Nunc interrogant ipse filie ierusalem quo ab
ierit sponsus ille ut querant eum cum ea. Hoc faciunt
sancte anime. quando ad invicem de eterna salute colloqu
untur. flagrantes amore christi. et eius aspectum desiderantes
sive eum diligenter investigant. in quorum maxime cordi
bus christus requiescit. ut eorum exemplo et consolatione
edificentur. Notandum autem quod dicitur. quo abiit v

quo declinauit dilectus tuus. Cum enim ad tempus declinat
dum queritur. ut maius ad se querendum excitet desiderium.
Ad hoc enim differuntur uota et orationes sanctorum. ut ardentius nota
eum desiderare incipiant. Hinc est quod quidam marie se querenti
non statim se ostendit. sed in specie ortolani apparens. tandem
quod ipse esset quem querebat aperuit. Exaudiuit quidem semper christus electos
suos sed tamen quandoque declinat. cum non statim postulata concedit.
Bene autem dicitur et querenmus eum tecum. Nam qui sine ecclesia nota
christum querit errare et fatigari potest. proficere non potest.

Cap. vi.

Dilectus meus descendit in ortum suum ad areolam aromatis ut pas
catur in ortis et lilia colligat. Iam supra docti sumus quid sit ortus christi. sancta
uidelicet ecclesia. de qua supra dictum est. Ortus conclusus es
soror mea sponsa. Descendit inquit christus in ortum suum.
hoc est quem ipse preparauit et excoluit. quem uirtutum germi
nibus conseruit. quem sua gratia illustrauit. quem muro
suo custodit. et abscondisse dicitur. Nam in orto sepeliri uo
luit. et primum marie magdalene in orto apparuit. ibique nota
quodammodo primitias ecclesie consecrauit. Descendisse
autem dicitur quasi desursum et de celestibus sedibus in ortum quem
in humili loco plantauit. Sed ad hoc ipse descendit.
ut ortus id est ecclesia eius ad ipsum ascendat. Unde et in sequenti
bus de orto id est de ecclesia sua dicitur. Que est ista que ascen
dit per desertum. Ad areolam inquit aromatis. Pare
olam animam cuiusque fidelis intelligimus. que disciplina
celesti exculta et diligenter composita. ac laterum
paritate exquadrata est. Ut pascatur inquit in ortis

i. ut plus sanctorum laboribus delectetur. Ipse enim bonus noster pastor.
in tantum ut in paupere ipse reficiatur, et lilia in se colligat. Hic enim ut
animas in virtutis maturitate ad perfectum candorem producas de hoc
mundo ad se colligat, et secum in eterna beatitudine gaudere faci
3. at. Lilia enim sancte sunt anime in virtutum studiis et bonis operibus can
didate. Ego dilecto meo et dilectus meus michi.
Ego dilecto meo sub auditu gratiam participationis preparo.
et dilectus meus michi sub auditu gratiam perfectionis vel premium eterne
remunerationis prestabit. Sive ego dilecto meo in me ipsa man
sionem paro et dilectus meus michi, quia ipse in me habitat et me in
se habitare facit in se et me. Sicut ipse in euangelio dicit: Ego in vobis.
et vos in me. Querebat ecclesia sponsum suum tanquam ab
sentem, sed ille ut se semper presentem ostenderet, eique de se
colloquentem seque desiderantem semper adesse demonstraret, cito
respondit. Pulchra es amica mea et suavis et decora sicut Ierusalem.
Pulchra es, quia maculam et rugam peccati non habes, sed omni
nitore virtutum vinas. Amica mea, ecclesia vel anima queque
fidelis. Suavis et decora sicut Ierusalem. Ierusalem que visio pa
cis interpretatur, illam supernam civitatem designat, in qua est
vera pax et felicitas, quia ibi sic gaudent sancti de munere, ut non
sit quod doleant de corruptione. Ergo ecclesia que adhuc
in terris est, vel anima queque fidelis ad similitudinem illius Ierusalem
suavis est et decora, quia illam pacem in quantum potest
imitatur. Sequitur. Terribilis ut castrorum acies ordinata.
Terribilis est ecclesia malignis spiritibus et tamen ordinata sicut
castrorum acies. Cum videlicet unusquisque fidelis ordinem suum

et uocatione suam recte custodit. Tres enim sunt ecclesie or
dines. doctorum. continentium. coniugatorum. Que species in tribus
illis uiris demonstrata est. noe. daniel et iob. Noe enim qui
inter fluctus archam rexit. sanctos doctores significat. Daniel
celebs et castus continentium ordinem significat. Iob qui
uxorem habuit et filios ordinem coniugatorum exprimit. Ergo
ecclesia ordinata est sicut acies castrorum quia unusquisque ordo
ecclesie uelud in acie contra hostes malignorum spirituum custo
dit. Sancti doctores predicationi et doctrine opera impendunt. Conti
nentes ea que mundi sunt contempnentes. tantum que dei
sunt cogitant. et libera actionis occupationibus mente soli deo
uacant. Coniugati elemosinis et ceteris actiuae uite operibus
bonis insistunt. sicque utuntur mundo ut que dei sunt non dese
rant. Hec ergo ordinatissima dispositio ecclesie terribilis est immun
dis spiritibus uelut acies castrorum ad bellum ordinata.
Pulchra est ecclesia et decora sicut ierusalem in interioribus. terribilis
in ut castrorum acies ordinata. quia ipsum suum et patrem parere
non cessat usque ad terminos totius orbis. Siue terribilis ut castrorum
acies ordinata. quia sic unitate caritatis conexa est et con
iuncta. ut nullam magni hostis. nulla peste discordie
possit penetrari. Nichil enim sic terret malignos spiritus quam
caritas. Auerte oculos tuos a me quia ipsi me auolare fecerunt.
Ac si dicat. Ego quidem dedi tibi oculos columbinos. quibus
me intueri. et archana scripturarum acutissime pene
trare uales. Sed caue ne illos ad me uidendum modo
intendere uelis. quia dum in carne uiuis non potes. Non

noe
Daniel
Iob
noe

enim uidebit me homo et uiuet. Cum autem uinculis carnis
absoluta ad me perueneris. tunc me aperta uisione uidebis. et
implebitur quod in euangelio repromittitur. Qui autem diligit me diligetur
a patre meo. et ego diligam eum et manifestabo ei me ipsum. Quod
autem dicit. quia ipsi me auolare fecerunt. non est putandum quod
deus querentes se deserat et ab illis recedat cum ipse preceptat.
querite et inuenietis. sed ita potius accipiendum. quia quanto amplius
quisque diuinitatem maiestatis dei perscrutari uoluerit. eo
amplius intelligit quam inperscrutabilis et incomprehensibilis
sit. et hoc est quod psalmista dicit. Accedet homo ad cor altum. et ex
altabitur deus. Ac si dicat. Licet homo ad uidendum deum cor subleuet.
et exaltabitur deus. quia quantus sit comprehendi non potest. Capilli
tui sicut grex caprarum de galaad. Hi uersiculi superius expositi
sunt. sed non pigeat iterato exponere. quos non piguit spiritum sanctum
repetere. Ideo enim bis istos uersiculos posuit. ut certissimum et
stabile teneretur quod sub repetitione confirmari audiuerint.
Capilli sancte ecclesie multiplex est subtilium cogitationum uari
etas. Et bene comparantur gregi caprarum. Nam capra peccatoris
figura est. Unde et in lege precipitur ut quicumque per ignorantiam
peccauerit. et ignorauerit reatum suum. offerat pro delicto suo
capram in holocaustum. Capilli ergo ecclesie gregi caprarum
comparantur. quia sancti qui sunt membra ecclesie omnes reatus cogi
tationis sue. per dignam penitentiam et lacrimas iuste
compunctionis delere satagunt. Bene autem de monte gala
ad apparuisse dicuntur. Galaad interpretatur aceruus
testimonii. quia omnia que seculi sunt negligere. et

146

solū dm̄ desidare euidentib; attestat̄ indiciis. Potest &
p galaad ipe dn̄s & redemptor nr̄ intelligi. Galaad eni (galaad)
& montis & ciuitatis nomen ē. De monte q̄ galaad grex
caprarum apparuit. quia ecclia sup xp̄m ē fundata. sic
ipe dic. Nō potest ciuitas abscondi sup montē posita. Ipē
ē aciuus testimonij. q multitudo pphārum & patriarchaꝝ
gestis & sc̄ptis ei testimonium pibent. Dentes tui sic grex ouiū
que ascenderunt de lauacͦ omnes gemellis fetib; & sterilis nō ē in eis.
Dentes ecclīe firma s'monum eo stabilitas intelligit. Qui
bn̄ gregi ouium compant̄ que de lauacro ascenderunt.
quia u̇ba ecclīe nichil nisi innocentiam & mansuetu
dinem sonant. nichilq; in se fedū. uł turpe uł in mūdū
retinent. s; lauacro sinceritatis & pitatis lauabant au
dientes ab aplo. Sermo malus ex ore uro nō pcedat.
Qui aut omnes gemellis fetib; ēē dr. q s'mo scorum
uł aliud sonat nec loquit̄. nisi qd ad dilectionem dī &
pximi ptinet. Solummodo eni ea sci loqui debent. q
ad ppetuam corpum & aīaꝝ ptineant salutem. Sicut
cortex mali punici gene tue absq; occultis tuis.
In genis dixim' supi' scorum castam uerecundiam signari.
in cortice mali punici misterium passionis xp̄i. audientes
a paulo aplo. Nolite erubescere crucem xp̄i. neq; me
uinctū ei'. & hec quidem magna sunt que in apto sunt.
maxima u' sunt illa que sunt intrinsec'. Id ē que in futuro
scis reseruant̄. Sexaginta s' regine & octaginta concubine.
Regine sunt doctores scē ecclie. qui merito fidei & scientie

throno regis etiam propinquant. et spirituales deo filios pariunt.
Sexagenarius numerus ex denario et senario perficitur. Dena
rius enim per senarium multiplicatus in sexagenarium con
surgit. Et denario significantur divina precepta xpo de ca
logo legis. Senarius vero perfectione ponitur. quia sex diebus perfe
cit deus opera sua. Regine ergo lx. esse dicuntur. quia eos significant
ut dixi qui perfectione scientie et operis pollent. et xpo soli con
ditoris sui amorem et intuitum superne remunerationis
predicant. Hic etiam numerus .i. sexagenarius ex duode
nario quinquies ducto conficitur. Nam quinquies duodeni
vel duodecies quini .lx.ta fiunt. Regine ergo lx. esse dicuntur. quia
eos significant qui in ecclesia constituti quinque sensus sui
corporis iuxta institutionem .xii. apostolorum caste disponere
noverunt. Concubine significant eos qui non sincere xpm
predicant. sed propter lucra temporalia. vel propter laudes humanas.
Nam et iste sicut et regine ad thronum regis per fidem ac
cedunt et filios spirituales generant. sed a corona etiam regis
aliene existunt. Que bene octogenario numero comprehenduntur.
Nam hic numerus ex denario et octonario conficitur. Octo
genarius vero in malo accipitur. aliquando propter quaternarium qui multi
plicato consistit. Quaternarius enim temporalium quoque in
presentia significatur propter .iiii. anni tempora. vel quatuor mundi
climata. Recte ergo concubine iste .lxxx.ta esse dicuntur. quia
in eodem est propter sola temporalia et visibilia predicant. et
spiritualia minime curant. De talibus apostolus dicebat. Sunt
quidam xpm annuntiantes non sincere existimantes

pressuram se suscitare uinctis meis. Quid enim? Dum omni
modo siue per occasionem siue per ueritatem christus annuntietur.
& in hoc gaudeo. sed & gaudebo. Et adolescentularum non est numerus.
Adholescentule sunt anime iam in christo regenerate. que de
posita primi hominis uetustate in christo renouate sunt. non dum
tamen sunt nubiles. id est nec dum choro regis apte. quia nec dum
tamen ad perfectionem christum predicandi peruenerunt. Quarum non est
numerus. quia infinitus numerus animarum in christum credentium. non ab ullo
homine comprehendi potest. Ceterum deo numerati sunt omnes electi. nō
nam apud quem etiam stellarum numerus comprehensus est. igno
rari non potest electorum numerus. Vna est columba mea perfecta
mea una est matri sue electa genitrici sue. Hoc est una est catholica
per uniuersum orbem diffusa ecclesia. que ex reginis & adoles
centibus constans & concubinas habet. hoc est quosdam qui
nomine tenus christiani ut doctores dicuntur. Vna est ergo ecclesia. que nō
scissuram & scismata non recipit. sed sicut unus deus est. una
fides unum baptisma. una est generatio ecclesia. que recte &
columba uocatur. quia spiritus sancti dote qui in specie columbe
apparuit christo sponsata est & sanctificata. mater nostra illa
celestis ierusalem. De qua apostolus dicit. Illa autem que sur
sum est ierusalem libera est. que est mater nostra. Hec ergo ecclesia una est
matris sue. quia ad exemplum illius ecclesie que iam
christo fruitur. ipsa in hac peregrinatione instituitur & informatur
atque ad illam beatitudinem in qua christo conregnat per
uenire nititur. Viderunt illam filie syon & beatissimam predicauerunt.
regine & concubine laudauerunt eam. Quas supra adolescentulas

tulas filias appellat. reginas uero et concubinas ut superius
intelligamus. Filie uero regine et concubine predicant ecclesiam
et laudant. quia uniuersitas fidelium catholicam admiratur
ecclesiam. Ipsa enim est que ex multis fidelium constans personis.
catholicam .i. uniuersalem ecclesiam confitetur. *Que est ista que progreditur*
quasi aurora consurgens. Vox est sinagoge. In fine siquidem
seculi cum plebs iudaica ad predicationem helie et enoch con
uersa fuerit ad christum. ipsa quoque ecclesiam admirabitur. dicens. Que
est ista .i. quanta et qualis est ecclesia. que progreditur. hoc est proficit
de uirtute in uirtutem. Non enim stare sed progredi dicitur ecclesia. quia
non uno loco contenta. sed totum mundum celesti predicatione
occupauit. Quasi aurora progreditur. quia relictis tene
bris infidelitatis. lumen se ueritatis habere ostendit. *Pulchra ut*
luna electa ut sol terribilis ut castrorum acies ordinata.
Lunam ferunt philosophi a sole illuminari. et ecce pulchra
est ut luna. quia claritate sponsi sui christi illuminatur et eius gratia
resplendet. Siue pulchra est ut luna in presenti uita. quia ali
quando concessa sibi pace et securitate crescit. aliquando
aduersitatibus obtrita decrescit. Electa ut sol in alia uita.
quia in perpetuo splendebit gaudio de uisione conditoris sui.
Siue electa est ut sol. que illum uerum solem imitari ni
titur. de quo scriptum est. Vobis timentibus nomen meum ori
etur sol iustitie. Hunc solem imitatur uiuendo in omni humi
litate. et iustitia et pietate. Terribilis ut castrorum acies
ordinata. Terribilis aereis potestatibus ordinata ut acies
castrorum .i. caritatis unitate unita. ut nullis tempta

ortum nucum

tionibus possit penetrari ut uelit. Descendi in ortum nucum ut
uiderem poma conuallium et inspicerem si floruisset uinea et germinassent mala
Laudata ecclesia a sinagoga respondet. Descendi ad ortum punica.
nucum. Ortus nucum est uita presens. Nam sicut in nuce tegmen
quidem durissimum uidetur sed nucleus latet. ita in presenti uita
nostre conscientie clause sunt et non apparent. donec fracta testa
corporis manifestentur. Descendit ergo ad hortum nucum ecclesia.
quando per doctores suos uitas singulorum considerat. Vnde sequitur.
Vt uiderem poma conuallium. Poma conuallium sunt uir
tutes. que humilitate condiuntur. Descendi inquit ut
uiderem poma conuallium. id est. desiderarem eos excellentia
quidem uirtutum preditos. sed humilitate depressos. Et inspi
cerem si floruisset uinea. hoc est ut considerarem qui in studio sanctarum
uirtutum proficerent. Et germinassent mala punica. hoc est
ut eos quoque perquirerem qui iam apti sunt ad imitatio
nem dni passionem christi. Nam mala punica ut sepe dictum est misti
cam dominice passionis significant. Considerat ergo ecclesia
per prelatos suos qui uirtutibus crescant. et qui iam ita per
fecti sint. ut imitantes passionem christi pro illo quoque idonei sint
sanguinem fundere. quales erant illi quibus apostolus dicebat. Vobis
datum est non solum ut credatis in christum sed ut pro illo patia
mini. Nesciui. anima mea conturbauit me propter quadrigas aminadab.
Vox est synagoge que uidens tantam ecclesie gratiam.
inspecta ueritate euangelii dolet quod antea non cogno
uit fidem christi. et quasi excusans se quod tam tarde conuer
sa sit. dicit. Nesciui o sponsa christi ecclesia nesciui. id est ignora

ut tantā grām & tanta dona spaliter intuitu ū apostolo
tua collata. Anima mea conturbauit me ppt quadrigas
aminadab. Conturbata inquit sum nimia animi sollicitu
dine ꝑ tam subita euangelii ṗdicatione. Sciebam enim
legem & ꝓphas diuinit datas. & ido cum subito uidissem
ṗdicari euangelium. conturbata sum ppt quadrigas amina
dab. Aminadab nepos fuit iude p quē generatio xpi currit.
Interptatur autem aminadab popli mei spontaneus. Et
significat xpm qui popli sui spontaneus fuit. qr cum
esset ds sponte fcs ē homo. Cum esset conditor & creator.
sola benignitate sua fcs ē portio ppli sui. & ē sensus.
Conturbata inquit sum ppt subitā euangelii ṗdicationem.
que uelut uelocissime quadrige totum subito mundum
puolauit. Et bn hanc ṗdicationem non curru sz quadrigam
appellat. quia euangelii ṗdicatio quatuor euangelistarum
auctoritate consistit. & quatuor euangelia que quadriga
sunt noui testamenti. cui ṗsidet auriga ipse xps. temperans
& disponens ipse cursum euangeliorum. Reuertere
reuertere sunamitis reuertere reuertere ut intueamur te.
Vox ē ecclie synagogam ad fidem inuitantis. Re
uertere reuertere sunamitis. reuertere reuertere. ut intueamur
te. Reuertere o synagoga ab infidelitate ad fidem reuer
tere ab odio ad dilectionem. Sunamitis interptatur
captiua. uel despecta. Talis erat sinagoga ante aduen
tum xpi. Captiua uidelicet uinculo diaboli & despecta
a deo. qr xpm ad salutem suam missum n cognouit.

Reuerte ut intueamur te .i. pulcritudinem tue castitatis aspiciamus.
Quid uidebis in sunamite nisi choros castrorum? Vox est sponsi. Cap. vii.
qui audiens inuitari synagogam a sponsa sua ecclesia ad
fidem dicit. Quid uidebis in sunamite nisi choros castrorum?
ac si diceret. Tu quidem o sponsa doles de perditione synagoge.
et quod tarde ad fidem ueniat. sed adest tempus ut conuertatur.
et tunc nichil uidebis in ea nisi choros castrorum .i. nisi caritatis
concordiam et stabile robur fidei quo pro defensione mee fidei
pugnabit. Nam chori canentium sunt. castra uero multorum
pugnantium. In sunamite ergo chori castrorum uidebuntur.
quia conuersa synagoga et concorditer Christum predicabit cum ecclesia.
et pro fide Christi usque ad mortem certabit. Quam pulchri sunt gressus tui
in calciamentis filia principis. In hoc loco incipit sponsus ex Hic sponsus incipit ponere laudes sponse sue
ponere laudes sponse sue. Et notandum quod a gressibus
incipit eius pulcritudinem texere et hinc orte laudes eius
sunt. Sicut superius ab oculis cepit. Hoc autem fecit ut ad pulcri
tudinem carminis uariandum. ut etiam quia sic ministe
riis aptissimum est. Quam pulchri inquit sunt gressus tui. Videt
ecclesiam non otiose in uno loco stantem. sed ueloci predicatione
totum mundum peragrantem. ideo a gressibus cepit eam lau
dare. Gressus enim ecclesie sunt. uox predicationis apostolorum.
per quos in omnem terram euangelium insonuit. In calci
amentis .i. in patrum precedentium exemplis. Calciamenta
ex mortuis fiunt animalibus. et calciamenta ecclesie sunt
patrum precedentium exempla. quibus gressus habet mu
nitos. ut securi eos imitando et sine offensione gra

diat. filia pncipis. Alia tnslatio filia aminadab dicit.
Aminadab ut supius dcm e popli sui spontaneus dr.
qui recte figuram xpi tenet. Nam ecclia et filia e et spo
sa. filia. quia ei sanguine redempta et baptismate e
regenerata. Sponsa. quia dote sps sci illi e coniuncta.
Iunctura feminu tuor sic monilia q fabricata e manu artificis.
In feminib ut femorib; solet sac scptura gnationis ppagine
designare. Vn de iacob legimus. Oms aie que egresse st
de femore iacob. Femina ergo ecclie sunt gnatio spualis
credentis popli p verbum pdicationis et plantatrum
regnationis. Iunctura feminum e coniunctio duoru
ppłorum in una fide. iudaici et gentil. Et bn h iunctura
monilib; comparat. qr fides utriq ppli maxime i opib;
manifestat. Nam fides sn opib; mortua est. Fabricata
aut sunt manu artificis. Hoc e dei omnipotentis. cui
munere iuvat boni opis credentib; tribuit. Hic est ille
artifex. de quo paulus dicens memoria abrahe patriar
che faciebat. Expectabat eni manentem civitatem. cui
conditor et artifex ds. Umbilic tuus sic crater tornatil.
nuq indigens poculis. Umbilic fragilissima pars e corpis
et io p umbilicu fragilitatem nre mortalitatis debe
mus accipe. Crater u e calix maior. ansas hinc inde
hns. Umbilic u ecclie crater tornatil. quia qnto ma
gis doctores ecclie sue fragilitatis meminunt. tanto
magis vbo pdicationis insistunt. ut elemosina ubi
di pbentes. ipi a deo miam consequant. Et bn crat

tornatilis dicitur. Torno enim facilius operamur. per quod significatur fa- tornat
cilitas erogandi verbum. vel elemosinam dandi. Non
enim morose nec hesitando elemosina danda est. iuxta quod
Salomon dicit. Ne dicas amico tuo. vade et revertere et cras
dabo tibi. cum statim possis dare. Quod etiam torno fit
non eget exterius adhibita regula vel linea. sed in circuitu ex
se ipso perficitur. Umbilicus ergo ecclesie crater est tornatilis. quia qui-
cumque vel predicat vel elemosinam dat. pro sola dilectione
et superne mercedis expectatione hoc facere debet. Nam qui
vel predicat vel proximis miseretur pro remuneratione tempora-
li vel laude. crater est sed non tornatilis. et hic crater numquam indiget
poculis. quia predicatoribus numquam deest predicatio verbi dei.
quia ipse quem predicant. pocula scientie et virtutis constanter
illis subministrat. Unde psalmista. Dominus dabit verbum
evangelizantibus virtute multa. Venter tuus sicut acervus tritici
vallatus liliis. Eadem fragilitas que per umbilicum
designata est ostenditur hoc loco etiam per ventrem. quia
venter nulla ossium firmitate premunitur. Venter ergo ecclesie
acervo tritici comparatur. quia sancti quique quanto memores sunt
sue fragilitatis. tanto studiosius ad proferendos bonorum operum
fructus insistunt. Et recte non copiam tritici. sed acervum tritici
dicit. ut per hoc significet incrementa virtutum. que velut a-
cervus ab inferioribus ad superiora crescendo conscendit. Nam
sicut acervus inferioribus latiori amplitudine spaciatur. superi-
us quadam brevitate contrahitur et acuminatur. ita in ecclesia
multi sunt qui indulgentia vivunt. pauci vero qui summe perfectio-

instituit. Plures enim inveniuntur qui de bonis suis elemo
sinam faciant. quam qui sua pro deo relinquunt. Hic actus lili
is uallatur dum. quia sancti bona que faciunt pro desiderio superne
claritatis et candoris agunt. Nam per lilia. celestis illa
claritas designatur. Potest etiam per uentrem ecclesie diuini
fons baptismatis accipi. quo fideles in nouam creaturam
regenerantur. Hic igitur aceruus tritici uallatus liliis comparatur
quia regenerati in fonte baptismatis. docentur bonis insudare
operibus. et ad intuendum superne claritatis gloriam semper in
hiare. Duo ubera tua sicut duo hinnuli gemelli capree.
Ubera ecclesie. sicut iam supra dictum est sanctos doctores significant.
qui paruulos hoc est nuper in christo regeneratos lacte ap
tioris et facilioris doctrine instruunt. Bene autem duo ubera
dicuntur. quia de duobus populis iudaico uidelicet et genti
li fideles congregantur. et lacte spiritualis doctrine aluntur. Hec
duo ubera duo hinnuli capree gemelli esse dicuntur. Duo hin
nuli uero duo sunt testamenta quibus eorundem doctorum
omnis predicatio consistit. quorum testamentorum unus est
auctor et promulgator christus. iuxta quod salomon dicit. Verba
sapientium quasi stimuli. et quasi claui in altum
defixa. que data sunt a pastore uno christo uidelicet. Capr
ea autem recte christum significat. quia et intuitu et uelocita
te ceteris animantibus preminet et mundum est animal
ungulam diuidens et ruminans. Tales etiam sunt
membra christi doctores uidelicet intuitu sciencie insignes. et
ea uelocitate terrena deserentes atque ad celestia festinan

181

tes diuidentes ungulam .i. habentes boni et mali discre
tionem. et ruminantes hoc est sedula memoria precepta
domini meditantes. Collum tuum sicut turris eburnea.
Doctores sancti qui designantur et per collum. Nam per arteri collum
as colli uox egreditur et collum ministro ceteris membris ui
talia alimenta ministrantur. Sic sancti doctores et uerba uite
populis annuntiant. et alimento doctrine celestis eos nutriunt.
Collum ergo ecclesie turri eburnee comparatur. quia sancti doctores
eiusdem ecclesie pulcritudinem et robur prestant. Pulcri
tudinem quidem que per candorem eboris designatur.
caste et sincere uite uiuendo. Robur uero prestant. quod significatur
per turrim quia eandem ecclesiam contra temptationes diaboli et
impetus hereticorum muniunt. Oculi tui sicut piscine in esebon que
sunt in porta filie multitudinis. Idem ipsi doctores qui per collum
designati sunt designantur et per oculos. Ipsi enim quasi oculi
uniuerso corpori ecclesie prouident. et iter quo ingredi debeat
ostendunt. Hi oculi ecclesie comparantur piscinis in porta
esebon ciuitatis edificatis. quia sancti doctores populos in
in xpm credentes uitali lauacro abluunt. et saluta
ris doctrine potu reficiunt. Filia autem multitudinis
uocatur esebon iuxta litteram ob multitudinem confluentium
ibi populorum. Sic et sancta ecclesia recte filia dicitur multitu
dinis. quia numerositatem cotidie colligit gentium.
Esebon autem interpretatur cingulum meroris. Oculi ergo ecclesie Esebon
piscinis esebon comparantur. quia sancti doctores neglectis
caducis seculi gaudiis cingulo meroris se constringunt

qui caste et sobrie vivunt in hoc seculo et pro suis erratibus de-
flent. quatinus in presenti seculo lugentes ad vera et eterna
presto perveniente gaudia. In porta autem esebon hee piscine esse
dicuntur. Quia nullus ecclesiam ingredi valet. nisi prius aqua baptis-
matis abluatur. et nisi fonte salutaris doctrine potetur. Hoc
labrum eneum etiam significabat labrum eneum quod salomon in porticu
templi posuerat. ut sacerdotes ingressuri templum et
hostias immolaturi. ibi corpora abluerent. Nasus tuus
sicut turris libani que respicit contra damascum. Quia naso fetores et
bonos odores discernimus. recte per nasum ecclesie idem sancti doc-
tores designantur. Ipsi enim sagaciter discernere noverunt inter
fragrantem catholice fidei doctrinam et letiferum heretici odo-
ris fetorem. Nam et in divinis carismatibus que per spiritum sanctum
distribuuntur. dicitur Alii datur per spiritum discretio spirituum. Nasus
ergo ecclesie turri libani comparatur. quia sancti doctores et summum
locum in ecclesia tenent. ac velut in libano monte con-
stituti et defendunt ecclesiam a malignorum spirituum in-
Damascus cursibus. Hec turris contra damascum esse dicitur. Damas-
Nota cus metropolis civitas est syrie. que quondam contra filios
israel ut pote fortissimos et crudelissimos reges habens di-
Damascus micabat. Interpretatur autem damascus sanguinis potus vel
potus sanguinis osculum. Fertur enim ibi abel interfectum. Ideoque
significat potestates huius seculi que sanguinis potum
sitiunt. quia voluptatibus et illecebris carnis et sanguinis
delectantur. Significat etiam aereas potestates. que
animarum nostrarum cruorem sitiunt. Contra damascum ergo

ē hec turris q̄ ecclia semp̄ diabolo ⁊ membris illi᷒ adiutorio
x̄ munita resistit. Capitulum xxiiii. ut carmelus ⁊ coma capitis tui
sicut purpura regis iuncta canalibus. Caput ergo ecclie principaliter mens
fidelium intelligitur. Nam sicut capite mēbra reguntur ita mente
cogitationes disponuntur. Hoc autem caput ecclie carmelo cō
paratur. Carmelus enim qui ⁊ cermel dr̄. interpretatur cognitio cir — carmelus
cumcisionis. Ergo caput ecclie carmelo assimilatur.
quia nouit circumcisionem aliquando corporaliter celebrari nunc se spi
ritualiter debere obseruare iuxta quod propheta dicit. Circumcidimini
dn̄o in cordibus uestris. Hanc sciam circumcisionis nō habue
runt iudei. idcirco reprehenduntur a beato stephano pro mar
tire dicente. Dura ceruice ⁊ incircumcisis cordibus ⁊ auribus semper
spiritui sancto restitistis. In libro regum legitur quod helias in mon — nota
te carmeli ascendit. ⁊ ibi orando aridam terram celestibus
pluuiis irrigauit. post longam iam annorum ⁊ semis siccita
tem. Que hystoria pulchram redolet allegoriam. Nam — helyas
helyas qui interpretatur deus meus dominus. xpm significat. qui cum
sit deus ⁊ dominus tocius creature specialiter tamen i. xpi deus ⁊ dominus
ē ecclie. Hic ergo in carmelum ascendit. quoniam per gratiam suam
mentes fidelium suorum ascendit. ⁊ per eos arenti mundo
gratiarum suarum pluuias tribuit. Recte ergo ut dignum ē caput
ecclie carmelo comparatur. quia mens sanctorum quadam cō
templatione sublimis ē ⁊ x̄ in se ascensum prebet per perfectam uirtu
tum. Et coma capitis tui. ut purpura regis iuncta canalibus.
Sicut per caput mens ecclie accipitur. per comas capitis cogitatio
nes mentis debemus accipere. que assidue de illa prodeunt.

Purpureus enim color qui sanguinis habet speciem mysterium
significat dominice passionis. Iuxta litteram quod dicit
purpura regis uincta canalibus significat lanam iam purpureo
colore confectam et nondum in fila deductam. sed adhuc in
canalibus constitutam. quos greci bassias uocant. in quibus
sanguis conchiliorum solet defluere. et lanam in pur
pureum uertere colorem. Mystice canales iste humilita
tem sanctorum significant. in quibus et cum regis purpura tingitur.
cum sancti quique humilitatem sui redemptoris imitando.
passionum illius conformes fieri satagunt. quatinus in purpure
dignitate intrent. i. laborantes pro Christo mereantur regnare
cum Christo. Vincta autem hec purpura esse dicitur. quia sanctorum precordia fixa
sunt et stabilita in timore et amore redemptoris sui nec
umquam a caritate eius separari possunt. Quam pulchra es et quam
decora es karissima in deliciis. Quam pulchra subauditur
in fide et decora in operatione karissima in deliciis. Supra dictum est
de eadem ecclesia. Pulchra ut luna electa ut sol. terribilis ut ca
strorum acies ordinata. Hic enim dicitur pulchra et decora. karissima in
deliciis. que quasi contraria esse uidentur. Nam ordinatam
esse uelut castrorum aciem et esse in deliciis que quasi contraria
esse in deliciis repugnet. quia delicie fortitudinem militum
solent eneruare. Sed ecclesia utrumque agit. Nam ordinata
est ut castrorum acies. quia infidelibus et hereticis resistit. et
malignos spiritus sua sanctitate et perfectione terret. In deliciis autem
est. quia suauitatem superne dulcedinis assidue palato mentis
degustat. et in plures huius seculi illas adipisci desiderat

et continueritt sacian. Vnde merito illa que talis est sponso
suo karissima esse dicitur. Statura tua assimilata est palme.
Statura ecclesie est perfecta eius rectitudo. Neque enim ad vitia
incurvatur. sed recta et inmobilis persistit. Unde psalmista ex
persona peccantium dicebat. Incurvatus sum et humiliatus
sum usque quaque. et propheta sub specie terrene peccanti anime
de malignis spiritibus dicebat. Qui humiliaverunt te et dix
erunt anime tue incurvare ut transeamus. At contra sancta ecc
lesia stat. non numquam incurvari consentit. audiens ab apostolo.
Vigilate state in fide. viriliter agite et confortamini. et
omnia vestra in caritate fiant. et domino filiis israel loquenti.
Ego sum dominus deus qui eripui vos de ergastulo egyptiorum.
ut incederetis recti. Statura igitur ecclesie assimilatur palme quia
in omnibus que agit. semper in memoria supernam retinet
remunerationem. Palma enim victricem ornat manum. et palma
ideo significat premium illud. quod victoribus sanctis in celestibus
dandum est. Et ubera tua botris. Ubera ecclesie ut su
pra dictum est sunt doctores sancti. qui lacte simplicis doctrine
regeneratos in christo nutriunt. Sed hec ubera botris assimilantur.
quando idem doctores perfectis perfectiora annuntiant. sicut
apostolus loquens simplicioribus dicebat. Non potui vobis
loqui tamquam spiritualibus sed tamquam carnalibus. sed tamquam par
vulis in christo. lac vobis potum dedi non escam. Ecce ubera
lactis plena. que ubera in botros sunt versa. cum dicit.
Nos predicamus christum dei virtutem et sapientiam loquimur
inter perfectos. Descendi dixi ascendam in palmam apprehendam fructus eius.

Ut ostenderet omnis hec excellentia uel magnitudo donorum ecclesie de dei gratia uenire introducitur idem sponsus dicere. Ascendam in palmam. Quasi diceret. Inde habes uerba ad paruulos mittendos. Inde etiam botros quibus perfectioribus perfectiorem propines doctrinam quia ego mea gratia uitem ascendi et hanc perfectionem contuli. Ascendam inquit in palmam. Palma ecclesiam significat. uel etiam anima cuiusque fidelis. qui memor est domini sui qui dicit. Confidite. ego uici mundum. ipsa quoque omnium uitiorum et iniquitatis uictrix esse studet. Dominus autem in palmam ascendisse hic dicitur. cum superius in ortum descendisse legatur. Dixit enim ecclesia. Dilectus meus descendit in ortum suum. Et idem est ortus et palma. uidelicet una eademque ecclesia. Hic ad eam dominus descendit et ad eam ascendit. Descendit ad eam copiam sue gratie illi de celestibus mittendo. Ascendit ad illam sua dona in eam incrementando. eamque quibusdam profectibus uelut quibusdam gradibus ad celsiora subleuando. Sed et hoc de natura palme dicendum quod in inferioribus aspera est in superioribus uero pulcherrima decore foliorum et pulcritudine fructuum. Sic et sancta ecclesia in inferioribus asperitatem laborum et passionum sustinet pro Christo. In superioribus uero hoc est celestibus pulcritudinem et suauitatem expectat premiorum. Potest etiam per palmam arbor dominice crucis exprimi. in qua redemptor noster pro humani generis redemptione ascendit et in qua hostem humani generis superauit. Atque ergo. Dixi ascendam in palmam. id est per meos prophetas locutus

sum & permissi me ad passionem uenturum & meam ecclesiam redempturum. Apprehendam inquit fructus ei(us) .i. fructus bonorum operum & laborum quibus ecclesia desudat remunerabo. Vel etiam secundum eum sensum quo palmam Christum intelligit apprehendam fructus ei(us) .i. impleto triumpho passionis. ueniam ad gloriam resurrectionis. & apostolis meis spiritalia dona concedam.

Et ubera tua erunt sicut botri uinee · et odor oris tui sicut odor malorum. Guttur tuum sicut uinum optimum. Hoc superius iam expositum est. Nam ubera ecclesie doctores sunt. cum paruulos simplici doctrina nutriunt. sed botri uinee efficiuntur cum perfectioribus sublimia quedam annuntiant. Nam beatus paulus uno eodemque tempore ubera & botros habuit quando de Christo loquens dixit. Quorum patres ex quibus &c. Ecce ubera .i. simplex de Christo predicatio. Sed hec ubera in suauissimum & fortissimum uinum conuersa sunt cum subiungit. Qui est deus benedictus in secula · et odor oris tui sicut odor malorum. Os ecclesie est plenus predicatio. que fama uel scripto ad absentes peruenit. Guttur uero est uox ipsa predicationis que in presenti auditur. Odor ergo oris ecclesie malis comparatur. quia ipsa fama predicationis plena est suauitatis et gratie. Guttur uero uino optimo assimilatur. quia ipsa uox predicantium magnam in se uirtutem auditoribus ostendebat. Quod uero malorum odor in nouitate est. uinum in uetustate significat predicationem ecclesie et in sui nouitate etiam in sui perfectione omnem habere suauitatem et gratiam. Dilecto digniun meo ad potandum · labiisque et dentibus illius ruminandum.

Vox ecclesie est. que audiens se laudari a sponso gratulabun
da respondit. Dignum dilecto meo ad potandum. Ac si di
ceret. Sponsus meus guttur meum uino optimo comparauit.
et illud uinum dignum est ad potandum ipsi dilecto meo.
Hoc est predicatio euangelica in meo ore posita per ipsum et non palam
annuntiari debet in mundo. Neque enim palam dicebat
mistica regni celestis predicari in mundo. quam per mediatorem
dei et hominum et labiis et dentibus illius ruminandum.
Labia et dentes sponsi uel sponse. quia predicatio euangelica
a doctoribus tractanda et exponenda est. Nec absurdum
est quod cum uinum potetur et non ruminetur. hic tamen dicitur labiis et
dentibus ruminandum. quod magis ad cibum quam ad
potum pertinet. Nam scilicet doctores uinum speciale ru
minant. quando precepta euangelica diligenter exquirunt.
et crebra meditatione inuestigant atque inuicem
conferunt. Ego dilecto. et ad me conuersio eius.
Ego dilecto subaudiendum obsequium iustitie et deuo
tionis impendo illi et non alii fidem meam et castita
tem promitto. Et ad me conuersio eius ut me et in spiri
tu uno labores huius uite adiuuet. et in futuro ad gau
dia patrie celestis inducat. Potest etiam hec uox esse
synagoge ex persona sanctorum patrum aduentum christi
desiderantium. Ac si dicat. Scio inquit illum specia
liter promissum mihi semper adesse. et ideo ego dilecto meo omni deuo
tione famulari cupio. Et ad me conuersio eius. quia opto
ut tandem sibi promissus in mea substantia appareat. Nam

dixerat sponsus supra ascendam in palmam .i. praedixerat
se in carne venturum. et pro humano genere passurum.
unde iam gratulabunda dicebat. Ego dilecto meo et ad
me conversio eius .i. credo illum hominem futurum. et in
mea substantia hominem mundo manifestandum.

Veni dilecte mi egrediamur in agrum commoremur in villis.

Eiusdem synagoge vox est. Veni iam dilecte mi. apparere
per assumptum hominem. Tale est et illud psalmiste. Excita
potentiam tuam et veni. et ysaias. Utinam dirumperes
celos. et venires. Egrediamur in agrum. Ager. mundus iste
est. Egrediamur inquit in agrum .i. praedicemus mundum.
Commoremur in villis. hoc est ipsis quoque paganis fidem
tuam annuntiemus. Nemo nescit paganos a villa dictos.
quia pagos grece. villa dicitur latine. Inde pagani dicti.
quia longe sunt a civitate dei. Potest vox ecclesie esse. Veni
dilecte mi. Ac si dicat. Iam pridem illum ascensionis as-
sumptum hominem ad celos sublevasti sed veni de
throno maiestatis presentia me sepius visitando. Egrediamur
in agrum eodem sensu quo et supra praedicemus fidem tue
incarnationis in mundo. Commoremur in villis .i.
etiam ignorantibus te paganis tuam fidem annunti-
emus. nec in transitu. sed commoremur ibi donec illos
ex paganis catholicos. ex alienis tuos faciamus.

Mane surgamus ad vineas videamus si floruit vinea
si flores fructus parturiunt si floruerunt mala punica.

Mane est exortus nove gratie. quando videlicet tenebris

tenebris infidelitatis euangelium mundo cepit predicari.
Videamus si floruit uinea hoc est inspiciamus ecclesiam suam
prima fidei rudimenta susceperunt. Si flores parturiunt
fructum .i. si illi qui iam crediderunt apti sunt ad bene
operandum. Nam flores fructus parturiunt cum illi qui
iam in christum crediderunt idonei sunt ad bonum operandum.
Nam flores emittit ecclesia cum primum fideles ad fidem
ueniunt. Flores uero fructus parturiunt. cum iam ipsa fide
ac dilectione bonum operantur. ne ipsa fides ociosa sit uel mortua
sine operibus. Nam ut iacobus dicit. fides sine operibus mortua est.
Si floruerunt mala punica. Mala punica ut supra
dictum est rubicundum uel sanguineum habent corticem et ideo significant
passionem domini uel membrorum christi. Dicit ergo. Si floruerunt
mala punica hoc est si iam sancti qui in fide et opere perfecti sunt
idonei etiam sunt imitari passionem christi. et pati pro illo.
Mala punica erant illi quibus apostolus dicebat. Vobis
datum est non solum ut in illum credatis. sed etiam ut pro
illo patiamini. Ibi dabo tibi ubera mea. Vbera ecclesie
doctores sunt sancti. qui fideles primum ad fidem erudiunt.
Dabo tibi sponse ubera mea cum inquit ad uineas exieris
ibi dabo tibi ubera mea. hoc est spirituales tibi filios generabo.
Vnde adhuc sequitur. Mandragore dederunt odorem in portis nostris.
Mandragora est herba aromatica. cuius radix similitudinem
habet humani corporis. Poma eius optimi sunt
odoris in similitudinem pomi maciani. quod uulgus ma
lum terre uocant. Hec herba rebus medicinalibus aptis

mala punica

mandragora

fno

sima ē. Nam ferunt eos qui ī commodo uigilare (uidelicet)
laborant. haustu huius pomi releuari ac posse dormire.
Item ferunt eos qui ob curam secandi sunt. si exteriorem (uidelicet)
huius pomi corticem biberint nō sentire sectionē uł ad ustionē.
Que omnia si quis mistice discutere uoluerit. spales sēs
ac ecclie conuenientes inueniet. Dō g. Mandgore de-
derunt odorem in portis nrīs. Porte ecclie sunt apli ꝛ
eoꝝ successores. quia nemo ciuitatem dei .i. ecclam intrat
nisi p eos doctores aqua baptismatis regnat'. ac uitali doc
trina instructꝰ fuerit. De his portis psalmista dicebat.
Diligit dominus portas syon. sup oīa tabnacula iacob.
Mandgore aūt fraglantiam uirtutum designant.
In portis aūt ecclie mandgore odorem dederunt. Quando
apli uł eorum successores famam suauissime opi
nionis ac odorem uirtutum longe lateq; sparserunt.
Ideoq; inuitat sponsum suum ut ueniat quia iam nom̄
eī longe lateq; p aplos annuntiatū ꝛ odor pdicatoris
x longe dispgit'. Omīa poma noua ac uetā suaui t'.
Id ē pcepta uł pmissa ueteris testamenti ꝛ noui suaui
t' odileta mi. Dicebat eīī omnia que in uetē testam̄
to annuntiata sunt. nō nisi p xpm ac in xpo posse cople
ri. idoq; dicebat. Tibi seruaui poma noua ꝛ uetā. H ē te
expectaui. ut p te impleantur ī nouo testamento que pre
dcā sunt in uetē. Vn̄ ac in passione sua iam pendens in
cruce cum gustasset acetum dixit. Consumatū ē. ac p' resur
rectionē apli. Necesse est impleri omnia que scripta s̄

in lege moysi. et prophetis et psalmis de me. Possunt et iam
poma noua et uetera. iustorum persone intelligi. qui uel in
ueteri uel in nouo testamento fuerunt. Dicit ergo ecclesia. Seruaui
tibi poma noua et uetera. i. iustos qui et in ueteri testamento precesse
runt. uel in nouo subiecti sunt. Tibi seruaui. ut per te labo
rum suorum premia recipiant. Nullus enim iustorum regnum
celorum intrare ualuit nisi per xpm. quia ipse prius ascendit.
et sequentibus iubens sibi celum aperuit. Quis mihi det te
fratrem meum suggentem ubera matris mee. ut inueniam te foris et
Ex his uerbis intelligitur totum te osculer. et iam me nemo despiciat.
hoc carmen diuinum spiritualem esse et nichil in se habere
quod iuxta litteram intelligi possit. Que enim umquam amatrix
hoc optauit ut ille quem diligit paruulus efficiatur et frater. et
in infantem uersus suggat ubera matris. Est ergo uox ille
ecclesie que ad aduentum xpi precessit quam synagogam. i.
congregationem appellamus. Quis mihi det te fratrem me
um suggentem ubera matris mee. Et est sensus. Tu qui
modo es in sinu patris quis det ut homo efficiaris. et
particeps ac consors nature mee assistens. frater meus appelle
ris. Nam ipse se fratrem apostolorum uocare dignatus est.
dicens per psalmistam. Narrabo nomen tuum fratribus. Et
post resurrectionem mulieribus. Ite inquit nuntiate fratribus
meis. Suggentem inquit ubera matris mee. hoc est im
plentem omnia que nature humane conueniunt ex
cepto peccato. Nam mater synagoge hoc in loco ipsa huma
na natura intelligitur. De qua quoque synagoga exorta

[Margin:] nota
Capitulum ·xxiii·
Hic de natiuitate xpi loquitur

e. Suggentem mea ubera matris mee. i. sustinentem omnia
que humane fragilitati competunt. Ut inueniam
te foris. id est in homine factum in aperto uideam. Quasi enim
intus erat deus tam cum in sinu maiestatis patrie latet. Sed
foris inuentus est quando homo factus uilem se hominibus prebuit. in
comprehensibilis uoluit comprehendi. Et deosculer. Ut de
osculer te inquit. i. manifesta uisione te aspiciam.
quem nunc tantum in fide teneo. hoc est osculum quod
initio huius carminis optabat dicens. Osculetur me
osculo oris sui. i. per semet ipsum iam ueniat et appareat.
Quasi enim per prophetas osculabatur ecclesiam dilectus. cum
aduentum suum repromitteret. Oportet ergo ut per semet ipsum
ueniens illam osculetur. hoc est suam in carne presentiam
exhibeat. Et iam me nemo despiciat. Quasi despec
ta enim erat sinagoga antequam christus ueniret. que legalibus
obseruationibus dedita sub typo et figura et non in ueri
tate aduentum christi prenuntiabat. At postquam christus apparuit. et
aduentu suo gratia mundum illustrauit. iam nemo
despexit ecclesiam. quinimmo terribilis ut castrorum acies
hostibus suis facta. que per uniuersum mundum christum predica
uit et mundanum imperium sibi subdidit. Nec mirum
uideri debet si nunc ecclesiam sinagogam dicimus. Una
est enim ecclesia in precedentibus et in sequentibus patribus.
Apprehendam te et ducam in domum matris mee. O dilecte per
fidem et karitatem uel adherendo ducam te in domum
matris mee. Mater ecclesie hoc loco celestis illa ierusalem in

telligitur. de qua paulus dicit. Illa autem que sursum est iherusalem
libera est. que est mater nostra. Ducam inquit in domum matris mee
id est prosequar te venientem in celum post peractum incarnationis
tue et passionis misterium. Ducam autem te dicit pro eo
quod est deducam et prosequar. quia ascendentem dominum in celum apostoli
oculis deduxerunt. et quousque eum nubes suscepit
pro aspectu prosecuti sunt. donec angeli dixerunt. Viri gali
lei quid statis aspicientes in celum. hic iesus qui assum
ptus est a vobis in celum. sic veniet quemadmodum vidistis
eum euntem in celum. Ibi me docebis.
Si ad superiora referatur vel dicitur. inveniam te foris. Cum in
quid te foris invenio. Sic est cum te in assumpta humani
tate aspicio. ibi docebis me. quia ad omnia que interrogare
voluero respondebis. Nam sepe etiam volentes interroga
re apostolos dominus preveniebat eosque instruebat. Potest et
ad hunc locum iungi. vel dici. Ducam te in domum
matris mee ibi me docebis. Cum inquit celos receptus
fueris. et me quoque in celestia assumpseris ibi me docebis.
id est in omnem me veritatem induces. quod impossibile est homini in
presenti vita posse consequi. Hoc est quod dominus repromittit
apostolis dicens. Venit hora cum iam non in proverbiis lo
quar vobis. sed palam de patre annuntiabo vobis. Ergo
ibi me docebis. id est ibi te et patrem in aperta visione re
velabis. ibi te. hoc est divinitatem tuam in facie
ad faciem ostendes. Et dabo tibi poculum ex vino condito
et mustum malorum granatorum meorum. Primum fervor karitatis et

dilectionis intelligitur. Dabo inquit tibi uinum hoc est ostendam quam feruentissima caritate te diligam. Et hoc uinum non simplex sed conditum uidelicet bonis operibus et uirtutibus. Nam amor dei sicut beatus gregorius dicit numquam ociosus est. Operatur magna si est. Si enim operari renuit. amor non est. Vinum ergo conditum est. dilectio cum operatione. Unde et dominus in euangelio. Si quis diligit me sermonem meum seruabit. Probatio dilectionis. exhibitio est operis et mustum malorum granatorum meorum. Malum granatum idem est quod et malum punicum. Dictum hoc malum granatum quia multitudine granorum plenum sit. Malum punicum quia in affrica. Habet autem corticem sanguinei coloris. et ideo ut sepe dictum est figuram tenet dominice passionis. Mustum ergo malorum granatorum est dilectio sanctorum martirum. qui in tantum dominum dilexerunt. ut pro illo mori non dubitarent. et bene mustum dicit non aliud aliquod poculum. quod mustum feruentissimum est. ita ut nimio feruore omnem sordem de se excutiat. et expugnet. Dabit ergo ecclesia dilecto mustum malorum granatorum suorum. id est ostendet in passionibus suorum martirum quanta caritate christum diligat.

Nota

Malum granatum

Leua eius sub capite meo. et dextera illius amplexabitur me.

Iste uersiculus superius est [illegible] in capitulo illo Fulcite me floribus capitulo ii°

Leuam ut beatus gregorius dicit. omnia prospera presentis uite accipiuntur. per dexteram uero futura beata uita in celis accipitur. Leuam uero sponsi ecclesia sub capite habet. et dextera eius illam amplexatur. quia quecumque prospera presentis seculi pro nichilo deputat. cuncta que temporaliter acciderint.

despicit. dum ad solam superne beatitudinis visionem tedio
dum illa solummodo amplexari desiderat. Adiuro vos filie
Ierusalem ne suscitetis neque euigilare faciatis dilectam. donec ipsa velit.
Hec ecclesia quosdam iste qui baptismo christi sunt regenerati
et nomine christianitatis titulati. moribus tamen et conuersatio
ne seculo seruiunt. et ecclesiam suauissima quiete sopitam
inquietare atque ad preferendos tumultus seculi excitare ni
tuntur. hii ergo tales propter gratiam misteriorum christi quam perceperunt filie
Ierusalem appellantur in hoc loco. cum tamen moribus contraria agant.
et adiurat eos sponsus ne suscitent vel euigilare fa
ciant dilectam. hoc est ne illam in sompno dulcissime quietis
positam. hoc est in contemplatione sui creatoris sua inquietudi
ne excitent. et ad sollicitudines et curas seculi euigila
re compellant donec ipsa velit. hoc est donec pacto of
ficio debite seruitutis. qua in psalmis. hymnis. et can
ticis spiritualibus deo famulatur. admoneatur tamen cura corporis
et fragilitatis ad usum seculi redire. Que est ista que ascendit
de deserto deliciis affluens. innixa super (dilectum meum) Vox synago
ge admirantis ecclesiam degentibus congregatam. Que
est inquit ista. id est quanta et quam mira. que ascendit de deserto.
Delicta enim fuerat a deo per idolatriam et veritatis ignoran
tiam. Ascendebat ergo virtutum gradibus de deserto. hoc est
de errore infidelitatis in quo ad tempus delicta fuerat.
Deliciis affluens hoc est virtutibus abundans. Innixa
inquit super dilectum meum. id est fiducialiter christo agens.
et omnes virtutes suas et cuncta bona ad eius gratiam

referens. sciebat nichil suis uiribus implere posse. ideoque cum
apostolo dicens. Gratia dei sum id quod sum. Et notandum quod dicitur super di
lectum meum. Iam sinagoga solum putabat se habere co
gnitione dei. ceteris gentibus in ignorantia dei constitutis
Notus enim ut ait psalmista in iudea. deus in israel magnum
nomen eius. Sed ita miranti synagoge respondet ipse sponsus
et dilectus quod sequitur. Sub arbore malo suscitaui te. ibi corrup
ta est mater tua. ibi uiolata est genitrix tua. Arborem malum crucem
dominicam debemus accipere. sub qua arbore suscitata
est synagoga. quia ipsa a preuaricatione originalis peccati et a potestate
diaboli per christi crucem redempta. est. ibi suscitata est que potius
erat mortua. et bene arborem mali dicit. nam et supra
hanc arborem christum comparauit dicens. Sicut malum inter
ligna siluarum. sic dilectus meus inter filios. Ibi corrupta
est mater tua. et uiolata genitrix tua. Matrem et genitricem
synagoge maiorem et principaliorem iudaice partis plebem
dixit. quales erant scribe et pharisei qui christum pilato tra
diderunt qui reliquam plebem tamquam matrem et genitri
cem regere debebat et erudire. Quales etiam erant illi qui
suadentibus ipsis principibus in publice acclamabant. Cruci
fige crucifige eum. Hec ergo mater synagoge sub arbore ma
lo corrupta et uiolata est. quando se suosque posteros condeli
maledictione constituit dicens Sanguis eius super nos
et super filios nostros. Nam et isti sub cruce christi erant. licet non
fide et deuotione. tamen crudeli uindicte sed et suis posteris
imprecatione. Pone me ut signaculum super cor tuum ut signaculum

Pro ... christi

sicut brachium tuum | quia fortis est ut mors dilectio | dura sicut infernus emulatio (i. inuidia)

Ita inquit te sub arbore malo suscitaui. hoc est quia passione
in cruce redemi. pone me ut signaculum super cor tuum.
hoc est habe me semper in memoria. et ne obliuiscaris quanta
pro tua salute pertulim. Pone me ut signaculum super bra
chium. per dignam operationem. Nam et nos quando aliquid in me
moria habere uolumus signaculum digito uel brachio inponere
solemus. ut illo admoniti rei quam tenere habemus recordemur. et
nos ut signaculum super cor et brachium christum ponere debemus
ut eius memoriam semper habeamus. ut et recte in illum creden
tes. fidem ipsam bonis operibus exornemus. Quod si fecimus. ipse quoque
nos uelut signaculum assumet. et nostri recordabitur. iuxta
quod Zorobabel duci uide promittit. In illa die suscipiam
te Zorobabel serue meus. et ponam te sicut signaculum in con
spectu meo. Nam si nos beneficiorum eius obliti fuerimus. nec
ei dignas gratiarum actiones retulimus. ipse quoque nostri obliuiscetur.
sicut de impio rege Iechonia dicit. Si fuerit Iechonias anulus
dextre in manu mea inde euellam eum. Quia fortis est ut mors
dilectio. dura ut infernus emulatio. Dilectio christi fortis est
ut mors. Sicut enim mors a corpore animam separat. et iam nichil
concupiscere nil in presenti uita homini licet ambire. ita dilectio christi
quem ne praeualet. totum hunc seculo mortificat. et quasi insen
sibilem reddit. soloque christo uiuens mundo mortuus est. Idem sensus
est cum dicit. Dura ut infernus emulatio. Nam sicut infernus
eos quos semel recepit numquam restituit. sed semper retinet.
ita uero christi amor quem semel cepit. numquam dimittit. Un

(margin: Nota — amor christi)

paul dic. Quis nos separabit a caritate xpi. Tribulatio
an fames. an gladius. et cetera. Sed et de dilectione xpi
h potest accipi. cuius dilectio fortis fuit ut mors. quia in tantum
nos dilexit. ut pro nobis in mortali morte susciperet. Dura
fuit emulatio eius. ut infernus. quia sic inferus nescit misereri. dum
apertus reorum mitigari. sic xpi dilectio non potuit cessare
aut ullis improbitatibus persecutorum removeri ab amore
humani generis. Vel dicamus h quod dicitur dura est ut infernus emulatio
ad synagogam ipse referunt que gentes emulabatur. et
inuidebat saluti illarum. Moneo ergo eam xpi h dicens. ut ab
inuidia cesset. et saluti ecclesie congaudeat. Lampades eius
lampades ignis atque flammarum. Lampades eius. i. lampa
des dilectionis. sunt ignis atque flammarum. Lampades
dilectionis per cordia sunt sanctorum. in quibus velut in vasis
dilectio inhabitat. He ergo lampades ignis sunt atque fla
marum. Lampades quidem ignis quia in corde ardent per
amorem. Lampades vero flammarum. quia exterius lucent
per operationem. Aque multe non potuerunt caritatem extinguere nec
flumina obruent illam. Aque et flumina sunt mole
tes persecutorum mine. ut etiam blandimenta quibus sanctos
a caritate dei separare nituntur. De his aquis dominus in euan
gelio dicit devirto qui edificavit domum suam super pe
tram. Venerunt flumina flaverunt venti et impegerunt
in domum illam. et non cecidit. Aque ergo multe non po
tuerunt extinguere karitatem. quia nulla tribulatio
nulla angustia sanctos a caritate dei separare valebit.

Si dederit homo omnem substantiam domus sue pro dilectione, quasi nichil despiciet eam.

Hic versiculus non eget expositione. Nam nulla mundi substantia nulle opes comparatione dilectionis aliquid ducuntur. Legimus quidem sanctos sua dimisisse pro amore Christi. sed tamen nichil scilicet videbantur dimittere in comparatione caritatis Christi quam emebant. Unde apostolus cum non solum terrenam substantiam. sed et patrias traditiones dimitteret. dicebat. Hec omnia contempno. et arbitror ut stercora. ut Christum lucrifaciam. id est amorem illius ad quam Soror nostra parva est. et ubera non habet. Quid faciemus sorori nostre in die quando alloquenda est.

Vox dilecti synagogam alloquentis pro ecclesia gentium. Soror inquit nostra. id est gentium ecclesia parva est. et ubera non habet. et magna dignatione communicata Christo cum synagoga nomine dicit soror nostra. Ita enim ex iudeis carnem assumpsit ut se quasi synagoge contemperaret ac exequaret. Parva inquit est soror nostra. Sicut aliter hominis etas describitur. sic et etas describitur ecclesie. Parva enim erat adhuc ecclesia de gentibus congregata sub ipsis domini et apostolorum temporibus que et parvitate credentium parva existebat. et ubera nondum habebat. id est nequaquam predicando spirituales deo filios generare valebat. Dicit ergo quasi consilium synagoge requirens. Quid faciemus sorori nostre. in die quando alloquenda est. Allocutio ecclesie est. vel cum intrinsecus occulta inspiratione vel exterius aperta predicatione ammonetur deus unicuique fidelium mente. Et est sensus; quam per apostolos meos alloquar ecclesiam de gentibus congregatam. quid faciemus ei quomodo illi precepta celestia committemus. utrum videlicet minima queque illi precepta committemus. An quo maior efficiatur perfectiora illi secretorum celestium misteria tradamus. Nam

Deus omnipotens pro mensura et capacitate mentis humane
temperat uerbum predicationis. considerans uires et capacitatem
auditoris. Sed synagoga tacente. ipsa ea respondit. Si murus
est edificemus super eum propugnacula argentea. Si ostium est conpi
gamus illud tabulis cedrinis.

Si inquit soror nostra est murus edificemus super eum propugnacula
argentea. Ac si diceret. Cum ceperint apostoli mei predicare ecclesie
degentibus congrega te si tales fuerint auditores qui
merito perfectionis murus appellari possint. dum uidelicet ut
natali ingenio prediti. ut philosophica eruditione prestan
tes. qui alios defendere et munire possint uice muri. edi
ficemus super huiusmodi talem murum propugnacula argentea. id est
addamus illis eloquia diuinarum scripturarum. Nam et psal
mista dicit. Eloquia domini eloquia casta argentum igne exami
natum. Si uero tales fuerint auditores. qui nequaquam hosti
bus resistere possint. uel tela contra uenientia repellere. si fuerint
uelut hostium ita simplicia annuntiantes. possint
aliquos in ecclesia ad fidem adducere. quales sunt sacerdotes
minoris gradus qui baptizando in ecclesia et diuinis misteri
is initiando homines in ecclesiam introducunt. conpigamus
semper illud ostium tabulis cedrinis. id est proponamus eis exempla
precedentium patrum qui uelut cedri inputribilia uidelicet ligna
inmarcescibilia opera habent. et uelut tabule scientie et cari
tatis latitudine diffusi sunt. Latitudo enim tabularum
cordis et scientie significat. dicente psalmista. Viam man
datorum tuorum cucurri. cum dilatares cor meum. His ergo

cedrinis tabulis .i. sanctorum exemplis compigamus illud
hostium. ut videlicet illorum intuendo exemplis. alios
ecclesiam introeundi velut ostium ianuam prebeant. Ego murus
et ubera mea sicut turris. Vox ecclesie. que cum audisset
pro sua salute consulentem dilectum suum. ipsa leta respon
det. Ego murus sum et ubera mea sicut turris. Ego inquit murus.
quia ego super firmam petram fundata sum. et glutino divine
caritatis solidata. Sive murus sum. nota quia de vivis et
electis lapidibus .i. sanctis sum edificata. Et ubera mea sicut
turris. quia tales intra me contineo. qui vice uberum
alios nutrire possunt spirituali doctrina. et vice turris possunt
alios defendere et munire. quia sicut turres in muro emi
nent. sic ipsi me merito doctrine et conversationis inter reliqua
mea membra precellunt. Hoc autem non meis meritis vel
nota libertate mei arbitrii habeo. sed dono et gratia sponsi mei.
Id est ex quo illud Ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens.
le. per me suum sanguinem fudit. et repropitiando in deum
patrem dissolvit inimicitias que erant inter deum et
hominem. et terrestria celestia pacificavit ex quo ego hanc
pacem repperi murus esse et habere ubera instar turrium merui.
Id est dilecto meo quia Vinea fuit pacifico quia habet populos.
vere est pacificus. quia per eum pacificata sunt omnia que
sunt in celis et que in terra. Unde et propheta. pater futuri seculi princeps
pacis appellatur. In cuius viri pacifici typum salomon.
nota .i. pacificus auctor huius carminis processit. Huic igitur fuit
vinea .i. sancta ecclesia ea que habet populos. Hoc dicit ipse

de ecclia gentiu no de synagoga ostendit canere. Nam
synagoga uni tm gentis fuit. Ecclia u hr poplos. quia
oms gentes int capacissimum gmiu capit et recipit.
Tradidit eam custodib3. Custodes hui uinee .i. sce ecclie.
sunt pphe apli. aplor3 successores. siue etia custodes hui
ecclie sunt uirtutes. que ab incursib3 temptationu et de
moniu ecclam custodiunt. Vir affert p fructu ei mille argenteos
Viros. fortes dic et pfectos. Nam uir. a uirtute uocat.
fruct ecclie. e celestis uite remunatio. p q sca ecclia i p
senti labore non cessat. Mille aut argentei quos p
fructu uir affert significat omia que i hoc mundo
possidi possunt. Millenari eni nus p summa pfcone Millenarius
et plenitudine ponit. Vir g p fructu hui uin ee mille
affert argenteos. qr sci omia sua relinquunt et pau
pib3 erogant. ut fruct hui uinee h i supna mcede
cosequant. Tale e et illd qd dns i euangli pabola dic.
Simile e regnu celor thesauro abscondito i agro
que qui inuenit ho abscondit. et p gaudio illius
uadit et uendit omia que h et emit agru illu.
Vinea mea coram me est. Vox sponsi. Tu inquit
dicis qr uineam meam tradidi custodib3 tn uinea
mea cora semp me e. quia licet eam custodib3 me
is commiserim. ego tam semp curam illius habeo.
n p illa semp sollicit ee desisto. s3 sum cu illa usq
ad consummatione scli. Mille tui pacifici et ducenti
hiis qui custodiunt fructus eius. Mille tui subaudit

argentei quos pro uinea dedisti fructum pacifici uero sunt. Quasi dicat. O anima fidelis noli dubia esse pro certa mercede pro qua tua omnia dimisisti. quia mille argentei uero pacifici sunt. i. manet te certe illa remuneratio. Et tamen uide fructum consecuta es. Et ducenti subauditur argentei pacifici sunt qui custodiunt fructus meos. Sicut per millenarium plenitudo perfectionis. sic et per centenarium summa perfectio designatur. quia centenarius de leua in dextram transfertur. Ducenti ergo argentei. qui est duplicatus centenarius significat eos qui doctrina et operatione sancta perfecti sunt. qui iuste et pie uiuendo semet ipsos custodiunt et etiam predicando alios conuertunt. Hi enim talibus ducenti argentei pacifici sunt quia duplicata in celis est manet remuneratio. De quibus per danihelem dicitur. Et qui ad iustitiam erudiunt multos. fulgebunt quasi stelle in perpetuas eternitates. Hos enim duplici iubet apostolus honorari dicens. Presbiteri qui in uobis sunt duplici honore digni habeantur. maxime qui presunt uobis et laborant in uerbo.

Vox dei. Que habitas in ortis amici auscultant fac me audire uocem tuam. Lectio sponsam ecclesiam alloquitur. O ecclesia que habitas in ortis. i. que excolendis uirtutum germinibus insistis. Horti et enim sponsi ipsa ecclesia est. quam ut supra ius lectum est crebro se promittit inuisere. Ecclesia ergo in hortis habitat. quia ad uiriditatem intimam exculta plantaria uirtutum assidue nutrit. cuius uocem amicos auscultare est. electos quosque uerbum predicationis illius desiderare. Amici uidelicet uocem ipsos audire desiderant. quia ad predicationem et

194

christus electorum suorum animas anhelat. ubi tuitione quasi per
modum recensita ibi tu[sum-tu] ponit. sed fixa statione
ibi habitat. Fac me inquit audire uocem tuam. id est pre
dica quibus euangelium uales precepta mee legis simul
et promissum celestium premiorum annuntia. Hoc enim mi
iocundum et delectabile est ut audiam uocem tuam.
hoc est ut audi[...]am te uerba salutis eorum annuntiantem.
Sed et amici [...] auscultant. id est angeli spiritus uocem tuam
delectant au[...]dire. quos tibi amicos feci per effusionem
sanguinis me[...]i. quosque adiutores et protectores contra
malignos spiritus institui. Hinc amici. id est spiritus custodium
auscultant quos dedit certi ad me in celestibus assum
psit. et ipsi enim de tua predicatione et tuorum salute congau
dent. Respondet confestim ipsa sponsa dilecto suo.
Fuge dilecte mi. et assimilare capree hinnuloque ceruorum.
Mira responsio. Inuitat super montes aromatum. — Hic incipit octauum capitulum de ascensione domini
ad predicandum ut sponsus audiat uocem eius. illa
ubi ortatur sponsum suum ut fugiat. sed magna est
misterii consequentia. Nam quia supra predicta fuerat christi — Supra in [...] capitulo
natiuitas cum dixit. quis det te fratrem meum sug
gentem ubera predicta fuerat. eius passio. ubi dixit est sub
arbore malo suscitaui te. Nunc consequenter ortatur
sponsum ut fugiat hoc est uelocissime per ascensionem
ad patrem redeat. Et est sensus. Iubes me predicare. uis
uocem meam audire. Fuge dilecte mi. id est impleto
incarnationis et passionis tue misterio. reuertere ad ce

[illegible marginal note]

lum. ut n̄ iā te sic hoīem. ſ; sic dm̄ sup oīa cogitare
incipiam. Tunc enim audies uocē meā. q̄r tunc te libⁱ
oī mundo p̄dicabo. Et h̄ ē q̄d dn̄s ī euuāglio dicit.
Ego ūitatem dico uob. expedit uob ut ego uadā.
Expediebat enim aplis ⁊ oī ecclie. ut xp̄c recedit et
p̄sentiam corporalē absentaret. q̄r dū ī corpe p̄ses
erat. nō poterāt eū spāliter amare. nō poterant eū
quē hoīem cernebant. ut dm̄ īuisibilem ⁊ ubiq;
p̄sentem cogitare. At p̄q̄m ip̄e celos ascendit cep̄
eum eccl̄ia spāliter dilige. ⁊ sic dm̄ u'ā cogitare ⁊ p̄
dicare. Et h̄ ē q̄ apl̄s dic. Et si nouimus xp̄m scdm̄
carnē. ſ; nunc iam nouim̄ eū. Ergo dilecte mi si uis
me te ita p̄dicare. Fuge .i. recede ad celestia. ⁊ qui
fuisti comp̄h̄nsibil' p̄ humanitatē. effice incomp̄hēsi
bil' p diuinitatē. Veruntam nec me ip̄sam sic tua
uisitatōne destas. ſ; dignare me crebra tua cōsola
tione inquirere inq; te sepⁱ uidendū p̄be. ⁊ h̄ ē q̄d
dic. Similis esto capree ⁊ hinulo ceruoꝝ ī domita aīa
lia humanū consortium refugiunt. ⁊ tn̄ crebrⁱ in
montib; uident. sic ⁊ tu p' tuam ascensionē licet ī
uisibil' sis. dignare m̄ tn̄ sepⁱ dono tue grē apparere
⁊ h sup mōtes aromatū. Montes eni aromatū
scī dī sunt. excellentia scē cōuersatio ī cel' ē. ⁊ alibi.
Xp̄i bon' odor sum' dō ī omī loco. Fit canticoꝝ finis q;

Explicit cantica canticorum [illegible]

Iste iacob; filius fuit marie cleophe matere dn̄i. ex
alpheo. Hic ⁊ heredis. Circa mediū ponis ep̄le ad cor

inthios i illo uisu. Adiungit uo huius patrem sororem mulierem circumducendi secum sicut ceteri apli & fratres dni & cephas. Fratres dni in h loco ee iacobum & iohem qui filii fuerunt zebedei & matertere dni & mox subiungit. Nec uo iacobus alpheus & iudas & ioseph filii similiter fuerunt matertere dni. Hoc ideo dico quia ambros uidetur uelle iacobum fratrem dni fuisse filium ioseph ut supra dictum est. Vnde ergo ex plib auctoritatibus si fieri potest ueritas eliciatur plurimum sunt conquisite sunt. Jeronimus in sermone de sabbo pasche qui ita incipit. Quomodo iuxta matheum uel pe sabbi. Maria magdalene uidit dnm resurgentem. H uba ponit. Quatuor autem fuisse marias in euangeliis legimus. Vnam matrem saluatoris. Alteram materteram eius que appellata est maria cleophe. Tertiam matrem iacobi & ioseph. Quartam mariam magdalene. Licet alii matrem iacobi & ioseph matertera eius contendant. Beatus ysidorus in libro suo de genealogia ab adam usque ad thimoth pauli discipulum ita dicit. Iacobus alphei filius sororis matris dni tante sctitatis fuit ut iohis certatim cuperet tangere fimbriam uestimenti eius. Heyricus uero qui exponit omnia euangelia dicit in expositione euangelii diei pasche. Maria iacobi mater est minoris qui in euangelio frater dni apellatur pro eo qd filius fuit matertere eius. Et ipse minima sctitate primus ierosolimorum epc. quem precipitatum de pinnacula

excerebratus

templi uidet fullonis fuste excerebratus est. Minor autem Iacobi
dicitur ad distinctionem alterius iacobi qui prior secutus est dominum.
Ad mariam salome origenes et iohannes crisostomus arbitrantur
matrem fuisse filiorum zebedei iacobi scilicet maioris et iohannis
euangeliste. Et in quibusdam codicibus ita reperitur intitulari.
Incipit liber apocalipsis iohannis apostoli salomee. Hic est filius
salomee. Ipsa est maria. iohanna licet non nulli matrem
domini superfluo asserant esse propter nominis interpretationem. Interpre-
tatur enim salome pacifica.

Quidam sequentes deliramenta apocriforum suspicantur fo-
ris stantes esse filios ioseph de quadam muliercula. Sed con-
sobrinos saluatoris fratres eius hic intelligere debemus. scilicet lib-
os materterę eius. id est matris iacobi minoris et ioseph et iude.
Anna et emeria fuerunt sorores. De emeria nata est elisabeth
mater iohannis baptiste. Ioachim duxit annam uxorem. de qua orta
est maria mater domini nostri. Mortuo ioachim secundum legem
moysi anna altero nubsit uiro scilicet cleophe. de quo
alteram habuit filiam. cui nomen prioris filie impositum. Hec
dicitur maria cleophe. Porro cleophas dedit ioseph fratri suo
mariam que filiastra sua erat. Desponsauit et alteram
filiam suam mariam alpheo. de qua natus est iacobus
minor et alius ioseph. unde dicitur iacobus alphei. Mortuo cle-
opha anna tertio marito salome nupsit secundum legem. de qua
tertiam habuit filiam. quam similiter pro dignitate nominis prime filie
ab angelo sibi nunciatam et pro amore mariam nominauit.
De qua sponsata zebedeo nati sunt iacobus maior et iohannes

Nota quod mater sancti seruacii episcopi [illegible] fuit filia emerie et soror elyzabeth et sic [illegible] ita propinquus fuit secundum carnem saluatori nostro et sancto iohanni baptiste ut patet in legenda sancti seruacii

Nota hic quod sancta anna ter nupsit [illegible] propter legem quia non habuit filios sed filias [illegible]

euangliste. Maria autem iacobi minoris. & maria ia
cobi minoris & iohannis euanglste. & Maria mag
dalene quesierunt dominum in monumento;

Jn nomine dn̄i amen

15

177